

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 26. SVIBNJA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 171

INTERVJU

LAZAR IVKA

Ono što nije zapisano,
nije se ni dogodilo

CRNOGORCI IZGLASOVALI SAMOSTALNOST SRBIJE

Obrazovanje na hrvatskom –
Odjeli rade, roditelji zadovoljni

Izbjegli Hrvati u Zagrebu
Mirovine i dalje najteži problem

COBISS SR-ID 109442828

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

klasje

naših ravni

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST, UMJETNOST I ZNANOST

1-2.
2006.

ISSN 1451-2521

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),**TEHNIČKI UREDNIK:**Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**ADMINISTRACIJA:**Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Rasparani šav

Crna Gora je većinskom voljom svojih građana izglasovala neovisnost Srbije. Opređeljujući se za samostalnost svoje države, Crnogorci su ujedno odlučili i o srbijanskom povratku izvornoj državnosti. Za Srbiju je tragikomično to što su joj u svezi s referendumom priredili domaći političari, ali ovdje to malo koga čudi. S nerazumnom, teško shvatljivom logikom ovdje se živi već desetljeće i pol. A možda i puno dulje.

Državne zajednice više niti formalno neće biti. Ono što je bila samo predstava za domaću javnost i svjetske političare, rasparalo se na još jednom, neki kažu ne i zadnjem, šavu. Crna Gora je tako posljednja od pet republika koje su od 1991. napustile zajedničku državu, to jest Srbiju. Jedan vojvođanski autonomaški političar izjavio je, kako je ovo još jedan dokaz da sa Srbijom nitko neće.

Doista, srbijanske su se vladajuće oligarhije prethodnih godina, i prije i poslije 5. listopada, svojski trudile odbaciti od Srbije sve druge narode i republike, kako bi što dulje uživale u blagodatima vlasti. Opčinjeni i opijeni državom i poviješću, uporno su radili protiv države i povijesti, izbjegavajući čak i vlastite građane demokratski upitati žele li oni svoju državu ili im je bolje u asimetričnoj državnoj zajednici koja ne funkcionira gotovo niti u jednom segmentu.

Ipak, napredak je makar to što je osamostaljenje Crne Gore izvedeno na civiliziran i kulturn način, odnosno, da na odluku o suverenosti jedne republike nitko iz druge republike nije reagirao na način kako se svojevremeno odgovorilo na želju građana Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Za očekivati je da tako i ostane. Međutim, stalna podrška službenog Beograda oporbenom bloku u Crnoj Gori ipak se nije mogla prikriti, pa je referendumska odluka o samostalnosti Crne Gore zapravo još jedan udarac srbijanskoj vladi. Njeni su se najistaknutiji dužnosnici, naime, pojavili na skupu unionista u Beogradu, aktivno su agitirali za zajedničku državu, plaćali vlakove za glasače i medijski podržavali jednu od strana, premda je sve to nadilazilo njihove ovlasti. A, ako su već htjeli odlučivati o budućnosti dviju republika, trebali su u Srbiji raspisati referendum. A nisu, bit će zato jer im je netko možda došapnuo mogući rezultat.

Z. P.

Poslije 88 godina obnovljena državnost Crne Gore

ČETVRTAK, 18. 5.

Zainteresirani

Ministar gospodarstva u vladi Republike Srbije Predrag Bulalo razgovarao je u Beogradu s delegacijom mađarske naftne kompanije MOL. Tema sastanka je bila proces privatizacije Naftne industrije Srbije.

U razgovoru su predstavnici kompanije MOL ponovili zainteresiranost za sudjelovanje u privatizaciji NIS-a i predstavili svoje planove na tržištu Srbije.

Iskaznice

Krajem ove ili početkom iduće godine građani Srbije dobit će nove osobne iskaznice koje će biti izrađene na suvremen način. Prema Prijedlogu zakona o osobnoj iskaznici koji je republička Vlada dostavila Skupštini, umjesto sadašnjih zastarjelih, građani Srbije dobit će dokumente koji će sadržavati više podataka od sadašnjih, ali i štititi privatnost građana, smanjiti mogućnosti falsificiranja i zlouporabe ovih dokumenata.

Obrazac osobne iskaznice bit će tiskan na srpskom jeziku ćirilicom, ali i na engleskom i jezicima nacionalnih manjina.

Sadašnje osobne iskaznice važit će do roka navedenog u tom dokumentu, a najduže pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona.

PETAK, 19. 5.

Obljetnica referenduma

Predsjednik Vlade Ivo Sanader čestitao je hrvatskom narodu i svim hrvatskim građanima 15. obljetnicu referenduma o samostalnosti, priopćio je Vladin Ured za odnose s javnošću.

Hrvatski narod je 19. svibnja 1991. s 94 posto

birača snažno dao potporu ideji neovisne, samostalne, slobodne, demokratske Hrvatske. Bio je to izraz volje hrvatskog naroda za svojom državom, za svojom slobodom, snažan signal međunarodnoj zajednici da želimo svoju državu i da želimo sa svima biti u dobrim odnosima, kaže se u čestitki.

Referendum je bio i preduvjet punoj samostalnosti, međunarodnom priznanju i članstva Hrvatske u međunarodnim organizacijama.

Danas je Hrvatska na putu u onu obitelj zemalja u Europi koja želi uređiti europski kontinent tako da se na njemu više ne događaju ratovi, krvoprolića, genocidi kao što je to bilo u europskoj prošlosti. Ako želimo drukčiju europsku budućnost nego što je bila krvava europska povijest, onda suradnja i europske integracije nemaju alternative. Hrvatskoj je mjesto za stolom europske obitelji kojoj oduvijek pripada, o čemu svjedoči naša povijest, kultura i baština te nacionalni identitet, kaže se u čestitki predsjednika Vlade Ive Sanadera.

Investiciona destinacija

»Zahvaljujući aktivnostima Fonda za podršku investicija u Vojvodini (VIP), u sljedeće četiri godine očekujemo 50 milijuna eura novih investicija i preko 3.000 novih radnih mjesta«, izjavio je predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine Bojan Pajić prilikom posjete fondu, kojom je označen početak kampanje »Vojvodina kao investiciona destinacija«. Tom prilikom je naglašeno da je VIP pripremio za prezentacije stranim

investitorima program koji obuhvata investicione lokacije u 42 vojvodanske općine. Ocijenjeno je kako je to najbolji materijal u regiji i odlična logistika za ulazak novih stranih investicija.

SUBOTA, 20. 5.

Sjećanje

U organizaciji Zajednice udruga hrvatskih civilnih stradalnika iz Domovinskoga rata u Slavonском Brodu je održan susret sjećanja na 306 dječaka i djevojčica koji su poginuli u agresiji na Hrvatsku.

Susret je održan pod nazivom »Mali križ-velika žrtva«, a okupio je predstavnike roditelja poginule djece i civilne stradalnike iz deset hrvatskih županija.

Predsjednica Zajednice Udruga civilnih stradalnika Julijana Rosandić rekla je kako nevine dječje žrtve zaslužuju više pažnje, a njihove obitelji dostojanstven život.

Ističući potporu roditeljima stradale djece Ivan Pšenica, predsjednik Udruge zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja rekao je kako žrtva zaslužuje da se kazni počinitelj, te da se zbog isticane želje za mirom i suživotom ne smije prestati osuđivati one koji su odgovorni za stradanja.

Žaljenje

Ministrica inozemnih poslova Austrije Ursula Plasnik, pred sljedeći neformalni sastanak šefova diplomacija EU, usprotivila se obustavljanju procesa širenja Unije, i izražava žaljenje što je Srbija zastala na tom putu.

»Žao mi je svakog dana koji Srbija propušta«, istaknula je u intervjuu bečkom dnevniku »Standard« dodajući da svi u EU imaju interes za europskom perspektivom Balkana.

NEDJELJA, 21. 5.

Vir

Bageri Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva na Viru i dalje ruše bespravne objekte i uklanjaju ostatke srušenih. Pet bagera je angažirano na uklanjanju bespravnih objekata u Uvali svinja, a jedan čisti teren u uvalama Smratina i Slatina.

U pet dana uklanjanja bespravno sagrađenih objekata na Viru, uklonjeno ih je 28 od predviđenih 50. U uvali Smratina i Slatina uklonjeno je svih 10 objekata predviđenih za uklanjanje u ovoj fazi. U Uvali svinja je uklonjeno 18 objekata, 8 temelja i 10 apartmanskih objekata.

Raznolikost

U Zadru je okupljanjem pripadnika nacionalnih manjina koje žive u tom gradu i bogatim programom u organizaciji gradske uprave i OESS-a, svečano obilježen Međunarodni dan kulturne raznolikosti.

U zadarskom Arsenalu okupilo se nekoliko stotina pripadnika i predstavnika sedam manjina koji žive i rade u Zadru: talijanske, makedonske, albanske, bošnjačke, mađarske, srpske i slovenske manjine. Nastupile su folklorne skupine, priređena je izložba tradicionalnih nošnji, ručnih radova i ostalih obilježja nacionalnih manjina, a ponuđen je i izbor tradicionalnih jela i pića. Tako je talijanska nacionalna manjina pripremila pizzu i tjesteninu, makedonska kolače i vino, albanska sladoled, bošnjačka baklave, mađarska kolače, srpska sir, vino, rakiju i kruh ispod peke.

PONEDJELJAK, 22. 5.

Čestitka

Hrvatski premijer Ivo Sanader u ponedjeljak je čestitao premijeru Crne Gore Mili Đukanoviću u ime hrvatske vlade na pozitivnom rezultatu referenduma i naglasio da Hrvatska poštuje tu činjenicu i priznat će Crnu Goru kao novu članicu međunarodne zajednice.

U telefonskom razgovoru vođenom tijekom službenog boravka u Makedoniji, hrvatski premijer je, kako je priopćeno, čestitao crnogorskom kolegi i na besprije-korno organiziranom glasovanju i demokratskoj atmosferi koja je vladala za vrijeme referenduma.

Premijer Sanader istaknuo je kako je Crna Gora pokazala visok stupanj demokratske zrelosti i snažnu volju za međunarodnim subjektivitetom i nezavisnom državom.

Obnova i razvoj

Europska banka za obnovu i razvoj i Europska investicijska banka uložiti će u Srbiju u sljedećem periodu više od 600 milijuna eura. Najviše će biti investirano u modernizaciju cestovne i željezničke mreže, obnovu bolnica, škola, lokalnih mostova kao i unapređenje plovidbe Dunavom. Za ulaganje u Srbiju vlada veliki interes i to u različitim oblastima od infrastrukture, energetike do privatnog i bankarskog sektora – istaknuo je ministar financija Republike Srbije Mladen Dinkić, nakon prezentacije ekonomskog razvoja Srbije na skupštini EBRD u Londonu.

UTORAK, 23. 5.

Ured

Kosovo će ubrzo imati svoj ured u Bruxellesu, sjedištu EU-a, pod mandatom UNMIK-a i kosovskih institucija, priopćili su u utorak civilni upravitelj UN-a na Kosovu Soren Jessen-Petersen i kosovski premijer Agim Qeku.

Soren Jessen-Petersen, koji je nedavno boravio u posjetu New Yorku i Washingtonu, izjavio je novinarima da se UN suglasio s otvaranjem ureda Kosova u Bruxellesu, koji će biti pod zajedničkim mandatom UNMIK-a i kosovskih institucija.

Ideju je podržao i visoki predstavnik EU-a za vanjsku politiku i sigurnost Javier Solana.

Bečki razgovori

Peta runda pregovora o budućnosti Kosova i Metohije završena je u Beču uz napredak u odnosu na prethodne razgovore, ali su ostale razlike u pogledima na pojedina pitanja.

Pregovarački timovi Beograda i Prištine uspjeli su na temu zaštite vjerskog i kulturnog naslijeđa u pojedinim pitanjima postići suglasnost, ali su i dalje ostale razlike u pogledima na povratak nacionalizirane crkvene imovine, veličinu zaštićenih zona i prijedlogu da se zaštita vjerskog i kulturnog naslijeđa veže za dogovor o decentralizaciji.

Soren Jessen-Petersen izjavio je kako su svi zadovoljni »konstruktivnim pristupom kosovskog izaslanstva« na bečkim razgovorima, ali da postoji osjećaj u međunarodnim krugovima kako bi službena Priština mogla učiniti više.

Očekivanja

On je dodao da će lideri i narodi Srbije i Crne Gore morati surađivati kako bi sproveli tu odluku.

State department je pozdravio demokratski i mirni tok referenduma, ali se, u očekivanju konačnih rezultata, nije izjašnjavao o neovisnosti Crne Gore.

SAD očekuju od Srbije i Crne Gore da se posvete rješavanju složenih pitanja koja će nastati nakon referenduma u Crnoj Gori. »Ono što mi sada očekujemo jeste da se Srbija i Crna Gora posvete vrlo složenim problemima koji će pratiti referendumsku odluku«, rekao je portparol Stejt departmenta Sean Mac Cormack.

SADRŽAJ

Boris Tadić primio predstavnike vijeća nacionalnih manjina
Predsjednik obećao potporu 6

Završne pripreme za radijski program na hrvatskom jeziku u Vrbasu

Svjetonik nad Vrbasom 14

Branko Vujić, suvlasnik poduzeća HV Partner

Privatni biznis u poljoprivredi 20,21

Edukacija manjina

Istraživačke radionice 22,23

Koncert Komornog zbora Collegium Musicum Catholicum u subotičkoj Katedrali prigodom 250. obljetnice Mozartova rođenja

Besmrtnost djela velikog skladatelja 42,43

Grgo Skenderović, maratonac

Trčanje kao sastavni dio života 57

Dujizmi

- ✓ *Samo naši ljudi mogu biti strani plaćenici;*
- ✓ *Ono što nam rade nepismeni,*
ne može se opisati;
- ✓ *Heureka! Snašao sam se!*

Dujo Runje

Boris Tadić primio predstavnike vijeća nacionalnih manjina

Predsjednik obećao potporu

Predsjednici manjinskih nacionalnih vijeća, zatražili su prijam kako bi obavijestili predsjednika o svom nezadovoljstvu zbog odluke Savjeta Republičke radiodifuzne agencije da u upravne i programske odbore RTS-a i RTV Vojvodine ne izabere niti jednog kandidata manjinskih nacionalnih zajednica * Predsjednik Tadić obećao da će tražiti mogućnost da se upravni odbori prošire s predstavnicima nacionalnih manjina

Nakon sjednice Komiteta za pravna pitanja i ljudska prava Parlamentarne skupštine Vijeća Europe na temu položaja nacionalnih manjina u Srbiji i Crnoj Gori, a na kojemu su nazočili i čelnici četiri vijeća nacionalnih manjina u SiCG, predsjednike nacionalnih vijeća je, na njihovu inicijativu, već sljedećeg dana, 18. svibnja, primio predsjednik Srbije Boris Tadić.

Predsjednici manjinskih nacionalnih vijeća zatražili su prijam kako bi obavijestili predsjednika o svom nezadovoljstvu zbog odluke Savjeta Republičke radiodifuzne agencije da u upravne i programske odbore RTS-a i RTV Vojvodine ne izabere niti jednog kandidata manjinskih nacionalnih zajednica. Također su ga tom prigodom upoznali i sa sadržajem sjednice Komiteta za pravna pitanja i ljudska prava, održane prethodnog dana u Budimpešti, gdje su aktualne probleme manjinskih nacionalnih zajednica iznijeli predsjednici hrvatskog, mađarskog, rumunjskog i slovačkog nacionalnog vijeća.

NESLAGANJE S ODLUKAMA RRA:

Predsjednik Srbije dao je potporu nastojanjima vijeća nacionalnih manjina da se uključe u rad novoformiranih radiodifuznih ustanova Vojvodine i Srbije, kazao je za Hrvatsku riječ predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Z. Pekanović, te je obećao i da će se osobno založiti da se pri konstituiranju medijskih javnih servisa uzmu u obzir stajališta manjinskih zajednica.

»Predsjednik Tadić je iznio svoje sumnje u zakonitost postupaka Republičke radiodifuzne agencije posebice u svezi dodjeljivanja frekvencija kao i nezadovoljstvo time što su ignorirani prijedlozi nacionalnih vijeća glede izbora članova upravnih odbora javnih servisa. On je obećao da će tražiti mogućnost da se upravni odbori prošire s predstavnicima nacionalno-manjinskih zajednica, premda njegove ingerencije nisu takve da može utjecati na izmjenu tih odlu-

ka. Ipak, on će iznijeti svoje mišljenje i neslaganje s odlukama RRA. Mi se nadamo da će ta inicijativa dati nekih rezultata i da će se ipak nacionalna vijeća uključiti u sustav informiranja jer je to i zakonska obveza i zadaća naših vijeća«, kazao je Pekanović, te je dodao kako će predsjednik Tadić ubuduće održavati ovakve sastanke s čelnicima vijeća tromjesečno ili češće ako bude

Prava nacionalnih manjina u oblasti informiranja nisu ostvarena: Josip Z. Pekanović

nekih posebnih i hitnih tema o kojima bi se tražilo mišljenje ili suglasnost predsjednika Srbije.

Inače, nacionalna vijeća već više od mjesec dana ukazuju na propust Republičke radiodifuzne agencije koja u upravne i programske odbore vojvođanskog i srbijanskog javnog servisa nije imenovala nijednog predstavnika nacionalnih manjina.

LAŽNA OBEĆANJA: Prema Pekanovićevim riječima već je na sastanku s premijerom Srbije Vojislavom Koštunicom dogovoreno, a na prijedlog člana RRA, da će se predstavnici manjinskih zajednica

uključiti u izradu statuta novoformiranih televizijskih kuća.

»No iz novina smo dobili informaciju da su ti statuti usvojeni, a nas nitko nije konzultirao niti informirao tako da smo praktički dobili lažna obećanja«, kaže Pekanović, te zaključuje da se i dalje ignoriraju vijeća nacionalnih manjina. Izrazio je i bojazan da se, ako se takva tendencija nastavi,

»može desiti prilikom formiranja redakcija na jezicima nacionalnih manjina u AP Vojvodini, da nam opet nametnu neke marionete za urednike emisija na manjinskim jezicima što bi bilo drastično kršenje zakona i prava nacionalnih manjina«.

INTERNACIONALIZACIJA?: O ovom su problemu dan ranije obaviješteni i europski parlamentarci na zasjedanju u Budimpešti, kazao je Pekanović, te je dodao kako je opći zaključak čelnika nacionalnih vijeća da je još uvijek nedovoljna spremnost države da napravi određene iskorake prema nacionalnim manjinama posebice kad je u pitanju informiranje preko elektronskih medija te da država, osobito na televiziji pokušava zadržati kontrolu i onemogućiti predstavnicima nacionalnih manjina pristup toj instituciji.

Nacionalna vijeća se, kazao je Pekanović s takvim stanjem neće složiti, o čemu su obaviješteni i najviši državni dužnosnici »a donesena je i odluka da se, ako treba, to pitanje i internacionalizira«. Iznošenje ovoga problema u Budimpešti praktički je bio i prvi korak k tome a u očekivanju potpore od tijela Europske unije da se prava nacionalnih manjina u oblasti informiranja konačno i ostvare.

Osim oblasti informiranja, nacionalna vijeća su nezadovoljna i negativnim odgovorom Vlade Republike Srbije na zahtjev za pozitivnom diskriminacijom i političkim predstavljanjem manjina, te s neuključenošću nacionalnih manjina u pisanje novog Ustava Srbije.

J. D.

Suverenisti odnijeli pobjedu u Crnoj Gori

Jedan referendum – dvije države

Zagovornici osamostaljenja odnijeli su pobjedu na referendumu u Crnoj Gori. Visok postotak izlaznosti od 86,49 posto i 55,5 posto glasova za neovisnost dao je nespornu legitimnost referendumskom procesu, ocijenili su i domaći i europski dužnosnici, ali dok su u Crnoj Gori suverenisti slavili obnovu crnogorske državnosti, u Beogradu su, nakon jednodnevne šutnje, i srbijanski predsjednik i premijer podsjetili na svoju opredjeljenost za zajedničku državu. Predsjednik *Tadić* je ipak, prihvaćajući preliminarne službene rezultate, čestitao na »izuzetnoj političkoj zrelosti građana Crne Gore« podsjećajući da je ovo i početak obnove srpske državnosti i završavajući svoj govor riječima »živjela Srbija«. Premijer *Koštica*, pak, još uvijek oklijeva, pozivajući se na eventualne prigovore u svezi referendumu. *Koštica* je ocijenio kako je »ideja zajedničke države« imala podršku većine građana i svih velikih stranaka u Srbiji, mada je ostalo nejasno kako je saznao za opredjeljenje građana budući da se referendum nije nikada na tu temu održao u Srbiji. Za utjehu, pokraj toga što je i sama postala samostalnom državom, ostala je činjenica da je Srbija u cjelosti sljedbenica državne zajednice, te naslijeđuje njen pravni sustav i institucije.

Srbija je tako, od svih šest nekadašnjih republika, jedina u kojoj građani nisu imali priliku neposredno odlučivati o vlastitoj

sudbini. Istodobno, jedina je i u kojoj su na ovaj ili onaj način negirane odluke građana drugih republika donesene demokratskim načinom. Početkom devedesetih, poslije referendumskih odluka u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini progovorilo je oružje, tada još moćne JNA, dok su danas, kad se nakon 15 godina i Crna Gora odlučila za obnovu vlastite državnosti, ostale otužne TV emisije s već tko zna koliko pu-

skoro 90 posto građana, prema prihvaćenim pravilima referenduma znači jasnu, iako tijesnu, pobjedu, gubitnički blok u Crnoj Gori još uvijek ne prihvaća rezultate referenduma. I ovoga puta sumnja je pala na manjine, te se traži provjera glasanja u mjestima sa značajnom albanskom i bošnjačkom manjinom. Bilo kako bilo, Europska unija je objavila kako će prihvatiti rezultate opredjeljenja građana, te na-

Slavlje na ulicama Crne Gore

ta ponovljenim tezama kako »dotična republika« neće moći ekonomski opstati bez Srbije, kako je u dotičnoj republici vlast nedemokratska i kriminalna, te kako »separatisti« rade protiv interesa srpskog naroda. Premda 55,5 posto »Za« od izašlih

značuje kako je europska perspektiva otvorena i za Crnu Goru i za Srbiju, naravno, ako se ispune uvjeti među kojima se ističe onaj vezan uz suradnju s Haagom.

J. D.

Čestitka predsjednika HNV-a za uspješan referendumski rezultat

Predsjedniku Crne Gore *Filipu Vujanoviću*, premijeru Crne Gore *Mili Đukanoviću*, predsjedniku Skupštine Crne Gore *Ranku Krivokapiću* i svim građanima Crne Gore, u ime Hrvatskog nacionalnog vi-

jeća Srbije čestitam na državnosti, a novoj državi želim uspješnu budućnost.

Ujedno izražavam uvjerenje da će u europskoj Crnoj Gori i Hrvati koji u toj državi žive kao nacionalna manjina,

uživati u statusu kakav im pripada po najvišim europskim i civilizacijskim normama.

Josip Zvonimir Pekanović predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije

Priopćenje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Čestitamo građanima Crne Gore

Upovodu održanog referenduma u Crnoj Gori DSHV je uputio priopćenje u kojem se kaže: »Ovo je povijesni iskorak građana Crne Gore koji otvara perspektivu bržim Europskim integracijama. Čestitamo građanima Crne Gore na takvoj demokratskoj odluci. Obnavljanjem državnosti nestaje potpuno nefunkcionalna postojeća tvorevina državne zajednice također i

jedna od glavnih koncepcija politike Slobodana Miloševića 'Dva oka u glavi'.

Sada se Srbija mora okrenuti sebi i Europi, donijeti novi demokratski Ustav u čijoj će izradi sudjelovati i svi manjinski narodi i koji će osigurati ravnopravnost u ostvarivanju prava i sloboda svih građana Srbije«.

Izborna skupština Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata u Zagrebu

Mirovine i dalje najteži problem

Za predsjednika Udruge ponovno izabran Mato Jurić * Na Skupštini usvojeno izvješće o radu Udruge u posljednje dvije godine i izvješće o problemima mirovina protjeranih Hrvata iz Vojvodine * Istaknuta i suradnja Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, HNV-a i NIU »Hrvatska riječ«

Piše: Zvonko Sarić

Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata održala je Izbornu skupštinu 20. svibnja u Zagrebu, u domu Hrvatske vojske, na kojoj je za predsjednika Udruge ponovno izabran **Mato Jurić**. Na Skupštini je usvojeno i izvješće o radu Udruge u zadnje dvije godine, koje je podnio predsjednik Mato Jurić, kao i izvješće o problemima mirovina protjeranih Hrvata iz Vojvodine, koje je podnio član Predsjedništva Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata **Zvonimir Cvijin**.

Izaslanstvo HNV-a na Skupštini u Zagrebu

Na Izornoj skupštini Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata nazočilo je i izaslanstvo HNV-a koje su činili predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Lazo Vojnić Hajduk** i dopredsjednik Izvršnog odbora HNV-a i direktor NIU »Hrvatska riječ« **Zvonimir Perušić**. Tom su prigodom čelnici HNV-a pozvali predstavnike Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata da na jesen posjete sjedište HNV-a u Subotici, te skupa obišu mjesta u Srijemu, iz kojih je 90-ih godina tisuće Hrvata moralo iseliti, u najvećem broju u Hrvatsku. Vodstvo Udruge taj je poziv sa zadovoljstvom prihvatilo.

Izvješće o radu Udruge: Mato Jurić

Nakon intoniranja hrvatske državne himne i odavanja počasti minutom šutnje u čast poginulim braniteljima u Domovinskom ratu i prvom predsjedniku Republike Hrvatske **dr. Franji Tuđmanu**, izabrano je radno predsjedništvo Skupštine koje su činili: predsjednica Skupštine **Jelena Dodić**, te **Goran Rotim**, **dr. Luka Štilinović** i **Vlatko Fiala**. Verifikacijsko povjerenstvo Skupštine je utvrdilo nazočnost 70 članova Udruge čime je ispunjen kvorum za održavanje Skupštine, a zatim je **Goran Rotim** pozdravio članove Udruge, kao i brojne uzvanike, koji su uzvratili pozdrave i obećali pomoć i proširenje suradnje s Udrugom protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

AKTIVNOSTI ZAVIČAJNIH KLUBOVA: Podnoseći izvješće o radu, **Mato Jurić** je napomenuo da se Udruga sastoji od više ustrojstvenih oblika, i to od devet zavičajnih klubova, te devet ogranki i sukladno tome, svaka aktivnost tih ustrojstvenih oblika je i aktivnost Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

»U svim ograncima i svim zavičajnim klubovima imamo članove koji uspješno koordiniraju sa središnjicom i time nastoje pomoći svojim članovima širom domovine. Održali smo šest sjednica Glavnog odbora na kojima smo donosili planove, razrađivali program rada i operativno ga provodili. Predstavnici ogranka samostalno su rješavali probleme svojih članova koji su bili u domeni lokalne samouprave, a probleme na višim razinama rješavali su preko središnjice. U proteklom razdoblju, pokraj već sedam postojećih, osnovana su i dva nova zavičajna kluba, i to Zavičajni

Intenzivirati suradnju Udruge, HNV-a i NIU »Hrvatska riječ«

»**R**odno podneblje se ne može zaboraviti i to je jedan od razloga zbog kojih je bitno povezivanje izbjeglih Hrvata iz Vojvodine s onim Hrvatima koji su ostali tamo živjeti. Hrvatsko nacionalno vijeće želi intenzivirati suradnju s Udrugom protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, jer su svi oni koji su protjerani, ugradili dio sebe u svoja rodna mjesta, kroz rad, razne vidove stvaralaštva i kulturu življenja i to je ostavština koja čini cjelokupan nacionalni i kulturni identitet Hrvata u Vojvodini. Potpisivanjem Protokola o suradnji započela je redovita i službena suradnja između vaše Udruge, Hrvatskog nacionalnog vijeća i NIU »Hrvatska riječ«. Prvi rezultati suradnje već se mogu vidjeti na stranicama tjednika »Hrvatska riječ«, a našu suradnju trebamo intenzivirati«, rekao je **Lazo Vojnić Hajduk**, pozdravljajući nazočne.

klub Petrovaradinaca i Zavičajni klub Mitrovčana. Svi zavičajni klubovi imali su svoja redovita okupljanja na kojima je nazočilo i po nekoliko stotina članova, a ta su okupljanja popraćena raznim kulturnim, sportskim i vjerskim sadržajima. U proteklom dvogodišnjem razdoblju izdali smo sedam brojeva našeg glasila 'Zov Srijema'. Zavičajni klub Hrtkovčana 'Gomoglava' izdao je dva broja svog glasila istog imenog naziva, a Zavičajni klub Beščana jedan broj svog lista 'Dunav'. Kroz ove dvije godine nastavili smo uspješnu suradnju s Društvom vojvođanskih i podunavskih Hrvata koje je osnovano prije naše Udruge, kao i s našim Hrvatima koji su ostali u Srijemu i Bačkoj i to kroz dobru suradnju s hrvatskim kulturno-prosvjetnim društvima i našim župnicima«, rekao je Mato Jurić i posebice istaknuo od nedavno uspostavljenu suradnju i s Hrvatskim nacionalnim vijećem u SiCG, kao i sa NIU »Hrvatska riječ« nakon što je u travnju potpisan Protokol o suradnji, a naglasio je i tradicionalno dobru suradnju s Hrvatskom maticom iseljenika, kao i s Društvom »Šokadija«, kako u Zagrebu, tako i u Osijeku.

PODRŠKA OD STRUKTURA VLASTI I DAROVATELJA: Mato Jurić je rekao kako veliki doprinos radu Udruge daje glasilo »Zov Srijema«, koje je kamen temeljac djelovanja Udruge i posebno se zahvalio *Zlatku Žužiću* koji je i protekle dvije godine uspješno uređivao »Zov Srijema«, a zatim je istaknuo pomoć Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice.

»Tijekom ovih petnaest godina našeg djelovanja bilo je razdoblje kada smo bili podržavani i uvažavani od svih struktura vlasti, ali smo samo od Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice imali puno ra-

Uzvanici na Skupštini

Među uzvanicima na Skupštini Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata bili su: *Damir Španović*, državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka – Uprava za prognanike, povratnike i izbjeglice, *prof. dr. Vladimir Lončarević*, pomoćnik savjetnika predsjednika Republike Hrvatske za pitanja političkog sustava – osobni izaslanik predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića*, *mr. sc. Vladimir Jordan*, predsjednik Hrvatske stranke umirovljenika, *dr. Slavko Leban*, pomoćnik ministrice vanjskih poslova i europskih integracija, *Ivan Zeba*, prvi tajnik u Upravi za hrvatske manjine, iseljeništvu i useljeništvu – Odjel za hrvatske manjine Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, *Željko Zazinović*, savjetnik gradonačelnika Grada Zagreba *Milana Bandića*, *Branimir Lončar*, zamjenik veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu, *Lazo Vojnić Hajduk*, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, *Zvonimir Perušić*, direktor NIU »Hrvatska riječ« i dopredsjednik Izvršnog odbora HNV-a, *Tomo Aračić*, predsjednik Zajednice udruga naseljenika Hrvatske, *Marijan Brčić Kostić*, predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata, *Mrvoje Dusper*, predsjednik društva Pažana i prijatelja Paga, *Eduard Marković*, Hrvatski sindikat umirovljenika – podružnica umirovljenika BiH, te *Đuro Perica* i *Ivan Stanić Gusar*, članovi Udruge.

Branimir Lončar i dr. Slavko Leban u društvu dužnosnika HNV-a

Pozdrav predsjednika Stjepana Mesića

Pomoćnik savjetnika predsjednika Republike Hrvatske za pitanja političkog sustava *prof. dr. Vladimir Lončarević* bio je nazočan na Skupštini Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata kao osobni izaslanik predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića*, čije je pozdrave prenio članovima Udruge, naglašavajući važnost očuvanja nacionalnog identiteta i integriteta, kako Hrvata koji su iz Vojvodine protjerani, tako i onih Hrvata koji i danas žive u Vojvodini.

zumijevanje i svesrdnu pomoć svih ovih petnaest godina, kako za vrijeme ravnateljstva *Lovre Pejkovića*, tako i sada, kada je na čelu Uprave državni tajnik *Damir Špančić*. Naglašavam kako bez njihove pomoći ne bismo mogli realizirati ove naše aktivnosti i stoga nam je čast što je pokrovitelj ove jubilarne Skupštine upravo *Damir Špančić*. Posebnu zahvalnost dugujemo našim darovateljima, prije svega *Antunu Pliveliću*, koji uz svoju svesrdnu financijsku pomoć, cijelim svojim bićem živi za ovu zajednicu«, rekao je Mato Jurić, nakon čega se zahvalio i darovateljima *Ivanu Mamiću*, *Josipu Dojkiću*, *Marinku Zadri*, pokojnom *Nikoli Magliću*, *Stjepanu Šmitu*, *Željku Crnkoviću*, *Smiljku*

Barišiću, *Iliji Tomiću*, *Matiji Benčiću* i *Petru Gašparoviću*.

Na koncu izvješća, Mato Jurić je predložio i problem mirovina i zdravstvenog osiguranja protjeranih Hrvata iz Vojvodine, kao i problem statusa poginulih u Vojvodini tijekom devedesetih godina prošloga stoljeća.

»Većina naših ljudi je poginula pod još nerazjašnjenim okolnostima. Problem statusa njihovih obitelji također nije riješen. Na tom planu imali smo određene aktivnosti, a nastojat ćemo učiniti što više. Znam da postoji puno problema koje bi Udruga trebala rješavati, ali nemamo ni dovoljno materijalnih sredstava, a ni stručnih aktivista. Ipak, nadam se da ćemo zajedničkim

Glasovanje za izbor predsjednika Udruge

snagama ustrajati u rješavanju različitih problema», rekao je Mato Jurić i sa zadovoljstvom istaknuo kako postoje veliki izgledi da Grad Zagreb osigura prostorije za rad Udruge.

PROBLEM MIROVINA: Nakon izvješća o radu Udruge, član Glavnog odbora Udruge, general-pukovnik u mirovini *Franjo Feldi* uručio je na dar svoju autorSKU sliku Damiru Špančiću, a zatim je Zvo-

nimir Cvijin podnio izvješće o problemima mirovina.

»Jedan od naših najtežih problema još uvijek stoji neriješen«, rekao je Cvijin. »To su mirovine onih od vas koji ste mirovine stekli radom u vašem zavičaju, koji je državno-političkim promjenama 1991. godine ostao izvan granica Republike Hrvatske. Dolaskom u Hrvatsku, velika većina vas koji ste ispunjavali uvjete i ostvarili mirovinu u svom zavičaju, u ono vrijeme još uvijek jedinstvenoj SFR Jugoslaviji, nastavili ste primati mirovine i u Hrvatskoj. Te mirovine dolazile su vam iz proračuna Republike Hrvatske, jer vam je Republika obećala da će primiti sve Hrvate koji dođu živjeti u Republiku. Bili ste doista prihvaćeni, dobili ste državljanstva i status ravnopravnih građana. Nažalost, stupanjem na snagu nepovoljnog Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije 2003. godine, ostavljene ste na milost i nemilost države iz koje ste protjerani. Predstavnici Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata ukazivali su na opasnosti od tog sporazuma još

Iz govora Đure Perice

Srijemcima treba politička opcija

Najvećim pljeskom dočekan je za govornicom Đuro Perica, Srijemac i sudionik gotovo svih skupova Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. »Poštovani sudionici skupa, dragi moji Srijemci, dugo već i vi i ja nazočimo ovakvim skupovima i naslušao sam se vaših jada, i ne samo vaših, jer Srijem se proteže i s ove strane državne granice, i taj je dio bio okupiran, i moji su Nimčani i svi drugi bili prognani i okusili gorčinu prognaničkoga kruha sa sedam kora. Ali Bogu hvala, oni su se vratili. Istina, i oni se još uvijek susreću s brojnim problemima, od devastiranih kuća do devastiranoga gospodarstva, ali barem su ponovno na svome.

Bilo je svakakvih obećanja s ove govornice i pomalo me je već sramota što vam je sve obećano a nije ispunjeno. A znate li zašto? Zato jer nemamo kuraži, jer nemamo hrabrosti i snage da stvorimo vlastitu političku opciju, koja bi bila ravnopravna s postojećim opcijama, već od godine do godine molimo i prosimo tko će nam dati potporu. Mi Srijemci moramo stvoriti svoju političku snagu koja će biti kadra izboriti se za naše potrebe, za naša htijenja, znati riješiti naše probleme, i jedino tako ćemo našim ljudima olakšati položaj i život svagdanji, jedino tako ćemo našim ljudima moći gledati u oči i moći stajati iza danih obećanja.

Ja ne želim nikoga imenovati, ali tu su neki osnivali stranke, političke stranke s nevelikim članstvom i s nevelikom potporom među biračima, pa su ipak uspjeli parirati drugim strankama, jakim strankama i čak sudjelovati u podjeli kolača vlasti. A mi Srijemci, oduvijek smo bili vrijedni i radini, oduvijek smo se i u politiku i u obranu razumjeli, ta gotovo dvjesto godina smo granicu čuvali o svom ruhu i svom kruhu i u tom našem Srijemu su Hrvati bili svoji na svome od stoljeća petog, a ne od sedmog, kako neki pjevaju. I nismo samo ratovali već i politiku krojili, ta sjetimo se bana Jelačića, pa bana Šokčevića, i zato apeliram da još s ovoga skupa pošaljemo poruku: Srijemci se moraju politički organizirati, Srijemci moraju stvoriti svoju političku opciju ako ne žele ostati na margini društvenih zbivanja.«

Antun Plivelić

prije potpisivanja. U proteklom razdoblju upoznali smo o ovome problemu sve državne čelnike, nadležna tijela i institucije, kao i međunarodne organizacije«, rekao je Zvonimir Cvijin, napominjući kako su sve aktivnosti Udruge i Društva koordinirane s predstavnicima udruga umirovljenika iz BiH, jer su problemi identični.

INICIJATIVA U HRVATSKOM SABORU: »Naša borba za vaše mirovine dobila je poseban poticaj i snagu kada je iza nje stala Hrvatska stranka umirovljenika«, dodao je Zvonimir Cvijin. »S predsjednikom te stranke *Vladimirom Jordanom* započeli

smo suradnju, a tajnica stranke *Dubravka Barišić* i saborski zastupnik stranke *Silvan Hrelja* preuzeli su operativno vođenje i rješavanje ovog problema u Hrvatskom Saboru. Veliku potporu nam daje i Sindikat umirovljenika Hrvatske glede rješavanja ovog problema. Dogovoreno je i usuglašeno između svih navedenih strana da se od Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskog sabora zatraži da se svi vi ponovno reintegriraju u hrvatski mirovinski sustav i da mirovine ponovno primaju od Republike Hrvatske. Hrvatska stranka umirovljenika uobličila je Prijedlog zakona o mirovinama hrvatskih državljanina iz Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i taj Prijedlog zakona je uručila predsjedniku Hrvatskog sabora na daljnje procesuiranje. Predsjednik Hrvatskog Sabora ga je uvrstio u dnevni red saborskog zasjedanja koje je upravo sada u tijeku», rekao je Zvonimir Cvijin o inicijativi za rješavanje problema mirovina.

PRETPLATA NA TJEDNIK »HRVATSKA RIJEČ«: Poslije kratke rasprave, izvešća su usvojena, a tajnim glasanjem za predsjednika Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata ponovno je izabran Mato Jurić, a za dopredsjednike Udruge izabrani su: Antun Plivelić, Vlatko Fijala, *Jakov Ivančić*, Smiljko Barišić i *Stjepan Šmit*, dok je za tajnika Udruge izabran Zlatko Žužić.

Uzvanici u razgovoru prije početka Skupštine

Nakon što se Mato Jurić zahvalio članovima Udruge na ponovnom izboru, Zlatko Žužić je pozvao nazočne da se sukladno potpisanim Protokolima o suradnji Udruge

protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata s Hrvatskim nacionalnim vijećem i NIU »Hrvatska riječ«, pretplate na tjednik »Hrvatska riječ«, koji je jedini list na hrvatskom jeziku u Srbiji. Pri tome je napomenuo kako tjednik »Hrvatska riječ« nakon potpisivanja Protokola o suradnji, prati i sve aktualne događaje Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata koji su doselili u Republiku Hrvatsku. ■

Aklamacijom za neovisnu Crnu Goru

Toplim je pljeskom pozdravljena je i Silvija Luks, novinarka Hrvatske televizije, Zagrepčanka podrijetlom iz Srijemske Mitrovice.

»Poštovani gosti, poštovani prijatelji, dragi moji Srijemci. Potječem iz Srijemske Mitrovice iz stare mitrovačke obitelji, a etnički sam očišćena kao beba nakon Drugog svjetskog rata, mada smo svi u našoj obitelji, nas četvero, iako rođeni u istom sokaku, u istom gradu, rođeni u četiri različite države. I nisu Srijemci samo nakon ratova tjerani iz Srijema. Tjerani smo oduvijek, tjerani smo sustavno, i gotovo da su uspjeli u namjeri da Srijem potpuno etnički očiste. Ali nisu, u Srijemu još ima Hrvata, mitrovačka je konkatedrala nedjeljom i blagdanom puna vjernika, u Srijemu se još hrvatski govori i piše. I diše!

No nisam došla da vam govorim, govorili su vam mnogi prije mene. Došla sam pitati vas nešto. Sutra, na dan referenduma o neovisnosti Crne Gore, gostujem na njihovoj televiziji. Sutra naši južni susjedi odlučuju o svojoj sudbini, o neovisnosti i suverenosti, o raskidu veza s nepostojećom državom koja još uvijek slavi 29. novembar i pjeva na svečanostima Hej Slaveni, mada države koja je stvarana s tim simbolima nema već 15 godina.

Došla sam pitati vas mogu li sutra govoriti i u vaše ima, mogu li im prenijeti i vaše želje da im pružite potporu na njihovom putu samostalnosti, neovisnosti i suverenosti, jer kao što vam je poznato, i službeni stav naše Vlade ide u tome smjeru a i Hrvati iz Boke, čija je zajednica nekada bila znatno brojnija a u zadnje se vrijeme opasno smanjila, također žele stati na stranu onih koji su za samostalnost crnogorskog naroda.«

Pljesak nazočnih svjedočio je o jedinstvenoj potpori riječima Silvije Luks.

Nove mogućnosti

»Osnivačka Skupština naše Udruge održana je 21. prosinca 1991. godine i za ovih petnaest godina naš rad su pomagale institucije Republike Hrvatske. Zahvaljujem se i za pisanu riječ članova naše Udruge koji su pisci i pjesnici, a posebno pozdravljam Mađare, koji su s nama izbjegli iz Srijema. Prije petnaest godina bili smo sretni zbog neovisnosti Republike Hrvatske, ali da bismo živjeli u našoj državi neki su od nas dali svoje živote, a neki kuće i zavičaj. Uspjeli smo preživjeti tragediju i sada su nove mogućnosti pred nama«, rekao je dopredsjednik Udruge Antun Plivelić, obraćajući se članovima Udruge i uzvanicima.

Nastava na hrvatskom jeziku u isturenom odjeljenju OŠ »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni

Odjeli funkcioniraju, roditelji zadovoljni

S obzirom da je upis budućih prvaša u tijeku, ravnatelj škole Ivan Stipić kaže kako je od ukupnog broja predškolaca u Maloj Bosni, a kojih je ove godine samo osmero, na nastavu na hrvatskom jeziku upisano petero djece

U isturenom odjelu Osnovne škole »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni, razredna nastava na hrvatskom jeziku trenutačno se izvodi u dva kombinirana odjela – prvog i drugog, odnosno trećeg i četvrtog razreda – a pohađa je

dvije skupine viših razreda (peti-šesti, sedmi-osmi) predaje učiteljica *Marina Kovač* sluša 26-ero učenika.

S obzirom da je u tijeku upis budućih prvaša, ravnatelj škole *Ivan Stipić* kaže kako je od ukupnog broja predškolaca u Ma-

ovoj školi počinje i nastava na hrvatskom jeziku za peti razred, ravnatelj kaže kako će problem učionice za ovaj odjel biti riješen, te dodaje da djeca neće trebati puto-ovati u središnju gradsku školu. Glede istog pitanja on je naglasio i kako će veći dio nastave predmeta u petom razredu na hrvatskom predavati nastavnici koji već izvode nastavu u školi, dok će za predmet hrvatski jezik biti angažirana profesorica hrvatskog jezika i književnosti.

JASNA ODLUKA: *Pero* i *Nada Ivković* imaju četiri kćeri, od kojih dvije – *Kristina* koja ide u četvrti i *Josipa* koja je drugi razred – pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u ovoj školi. Roditelji kažu kako je njihova odluka da upišu dijete u odjel na hrvatskom bila nedvojben.

»S obzirom da je to bio sam početak nastave na hrvatskom, mogu reći da većih problema nije bilo. I u selu je to bilo dobro prihvaćeno. Kada je došao prvi rujna ista generacija je podijeljena u dvije učionice, a oni su se nastavili zajedno družiti. Nije bilo problema niti među djecom, niti među nama roditeljima«, kaže *Nada*, inače članica Savjeta roditelja u ovoj školi.

Dajući svoje ocjene o radu odjela na hrvatskom u koje idu njezine kćeri, ona je kao prednost naznačila činjenicu da to nisu veliki odjeli te se s učenicima, kako kaže, može kvalitetno raditi. Prema njezi-

Mali odjeli su prednost:

Nada i Pere Ivković i njihove kćeri Ana, Josipa, Maja i Kristina

ukupno 27 đaka, 13-ero odnosno 14-ero u navedenim odjelima. Predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture koji u

loj Bosni, a kojih je ove godine samo osmero, na nastavu na hrvatskom jeziku upisano petero djece. Budući da od rujna u

Zgrada OŠ »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni

Ponosni smo što nam djeca idu u hrvatski odjel:
Blaženka i Robert Merković s djecom Patrikom i Patricijom

nom mišljenju, udžbenici za nastavu na hrvatskom su odlični, posebice matematika.

S obzirom da se u njihovoj obitelji govori pretežito ikavica, ona ističe da je zadovoljna napretkom svoje djece u svladavanju standardnog hrvatskog jezika.

»U početku smo se malo pribojavali kako će se nedovoljno poznavanje standardnog hrvatskog odraziti na njihov uspjeh, ali pokazalo se da su učiteljice bile dovoljno fleksibilne i strpljive«, objašnjava Nada.

Njihova najstarija kći Ana ide u sedmi razred u ovoj školi i pohađa satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, a kako su nam rekli, svoju najmlađu kći Mariju koja će na jesen krenuti u školu, upisali su poput druge dvije, na hrvatskom jeziku.

PONOVNO BI SE ODLUČILI NA ISTO: Robert i Blaženka Merković su roditelji koji su svoju djecu također upisali na nastavu na hrvatskom jeziku u ovoj školi. Njihov sin Patrik ide u četvrti, a njihova kći Patricija u drugi razred. »Ponosni smo što nam djeca idu u hrvatski odjel. Nema ni trunke kajanja zbog ovakve odluke i ponovno bi učinili isto. Poštujemo tuđe a naše niti poričemo, niti sakrivamo«, kaže Blaženka.

Ona smatra da kombinirani odjeli, koji znaju biti razlog što neki roditelji ne žele upisati djecu u odjel na hrvatskom, nisu loši, a i sama je, kako kaže, kao dijete išla u takav odjel. »Nama ni pitanje petog razreda nije bio problem kada smo se odlučivali upisati djecu u hrvatski odjel jer smo bili spremni i na to da nam djeca pu-

tuju u grad«, objašnjava ona. Također, kao jedan od razloga malog broja djece u hrvatskim odjelima, ona ističe nedovoljnu informiranost roditelja oko pitanja školstva na hrvatskom.

Bez promišljanja u hrvatski odjel: Snežana Rudić s kćeri Karlom

Merkovići su aktivni članovi Hrvatske udruge kulture »Lajčo Budanović« iz Male Bosne. Njihova djeca su članovi folklorne sekcije ove udruge, a kako kažu, Patrik je prošle godine dobio priznanje za sudjelovanje na Natječaju literarnih i novinarskih radova koji organizira podružnica Hrvatske matice iseljenika u Rijeci.

BEZ DVOJBE: Snežana Rudić, majka Karle koja ide u treći razred na hrvatskom u ovoj školi kaže kako je bila oduševljena kada je čula da će biti odjela na hrvatskom jeziku. »Bez promišljanja sam odlučila upisati dijete. Možda sam kasnije razmišljala što će biti dalje, budući da je samo njih dvoje u trećem razredu, ali sam pustila da to ide svojim tijekom jer ne mislim da smo nešto izgubili time. Ne vidim da oni nešto manje rade, postoje razlike ali ono što je bitno i što se tiče nastave je tu«, objašnjava Snežana.

Iako je u početku sredina nastavu na hrvatskom teže prihvaćala, u međuvremenu je to postala normalna stvar i kako Snežana kaže, »oko toga više nitko ne pravi pitanje«. »Više je kritike bilo od naših ljudi nego od ljudi druge nacionalnosti«, napominje ona.

Upisavši dijete u hrvatski odjel ona kaže kako nije očekivala da će njezino dijete hrvatski književni jezik govoriti perfektno. »Kod kuće govorimo ikavicu i srpski, neku mješavinu. Naša sredina je takva, ali vidim da se Karla trudi i meni je bilo bitno da ona upozna hrvatske književnike, hrvatsku literaturu, da počne učiti prvo latinicu i da joj to bude osnovno pismo. I da kasnije uči našu povijest i kulturu«, kaže Karlina majka.

Inače, Karla je više puta pobjeđivala na Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku, a prošle se godine uspjela plasirati i na pokrajinsko natjecanje recitatora. Kako kaže njezina majka, pohađanje kombiniranog odjela za Karlu ne predstavlja problem, a kroz rad u takvom odje-

lu, ona se nauči družiti i s onima koji nisu njezini vršnjaci.

Karlina sestra Ivana koja ide u sedmi razred te brat Nikola koji je prvi razred Gimnazije pohađaju, svatko u svojoj školi, hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

D. B. P.

Završne pripreme za radijski program na hrvatskom jeziku u Vrbasu

Svjetionik nad Vrbasom

Zahtjev hrvatske zajednice za svojim programom, kao vruć krumpir, prebacivan u ovlast »nadležnih« tijela *
Razvijeno informiranje manjina u Općini smjerokaz i za naše potrebe u toj oblasti * Suradnja s HNV-om obvezna

Načelna suglasnost za emitiranje hrvatske radijske emisije jednom tjedno po 45 minuta, u Vrbasu se privodi kraju. Cijela ta priča nije godila radikalnim vlastima u Općini, ali nije bilo niti jednog zahtjeva koji nije bio zakonom utemeljen da bi se odbio. S toga je procedura maksimalno otežana da bi službeni zahtjev konačno bio prebačen u krilo Upravnog odbora Informativnog centra Vrbas u istoimenom mjestu. Osnivač medijske kuće, a to je Skupština Općine, oglasila se nenadležnom! Savjet za međunarodne odnose također je razmatrao to pitanje. Zaključeno je da zahtjev treba adresirati na Upravni odbor Informativnog centra i tu je kraj procedure.

U prijedlogu je dostavljen i

detaljan sinopsis budućeg radijskog programa, a emisija bi se emitirala pod nazivom Svjetionik. Ne postoji niti jedna javna izjava lokalnih dužnosnika koja osporava to

pravo. Također se već desetljećima emitira svakodnevni program najbrojnije rusinske nacionalne zajednice, kao i mađarske, a unazad 15 godina i ukrajinske zajednice jednom

tjedno. Prijedlog hrvatske zajednice ravna se prema ukrajinskom modelu, jer je brojnost sasvim približna.

U ovoj završnoj rundi zatražena je puna suradnja Hrvatskog nacionalnog vijeća. Nije rijetko krivo tumačenje prava na informiranje nacionalnih manjina, pa se uredništvo postavlja bez ikakve suglasnosti ovog najvišeg tijela manjinske samouprave u oblasti jezika, kulture, naobrazbe i informiranja. Vrijedno je spomenuti da će prva aktivnost novoformiranog Mjesnog odbora DSHV-a u Kuli biti isti takav zahtjev za emitiranjem hrvatskog programa. Podudarnost s prilikama u susjednom Vrbasu je velika i dobra prigoda za testiranje nove demokratske garniture u Općini.

Uskoro u Vrbasu: radijski program na hrvatskom

Novo proširenje organizacije DSHV-a

Kula dobila mjesnu organizaciju

Oko tisuću očitovanih Hrvata u Općini Kula po prvi puta dobili su prigodu organizirati se na političkoj razini. Osnivačka skupština Mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održana je proteklog petka. U prostorijama Mjesne zajednice Donji grad nije bilo odviše Kula, ali je početna uzdrzanost prepoznatljiva za početak djelovanja DSHV-a na novom prostoru. Važnije je pojmiti da u Kuli postoji izborni potencijal i dostatna brojnost za legitimnost hrvatskih institucija.

Općina ima 60 tisuća građana, a dobar primjer manjinskog organiziranja pokaza-

Kula: na potezu su Hrvati

la je mađarska manjina. Naime, na proteklom izvanrednim izborima za Skupštinu Općine Ku-

la, novonastali Savez vođa novih Mađara ušao je u lokalni parlament s dva vijećni-

ka. U tijeku je priprema za glasanje za novog predsjednika Općine Kula i prva šansa da se iskaže politički utjecaj.

Nazočnost predsjednika DSHV-a Petra Kuntića i dopredsjednika Đorđa Čovića, kao i brojnih gostiju iz subotičke podružnice i organizatora iz Vrbasa ukazuje na značaj koji ima Kula u ovoj regiji. Svoju potporu dali su Demokratska stranka i Liberalno demokratska partija s kojom je suradnja besprijekorna. Lokalna vlast također je bez ograda ustupila raspoloživ prostor za skupštinu. Na potezu su Hrvati iz Kule.

D. Jurakić

Promocija HKUPD »Stanislav Preprek« u Novom Sadu

Prikaz osmomjesečnog rada

»Naša udruga postoji kratko vrijeme, točnije osam mjeseci, što smo iskoristili za različite aktivnosti kroz dramsku, recitatorsku i pjevačku sekciju, naravno svaki član prema svojim željama, sposobnostima, umijeću i ljubavi. Osim toga, funkcioniranje jednog KUD-a zahtjeva organizacijski rad koji je temelj iz kojega izrasta umjetničko stvaralaštvo«, kazala je predsjednica udruge Zdenka Popov

U Klubu zastupnika u Skupštini AP Vojvodine, 18. je svibnja održana promocija web site-a HKUPD »Stanislav Preprek« iz Novog Sada, u organizaciji samog Društva, nakon koje je upriličen kulturno-umjetnički program kao prikaz rezultata osmomjesečnog rada članova u dramskoj, recitatorskoj, literarnoj, glazbenoj i pjevačkoj sekciji.

Za HKUPD »Stanislav Preprek«, koje postoji tek osam mjeseci, organiziranje kulturno-umjetničke večeri u zgradi Skupštine AP Vojvodine ima poseban značaj i značenje kojim su pridonijeli i uzvanici iz Subotice, predsjednik HNV-a

odбора za nacionalne manjine Branko Pereža, čime su ukazali poštovanje Društvu, kako je ocijenila Zdenka Popov, predsjednica HKUPD »Stanislav Preprek«

Program večeri počeo je skladbom hrvatskoga skladatelja Stanislava Prepreka »Tatarski ples« u klavirskoj izvedbi profesora Đure Rajkovića, nakon koje je Zdenka Popov poželjela dobrodošlicu svim gostima i ukazala na razvojni smjer kretanja udruge.

»Naša udruga postoji kratko vrijeme, točnije osam mjeseci, što smo iskoristili za različite aktivnosti kroz dramsku, recitatorsku i pjevačku sekciju, naravno svaki član prema svojim

svetili Društvu zbog čega je kulturno-umjetnički program i mogao biti upriličen.

Uzvanike je također pozdravio i predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović, koji je tom prigodom istaknuo kako je poslije

dramskog teksta uvelo je nazočne u svijet pjesme i recitala, koje je priredila u duhu njegovanja hrvatskoga stvaralaštva, umjetnička ravnateljica Etel Koči. Pod njenim nadzorom pjesme »Blijedi mjesec«,

Predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović pozdravlja članove HKPD »Stanislav Preprek« i njihove uzvanike

Josip Z. Pekanović, konzul Ti-homir Šilović, direktor NIU »Hrvatska riječ« i dopredsjednik Izvršnog odbora HNV-a Zvonimir Perušić, te ispred Pokrajinskog tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine Boro Kecman i član Gradskog

željama, sposobnostima, umijeću i ljubavi. Osim toga, funkcioniranje jednog KUD-a zahtjeva organizacijski rad koji je temelj iz kojega izrasta umjetničko stvaralaštvo«, kazala je Popov i zahvalila članovima na vremenu koje su nesebično po-

Scena iz igrokaza »U kućanskoj školi«

60 godina Novi Sad ponovno dobio hrvatsko kulturno-umjetničko društvo, što bi trebao biti početak razvoja hrvatske zajednice u Novom Sadu.

Nakon toga uslijedilo je predstavljanje web site-a HKUPD »Stanislav Preprek« (www.kudstanislavpreprek.org.yu), što je bio osnovni povod organiziranja događaja, a o čijoj je strukturi, namjeni i funkciji govorila Dragana Popov, potpredsjednica HKUPD »Stanislav Preprek«. Nakon promocije site-a uslijedio je igrokaz hrvatskoga humorista Ise Velikanovića »U kućanskoj školi« u izvedbi amaterskih glumica Dragice Ramljak, Ivane Tapavice i Marije Dumitrov. Desetak minuta uprizorenja

»Žalim te momče« i »Bolujem ja, boluješ ti« otpjevale su Jelena Radić i Helena Petin uz klavirsku pratnju Ivana Markovića. Najmlađe članice Društva Marija Rimar i Aleksandra Petrović recitirale su stihove Dobrice Cesarića, čiju je ljubavnu pjesmu »Povratak« govorio Marjan Sabljak.

Osim programa u izvedbi članova HKUPD »Stanislav Preprek« cijeli je događaj uljepšao tamburaški sastav HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, čiji su članovi u okviru programa odsvirali »Ne dirajte mi ravnice« i »Vesela je šokadija« i nakon službenog djela nastavili zabavljati nazočne.

M. V.

Lazar Ivka, diplomirani pravnik i savjetnik iz Zagreba, rodom i podrijetlom iz Novog Slankamena

Ono što nije zapisano, nije se ni dogodilo

Ja sam sebi pokušao stvoriti sliku što će biti, recimo, za stotinu ili sto pedeset godina.

Netko će od naših potomaka čeprkati po povijesti i vidjeti da je Srijem oduvijek bio hrvatski i onda će doći do podatka da su njegovi preci otišli iz Srijema, jednostavno napustili hrvatski teritorij.

Tko na to ima pravo? Ali, ako bude imao na raspolaganju i jednu pismohranu, tiskovinu, o kakvoj govorim, onda će moći zaključiti – pa moji preci nisu dragovoljno napustili Srijem

Intervju vodio: Slavko Žebić

Slankamen, stari hrvatski grad na Dunavu, poznat je po povijesnim događajima, kakvi su, recimo, bitka kod Slankamena 1691. godine, u kojoj je život izgubio posljednji izdanak loze Zrinski – Adam Zrinski, a nedugo potom, sklopljen je napokon mir s Turcima, poznatiji kao Karlovački mir 1699. godine.

U tome Slankmenu stasale su generacije Hrvata, a među njima i Lazar Ivka, intelektualac, koji je život nastavio u Zagrebu, glavnom gradu svih Hrvata.

HR: Na samom početku našega razgovora, predstavite se čitateljima Hrvatske riječi?

Ništa lakše, rođen sam u Srijemu u Novom Slankamenu 3. prosinca 1929. godine u poljodjelačkoj, katoličkoj obitelji. Osnovnu sam školu završio u Slankamenu, pet razreda, tri godine pohađao sam Građansku školu u Zemunu, a nakon toga 5 godina gimnaziju u Zagrebu, nakon čega sam se upisao na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, kojega sam i završio, a nakon stjecanja diplome jedno sam vrijeme radio u Sisku i potom u Zagrebu, a punih 25 godina u Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu, najprije kao tajnik Centra za poslijediplomski studij, 11 godina i onda 14 godina kao voditelj Službe općih poslova i kao pravni savjetnik.

HR: Sad se vjerojatno pitate, otkud mi kod Vas i kako to da se netko iz »staroga kraja« zani- ma za Vas. Vrlo jednostavno, znamo Vas s gotovo svih dosadašnjih skupština Udruge prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, gdje ste gorljivo govorili o egzodusu srijemskih Hrvata i zavrijedili pljesak brojnih nazočnih, premda ne pripadate kategoriji Hrvata koji su otjerani iz Srijema?

U pravu ste, ja sam otišao puno ranije. Iz Slankamena sam i službeno otišao dan prije Badnjaka 1941. godine, s tek na-

vršenih 12 godina. U nekim normalnim uvjetima, reklo bi se dječarac, ali tada je već bjesnio rat, a u takvim se uvjetima brže sazrijeva, a i inače, muška djeca na selu brže rastu. To je dakle moj rastanak s rodnim Slankamenom, moje prve suze, koje na neki način još i danas teku, jer ja Vam moram priznati, da se još nikada službeno nisam oprostio s rodnim selom, i vjerujte mi, teško mi je o tome i govoriti. Ali u jedno sam siguran, ponosan sam na svoj rodni Slankamen, i sve ovo vrijeme, a prošlo je baš puno godina, imam osjećaj da i li- ježem i budim se s tim mojim Slankame- nom, s prelijepom Fruškom gorom i onim rodnim vinogradima, s pudarinom, s Duna- vom, ali i s onim iznimnim Straussovim valcerom »Na lijepom plavom Dunavu« i čini mi se da bih ga i dandanas mogao ple- sati s istim onim žarom kao u mladosti.

Sjećam se, kada je u Zagrebu diplomirao moj Slankamenac Pavle Podolski, sad i ni- je važno koje godine, proslavili smo to u Slankamenu, na Dunavu u starom hotelu u ovcem društvu s tamburama i gitarama. Hotel u Starom Slankamenu bio je na sa- moj obali Dunava, no ja sam zamolio da sidemo s terase i da pridemo bliže vodi, i tada je Franja Lacković, nažalost pokojni, zasvirao »Na lijepom plavom Dunavu«. Još i danas imam osjećaj da mi srce ubrza- no kuca od ljepote, od dragosti, od te naše silne srijemske širine. Eto, to je ta naša pu- nina Srijema, Fruške i Dunava i Straussa, naravno.

HR: Slušamo Vas, kako ste se unijeli u priču. Svima će nama Srijem uvijek ostati vrlo draga i vrlo lijepa uspomena.

Imate pravo. I sam sam mekan i nekako preosjetljiv, a sjećanja na Srijem uvijek mi mame suze, ali suze radosnice. Kada ste spomenuli one naše skupove protjeranih Hrvata, a obično smo se sastajali u Domu Hrvatske vojske u Zvonimirovoj u Zagre- bu, uvijek sam rado dolazio, jer je to bila

prigoda da sretne moje Slankamence, koje sam često sretao i u Slankamenu, kad god bih dolazio iz Zagreba, a dolazio sam često, pogotovu dok su mi roditelji bili živi. Sretali smo se na šoru, pred dućanom, pred crkvom, jer odgojen sam u katoličkom duhu i rado sam odlazio u crkvu. Na tim sam skupovima sretao i mnoge drage ljude iz Beške, Petrovaradina, Karlovaca, Zemuna, Golubinaca i da ne nabrajam, sve moje drage Srijemce koji su otjerani iz hrvatskoga Srijema.

HR: Sjećamo se, uvijek ste izlazili za govornicu, obraćali se Srijemcima toplim riječima, o Srijemu govorili sve najbolje i uvijek bili ispraćeni dugotrajnim pljeskom.

Vidite, ja sam osjećao potrebu da pružim potporu tim našim ljudima, da ih utješim, koliko je to bilo moguće, jer poznat mi je bio taj osjećaj kada morate iz svoje kuće, kada morate iz svojega sela i iz rodnoga kraja, iz Srijema. Pa i sam sam se tako osjećao, premda, s ove distance, možda i ne izgleda da sam morao otići i da sam otišao svojom voljom. Pa nisu Hrvati samo sada tjerani iz Srijema, tjerani su oduvijek, a posebice u prijelomnim godinama, kakve su bile ratne i poratne godine, godine obaveza, 1971. godina Hrvatskoga proljeća, pa i devedesete, kada je Srijem ustavno očišćen.

HR: I Vama se čini, da je svih ovih godina Srijem polako ali temeljito čišćen s namjerom, da se promijeni etnička slika i da se na taj način prisvoji teritorij. To je očito, jer još tridesetih godina dr. Rudolf Horvat pisao je o 101 mjestu u Srijemu u kojemu su Hrvati bili većina, no danas gotovo da i nema mjesta s hrvatskom većinom. Zašto o tome šute Hrvatska vlada, svijet i međunarodna zajednica? Zato sam i izlazio za govornicu. Osjećao sam potrebu da se na neki način obratim i međunarodnoj zajednici, koja nas Hrvate krivi za etničko čišćenje i još niz drugih stvari, a ne želi reći da smo mi ti koji su doživjeli agresiju, pretrpjeli agresiju, a naš je živalj iz Srijema doslovce prognan, istjeran. Meni je smetalo, da međunarodna zajednica, kojoj smo mi od prvoga momenta slali jasne i nedvosmislene poruke, što se kod nas i u cijeloj regiji događa, nas tereti za etničko čišćenje, a ne one koji su izveli agresiju na Republiku Hrvatsku i »čistili« Srijem, Bačku i Banat od Hrvata, premda je Srijem oduvijek bio hrvatski, i premda na tim prostorima i nije bilo ratnih operacija.

To je mene smetalo, ta indolentnost međunarodne zajednice, koja ne reagira kada s relativno maloga prostora ode 40-50 tisuća ljudi, uglavnom Hrvata i drugog nesrpskog življa, i zato sam grmio s govornice. Ako se sjećate, uvijek sam počinjao riječima: Ono što nije zapisano, kao da se i nije dogodilo, a cilj je bio, istinom,

pisanom istinom se boriti da ova naša tragedija ne ode u zaborav, da nas vlastita djeca, vlastiti potomci, sutra ne optužuju za izdaju.

HR: Možete li ovo malo pojasniti, i zbog naših čitatelja, koji možda i nisu spoznali svu težinu naše muke, a i zbog mladih, koji bi nas, kako i sami kažete, sutra mogli optuživati?

Evo, kako ja to vidim. Svi naši Hrvati, svi naši ljudi koji su bili prisiljeni seliti se i napustiti svoja ognjišta, morali su napraviti ugovore o zamjeni nekretnina sa Srbima koji su u Slankamen dolazili, jer je takav bio opći trenutak. Svaki takav ugovor sa drži i članak koji govori da su nekretnine podjednake vrijednosti, tako da niti jedna, niti druga strana ništa ne gubi, pa se iz tih ugovora i ne može iščitati prisila. Mene je zanimalo i nastojao sam da se jasno i glasno kaže, da ti ljudi, koji su takve ugovore potpisivali, da kažu i opišu, zašto su to

Govorio sam to tada tadašnjem vodstvu naše Udruge, ali i svim našim ljudima na skupštini, a i vi i ja znamo da je našim skupštinama uvijek nazočilo 400-500 ljudi iz svih dijelova Hrvatske, koji su protjerani iz raznih dijelova Srijema i Bačke, da ti ljudi sebi naprave nekakve bilješke, da notiraju, da stave na papir svoje uspomene, ali i ono što su čuli, kako su njihovi susjedi prošli, i što je i njih ponukalo da krenu put Hrvatske. Po mom mišljenju, to je jedini pravi put, da netko, tko je tomu vičan, pripremi knjigu o nama, knjigu istinitih svjedočanstava, a ne da sutra bude rekla-kazala, ili nešto sam pročitao u novinama.

HR: Mislite da bi jedno svjedočanstvo skinulo hipoteku s ove generacije Srijemaca, Hrvata, koji su, ne svojom krivicom, morali napustiti Srijem i spas potražiti u zamjeni nekretnina, spas za svoje bližnje, pose-

činili i pod kojim uvjetima. Ja sam tada napravio i nekakav plan kako to uraditi, da se obide pet stotina ili čak tisuću takvih obitelji, naših ljudi, da čovjek od pera, novinar ili književnik, napravi sve potrebno, da pripremi izvorne tekstove koje bi ti ljudi autorizirali i da se napravi knjiga naših sudbina, knjiga istine, koja bi nedvosmisleno govorila o tome što nam se dogodilo.

bice djecu, a vrlo često spašavajući i go-li život?

Upravo tako. Ja sam sebi pokušao stvoriti sliku što će biti, recimo, za stotinu ili sto pedeset godina. Netko će od naših potomaka čeprkati po povijesti i vidjeti da je Srijem oduvijek bio hrvatski i onda će doći do podatka da su njegovi preci otišli iz Srijema, jednostavno napustili hrvatski teritorij. Tko na to ima pravo? Ali, ako bu-

de imao na raspolaganju i ovakvu jednu pismohranu, ovakvu jednu tiskovinu, o kakvoj ja govorim, onda će moći zaključiti – pa moji preci nisu dragovoljno napustili Srijem, moji nisu Srbima prodali Srijem, moji su protjerani iz Srijema, a to mijenja povijesnu sliku. On će moći pročitati da je Ivan zamijenio kuću sa Savom, u ugovoru nema uzroka zamjene, jedna i druga aktualna vlast potvrđuju takvu zamjenu, ali poslije vidi da je Sava prisilio Ivana na zamjenu. I tako 40 tisuća puta.

Ja ne tražim da netko za to kazneno odgovara, ali želim da netko barem bude od-

ćemo biti na tragu istine, bez uljepšavanja, bez sotoniziranja, bez dodavanja i oduzimanja.

HR: Imate li i neke dodatne spoznaje, neke primjere koji to mogu i potkrijepiti?

Kako da ne. U mojem je Slankamenu bilo prijetnji, zastrašivanja, kasnonoćnih poziva, odvođenja na »informativne razgovore« i slično, ali to je bilo već viđeno, i ljudi su to nekako i očekivali, navikli na to. Sve smo mi to u Slankamenu preturili preko glave nebrojeno puta. No, kada su počele prve zamjene, kada su prvi Hrvati

HR: Slažem se s Vama, jer i ja sam sudionik tih nemilih događaja, i nikako mi nije jasno kada netko i onda, a i sada kaže, kako je to bilo humano preseljenje. Hvala vam gospodo na humanom činu, ali ako neko me bacite bombu u dvorište, ako mu zapalite guvno ili srušite crkvu, ako postavite eksploziv pod već natovareni kamion ili počinite ubojstva kao u Sotu, Moroviću, Kukujevcima, Beški, Hrtkovcima, Golubincima, doista vam hvala na takvoj humanosti.

I opet ste u pravu. Naš je Srijem čišćen i očišćen etnički, a ne humano i to je bjelodano. Danas u Srijemu nema niti jednoga mjesta s većinskim hrvatskim pukom, a i Vi i ja znamo, da je Srijem oduvijek bio hrvatski i da ga je nakon raspada Austro-Ugarske, Hrvatska unijela u zajedničku državu 1918. godine.

HR: Ima ipak jedno mjesto s većinskim hrvatskim življem, Stara Bingula, ili Pištinci, kako smo mi tamo to zvali, i nedavno je Skupština Općine Srijemska Mitrovica donijela odluku o isticanju ploče na Mjesnom uredu na srpskom i na hrvatskom jeziku, ćirilčno i latinično, dakle, dvojezično.

Da, ali to su rijetki primjeri. I da se vratim, nema tu, gospodine moj, niti riječi o humanome preseljenju, prije bi se reklo da je riječ o ironiji, jer kada iseljavate čitav jedan narod, onda tu nema ni »h« od humanosti. Prije bi se moglo reći da je to izvrtnje povijesti i nemušti naum jedne nakaradne politike.

HR: A u stvari se radi o protjerivanju, baš kao što su s tih naših prostora nakon Drugog svjetskog rata protjerani Nijemci, kojima je nametnut teret kolektivne krivnje.

Da, to je velika magla koja se nabacuje na povijest, da se pokrije nešto što se pokriti ne može. Postoje dvije vrste agresije, jedna je izravna, druga je posljedična, što je drugi naziv za osvetu. Ovu prvu agresiju doživjeli smo mi Hrvati i Republika Hrvatska, a što se ove druge agresije tiče, ja sam prvi koji bih se osvetio, ali samo kada bih znao da mogu povratiti ono što mi je uzeto agresijom, što mi je učinjeno zločinom. Ali, kako je svima, pa i meni jasno, da se to vratiti ne može, ja se nikada i nikako i nikome ne bih osvećivao. Hoću reći, ako moja majka plače, zašto mora plakati i majka moga protivnika. Protiv osвете sam apsolutno. Ali sam za to da se utvrde činjenice, da se iznesu argumenti, meritorno, znanstveno. Pa ako se utvrdi da je netko počinio zločin, to treba sankcionirati, jer zločin je uvijek zločin. Tako su stradali i naši sumještani, naši susjedi Nijemci, koje smo mi zvali Švabe, i s kojima smo dijelili ove naše prostore.

HR: Kad već govorimo o protjerivanju i o etničkom čišćenju,

govoran pred poviješću, ma što to znači. Naši bi potomci, tragom ovako nemušto sklopljenih ugovora, mogli osuditi nas, svoje pretke, za izdaju, za predaju i prodaju Srijema. Mijenjamo nekretnine, mijenjamo zemlju, a ne kažemo zašto. E tu nije točka, već zarez. Mi moramo ispraviti tu nepravdu, mi moramo učiniti sve da ti ugovori ne budu dokaz izdaje već dokaz istine i dokaz tragedije srijemskih Hrvata. Ja imam već dosta godina, mnogi od nas već imaju dosta godina a evo, prošlo je već 15 godina od potpisivanja prvih ugovora o zamjeni, i trebalo bi požuriti. Osobno mislim da još nije kasno, ali ne treba gubiti vrijeme. Naši su ljudi tu gdje jesu i mi

otišli, a prvi Srbi došli, nasilje je dobilo jedan novi oblik. Uđu ti u kuću – »Komšija, treba mi ovaj tvoj stroj«, zakvače ga za traktor, odnesu i više ga ne vrte, a naši ga ljudi i ne smiju tražiti nazad. I tako sve što im zapne za oko. Ne mali broj naših ljudi je baš zbog toga naglo donosio odluku o preseljenju. Ja tada nisam bio u Slankamenu, meni su to govorili naši čestiti ljudi koji su otjerani iz Slankamena. Evo, to je samo jedan od primjera, a im ih bezbroj. Zato i mislim da bi što prije trebalo te sudbine pojedinaca sakupiti između korica jedne knjige i sastaviti knjigu svih naših sudbina, jer ono što nije zabilježeno, kao da se i nije dogodilo.

nju, nije Hrvat tjeran iz Srijema samo u vrijeme agresije na Republiku Hrvatsku. Srijem je oduvijek bio trn u oku jednoj politici i oni su oduvijek tražili način kako smanjiti broj Hrvata na račun Srba, pa su tako nakon protjerivanja Nijemaca u švapske kuće doseljavani Srbi iz raznih krajeva, kako bi se promijenila etnička slika Srijema.

Na tu temu potrebno je dobaro zaviriti u podatke koje imaju naši povjesničari i naši znanstvenici, pa i međunarodne institucije. Još dok je Austro-Ugarska bila jaka, Hrvati su činili sve da se iščupaju iz te monarhije, a Beč je favorizirao srpske časnike u Vojnoj krajini i davao im razne privilegije. Poslije propasti te monarhije, osni-va se zajednička država koja je zamišljena kao država Slovenaca, Hrvata i Srba, ali vrlo brzo Srbi nameću svoju hegemoniju i to biva država Srba, Hrvata i Slovenaca. Hegemoniji kraja nema, i nakon diktature proglašava se Kraljevina Jugoslavija u kojoj Srbi vode glavnu riječ. Nekako nakon toga Srijem se dijeli, Zemun pripada Beogradu, istočni dijelovi Srijema Dunavskoj banovini sa sjedištem u Novom Sadu, a zapadni dio Drinskoj banovini sa sjedištem u Sarajevu, samo da ne pripada Hrvatskoj, što nema uporišta niti u povijesti niti u logici. Bogu hvala, ne zadugo. Uskoro se formira Banovina Hrvatska, koja objedinjava sve hrvatske teritorije, pa i veći dio Srijema, ali i to ne zadugo, jer rat već kuca na vrata.

HR: A da se mi još malo vratimo u Slankamen. Čega se još prisjećate iz svog rodnog mjesta?

Jako se dobro sjećam svega, dapače, bolje nego što danas pamtim. Vidite, ja sam, čim sam pošao u školu sa 7 godina, postao ministrant, pa i danas znam čitav tekst na latinskom jeziku. To je trajalo čitavo moje školovanje, pa i dok sam bio u građanskoj školi u Zemunu, stanovao sam kod časnih sestara i svakoga dana ministrirao i na ranoj misi i na večernjici. Tako sam odgojen, tako živim i danas, pa mi je drago da ste me ovo pitali. Sjećam se, jer rado i danas slušam Radio Mariju, križnoga puta kao ministrant, onoga lijepoga pjevanja, onih trenutaka kada treperi duša, kad drhti čitavo tijelo, onih starijih žena, ljudi srednje dobi i mojih onovremenih vršnjaka, kako smo taj blagdan radosno dočekivali, sa svim onim lijepim običajima. Ovdje u Zagrebu kažemo pisanice, a tamo smo govorili šarana jaja i još puno toga. Sve je to bio za nas u ono vrijeme nekakav nacionalni folklor, ali danas, sa svim ovim godinama na plećima i s promišljanjem i na vjerskoj i na nacionalnoj razini, izuzetno lijepo sjećanje.

HR: Vjerujemo da se sjećate i svih onih lijepih običaja vezanih, recimo, za Uskrs, od posta za Veliki petak, muke Gospodinove, do vatre na Veliku subotu i Isusovog uskrsnuća,

do uskrsnog blagovanja i onog lijepog običaja nošenja hrane na posvetu, u momemu su selu to zvali svetenje.

Kako da ne. Čak želim povući usporedbu u naša dva sela, Slankamenu i Golubincima, selu gdje je rođena moja majka i gdje sam odlazio za Uskrs kod djeda. Kod nas u Slankamenu se nosilo od svega po malo, uglavnom ono što će se doručkovati, kuhane kobasice, komad šunke, kuhana jaja, mladi luk i hren i uskrсни kruh, a kod djeda u Golubincima nošeno je sve što će se

rad i pjevale. Moja dva brata, znala su od vrbovog pruća plesti korpe, pa i te košarice-cegere.

Sjećam se Uskrsa, doručkujemo svetenje, kada se mama i ja vratimo s rane mise, a ja obvezno idem i na veliku misu, jer sam ministrant. Volio sam tu veliku misu i uvijek sam rado slušao propovijed, drugoj je djeci to bilo dosadno, a ja sam u tome uživao. Ne kažem to da bih isticao sebe među drugom djecom. I dandanas se sjećam jedne propovijedi, župnik je tada

toga dana blagovati, cijela šunka, kobasica, kuhana jaja, mladi luk, pečena janjetina ili prasetina, već tko što spremi.

Sjećam se i onih lijepih i lijepo ukrašenih košarica, mi smo to zvali ceger, s lijepim vezenim i šlinganim ručnicima, ili tkanim sa čipkom, čak se sjećam i konca kojim su to žene i djevojke radile, bio je to D M C konac, koji bi obično stajao u malom cegeru ili cegerčiću, a djevojke i žene sjedile u hladu na šoru, radile ručni

bio domaći sin vlč. Josip Göbl, podrijetlom Nijemac, govorio je o prolaznosti života, kako je sve prolazno u ovome životu i na ovome svijetu i usporedio to s vlakom koji putuje i zastaje na postajama, u kojima netko uđe u vlak, a netko i siđe, za nekoga je putovanje završeno. Vlak tako ide, svi mi putujemo, a kada dođe tvoja posljednja postaja, silaziš iz tog životnog vlaka. Toga se vrlo često sjetim.

Branko Vujić, suvlasnik poduzeća HV Partner

Privatni biznis u poljoprivredi

Kada od prerađivača uzimamo repromaterijal oni od nas za svaku tonu gnojiva ili sjemena traže i ugovore i mjenična ovlaštenja za blokade i garanciju banke, a kad mi od njih tražimo garancije za tisuće tona robe koje predamo, svaki će vam odgovoriti da to nije u njihovoj poslovnoj politici pa čak niti ugovore ne žele potpisati

Piše: Jasminka Dulić

Jedan od malobrojnijih Subotičana koji se osamdesetih godina, kad je trend odseljavanja iz sela ka gradu bio naizrazitiji, opredijelio raditi u poljoprivredi i ostati u svome mjestu je poduzetnik *Bran-ko Vujić*, iz Male Bosne. Sa završenom srednjom poljoprivrednom školom i velikom ljubavlju prema svom pozivu, Branko Vujić se odmah nakon završene škole zaposlio u poduzeću »Peščara« gdje je prošao sve faze rada – od ugovaranja kooperacije, preko šefa strojnog parka do ravnatelja DP Mala Bosna. Kada se ovo, neka da značajno subotičko poduzeće, 1995. godine raspalo odlučio je posvetiti se privatnom biznisu i tako iskoristiti dugogodišnje iskustvo stjecano na organiziranju poljoprivredne proizvodnje.

Krajem devedesetih s partnerima *Dejanom Horvatom Aljmaški* i *Milijanom Drašković* osnovao je poljoprivrednu za drugu koja je 2000. godine transformirana u poduzeće HV Partner. Poduzeće se bavi organiziranjem poljoprivredne proizvodnje, trgovinom repromaterijalom i poljoprivrednim proizvodima kao i proizvodnjom žitarica na gazdinstvu od 200 hektara. Sjedište poduzeća, koje ima ima sedamnaest uposlenih i surađuje s oko 600 kooperanata, je u Maloj Bosni, a predstavništva imaju i u Gornjem Tavankutu i Bajmoku.

PROIZVOĐAČI I PRERAĐIVAČI:

»Budući da je konkurencija u subotičkoj općini dosta jaka uz zadruge koje rade una zad već petnaest godina, trebalo se izboriti na tržištu i privući zemljoradnike pogodnostima i dobrim uvjetima. Naš je zadatak

osigurati zemljodjelicima sve ono što im je potrebno kako bi obradili zemlju od repromaterijala, gnojiva, zaštitnih sredstava do sjemena, maziva i ulja. Poljoprivrednu apoteku, ured za ugovaranje i silose sa 60-tonskom digitalnom vagom za sada imamo u Maloj Bosni a namjera nam je ove godine i u Gornjem Tavankutu zaokružiti takvu cjelinu, a zatim i u Bajmoku gdje imamo dosta kooperanata i svoje predstavništvo«, kaže Vujić.

U prethodnom je razdoblju bilo puno problema oko naplate pšenice, a poljoprivrednici strahuju i od ovogodišnjeg otkupa. »U ovome poslu vrlo je teško pronaći kupca i prodati robu a još teže naplatiti«, kaže Vujić, te navodi problem od prije dvije godine oko otkupa pšenice, kad su svoja potraživanja ishodovali putem trgovačkog suda ali i onda ne po dogovorenim cijenama.

»Prerađivačke kuće, koje i dan danas drže monopol uvijek nas drže u neizvjesnosti oko otkupa žitarica. Praktički nikada skoro ne znamo kad ćemo dobiti svoj novac a robu predamo na vrijeme. Nikada od strane prerađivača nemamo čvrste garancije banaka, čak niti mjenicu nam prerađivači ne žele dati jer se kao monopolisti mogu tako ponašati. Nastojimo preko udruga zemljoradnika utjecati da se i zakonski regulira kada pravno lice posluje s pravnim licem obvezno mora razmijeniti određene garancije plaćanja. Naime, kada od Fidelinke ili drugog prerađivača uzimamo repromaterijal oni od nas za svaku tonu gnojiva ili sjemena traže i ugovore i mjenična ovlaštenja za blokade i garanciju

banke, a povratno kad mi od njih tražimo garancije, za tisuće tona robe koje predamo, svaki će vam odgovoriti da to nije u njihovoj poslovnoj politici pa čak niti ugovore ne žele potpisati. Dobijamo odgovore tipa 'mi smo veliki mi nikome nikada nismo ostali dužni tako nećemo ni vama' pa se tako događa da bez potpisanih ugovora sačekamo žetvu. Kada su kombajni ušli u njive i žetva započela mi naprosto ne znamo što ćemo i kud s pšenicom jer ugovori nisu potpisani. Poljoprivrednici se plaše nevremena jer rod koji čekaju im je u ruci, dok s druge strane mi uvjete ne znamo i onda nastaje ta, po meni, vrlo smišljena trka. Priroizvođači donose robu, mi je distribuiramo prema prerađivačima i onda nastaje problem. Tu je zakon nedorečen i to je veliki problem«, kaže Vujić.

TKO PLATI, TAJ NOSI: Svih ovih godina su se proizvođači i organizatori proizvodnje pokušavali osloniti na subotičke prerađivače ocjenjujući logičnim da roba koja se proizvede u subotičkom ataru završi na 10 kilometara od njiva. »Manji su troškovi i logično je da njima prvo ponudimo robu. Međutim uvidjeli smo da ti troškovi, nisu bitni i da sve više dolaze ozbiljni kupci udaljeni 150 ili 200 kilometara i mi im nudimo robu. Prošle godine smo već krenuli u izvoz za Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju a odlučili smo se i ići južnije k centralnom dijelu Srbije«, kaže Vujić i zaključuje kako je to bila prava odluka jer su prošle godine sve u rokovima isplatili zemljoradnicima, a i ove godine već kupuju kukuruz, izvoze ga u BiH i plaćaju u roku od dva dana. »Tko

plati, tko da garancije, taj dobiva i robu«, kaže Vujić.

Međutim, nužno je bilo stvoriti osnovne preduvjete za relativnu neovisnost od velikih prerađivača odnosno izgraditi vlastite smještajne kapacitete. »Postupno smo, proširujući se, izgradili vlastiti silos u Maloj Bosni 2002. godine. Iako su nevelikog kapaciteta, dvije ćelije od po 300 tona s usipnim košem i digitalnom vagom od 60 tona, dovoljne su za protočni otkup. Prošle godine smo značajne količine i suncokreta

U kompaniji Agrokor, kaže Vujić, shvatili su kako im je interes ulagati u svoje partnere jer im je interes imati sigurne dobavljače gotovih proizvoda ne samo suncokreta, već i drugih žitarica. »Kompanija Agrokor je spremna potpisati po prvi put ono što mi tražimo a to su obostrane garancije i mislim da nam se ništa ljepše nije moglo dogoditi na prostoru sjeverne Bačke a to je da se pojavi jedna tako ozbiljna firma iz Hrvatske koja ima i razumijevanja i kapitala«, kaže Vujić, ali i dodaje kako je

u izuzetno lošem stanju. Sada, nakon padalina i prihrane, jedan veći dio pšenice se izuzetno popravio i ne izgledaju u ovom momentu loše. No, Vujić kaže kako sve dok ne uđe u njive ne voli prognozirati prinose. »Postoji mogućnost da zbog silnih padalina dođe do bolesti koje znaju odnijeti određeni dio prinosa. Naši ljudi nisu navikli ulaziti u veliku pšenicu i zaštititi je od svih bolesti koje dolaze uslijed mnogo padalina iz visoke temperature, žao im je gaziti ju. Bilo bi pogubno za pšenicu da poslije svih ovih silnih padalina dođe do naglog otopljenja jer je zemlja izuzetno vlažna a ako uslijed visokih temperatura dođe do naglog isparavanja zemljišta i razvijaju se mnoge bolesti.

ZA ODGOVORNO PODUZETNIŠTVO: Vujić je sa svojom obitelji, suprugom Snežanom koja vodi knjigovodstvo u poduzeću HV Partner, kćeri Majom koja ove godine završava gimnaziju i sinom Markom, zadovoljan kvalitetom života u Maloj Bosni. Međutim, ima još toga što nedostaje i kako kaže spreman je angažirati se za razvoj svoga mjesta. Vujić smatra da će se u budućem razvoju kako sela tako i gradskih mjesnih zajednica morati uključivati gospodarstvenici a da će se onda lakše naći i potpora iz drugih izvora financiranja. U Maloj Bosni, prema Vujiću, nedostaje fiskulturna dvorana te sportski tereni za djecu i mladež, zatim joj nedostaje i groblje, a također i urbanizirani placevi za izgradnju kuća budući da interes za tim postoji. U potvrdu svoje tvrdnje kako gospodarstvenike treba angažirati u cilju razvoja sela Vujić kaže kako je naišao na razumijevanje poduzeća Dijamant, Mlina Kikinda i Frikoma koji posluju u sklopu kompanije Agrokor i koji su spremni ulagati jedan postotak dobiti u razvoj sela »jer im treba netko proizvoditi a ukoliko sela opuste neće biti tko to da radi«. Zagovornik je poticanja razvoja malih i srednjih poduzeća jer smatra da se tako može smanjiti nezaposlenost i podići selo ali je neophodna potpora ministarstva za poljoprivredu, gospodarske komore i lokalne sa-

Otac i sin u dvorištu obiteljske kuće

i pšenice otkupili, pa je tako preko tih silosa prošlo desetak puta više nego što mogu primiti. Organiziramo prijevoz kamionama te se tako silosi i pune i prazne. Otkupljujemo kukuruz, pšenicu i suncokret, a od ove godine počeli smo ugovarati i soju« kaže Vujić.

OBOSTRANI INTERES: »Silos vrijednosti 130 tisuća eura izgrađen je dijelom vlastitim sredstvima a 60 posto nam je pomogao AD Vital iz Vrbasa te smo bili u obvezi tri godine vraćati kredit kroz robu odnosno suncokret. To je bila dobra suradnja i mislim da prerađivači sve više razmišljaju u tom pravcu da bez proizvodnje prada ne može funkcionirati i sve je veće opredjeljenje prerađivača da investiraju u organizatore proizvodnje, jer bez prave organizacije proizvodnje ne mogu dobiti kvalitetu«, kaže Vujić.

Ove godine HV Partner je, po riječima Vujića, napravio kvalitetan posao. Naime tijekom Novosadskog poljoprivrednog sajma potpisan je ugovor o dugoročnoj suradnji s Dijamantom iz Zrenjanina koje je jedino od poduzeća koje posluje u okviru kompanije Agrokor iz Hrvatske.

Dijamant već i prošle godine vrlo korektno isplatio kupljenu sirovinu.

»Gotov novac je svima problem, a budući da je izvršena dokapitalizacija i Agrokor je ušao sa svojim sredstvima, novac ne predstavlja problem za Dijamant i mi smo to osjetili već ovog proljeća i po pitanju repromaterijala i gnojiva i sjemena i avansirali su u ona poduzeća u koja su sigurni i za koje misle da će biti nositelji otkupa za njih«, poručuje Vujić.

SJETVA I PROGNOZA: Ove je godine poljoprivrednicima najviše problema zadržalo vrijeme koje nije išlo na ruku proljetnoj sjetvi zbog previše padalina. Prema ocjeni Vujića premda je sjetva zbog toga kasnila neće se odraziti toliko na prinose proljetnih kultura, »jer smo puno puta bili svjedoci da kasnija sjetva da bolje prinose. Bilo je mokro, više se zemlja gazila i više se trošila nafta koja je sve skuplja, ali sve smo do 1. svibnja uspjeli završiti i sjetvu i prskanje. Usjevi su nikli i spremamo se za međuredno kultiviranje. Usjevi posijani do 1. svibnja izgledaju zadovoljavajuće iako je pšenica zbog obimnih padalina bila u jednom momentu poslije zimskog perioda

Pokrovitelji

Ove je godine poduzeće HV Partner pokrovitelj »Takmičenja risara« u sklopu ovogodišnje Dužijance, koje će se održati 8. srpnja kod silosa u Maloj Bosni.

mouprave. Izuzetna je suradnja uspostavljena s lokalnom samoupravom po pitanju poljoprivrede.

»Uvijek možete otići i dobiti određeni savjet od Petra Kuntića, Milana Radaka ili Mirka Ostrogonca, koji vas uvijek upute gdje treba otići, što treba uraditi«, kaže Vujić, i poručuje: »Ipak treba biti uporan jer ništa ne pada s neba«.

Edukacija mladih

Istraživačke radionice

Nesumnjivo je da svojevrsnu konstantu u navijačkim skupinama predstavljaju akteri etnocentrističkih i ksenofobičnih pogleda na svijet * Bojazan Gruzijaca da nacionalne manjine, a naročito one koje žive u homogenim sredinama, predstavljaju skrivenu opasnost za gruzijsku državnost i neovisnost.

Piše: Olga Perušić

U okviru projekta »Oslo - bađanje omladinske energije – RIME«, koji je vodila Agencija za lokalnu demokraciju, od 11. do 13. svibnja na Paliću, održao se niz radionica na temu »Rješavanje konfliktnih situacija kod mladih«. Ispred Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar« u Zagrebu, dr. sc. Benjamin Perasović, predstavio je istraživanje provedeno u Republici Hrvatskoj, koje je bilo na temu koliko su etnocentrizam, ksenofobija i šovinizam doista nazočni u mladoj generaciji. Subkulture mladih predstavljaju klasičnu sociološku priču koja je prvi procvat imala sredinom pedesetih godina prošloga stoljeća. U Hrvatskoj, priča o subkulturi započinje šminkerima, štemerima i hašomanima, nastavlja se punkom i novim valom, da bi sredinom osamdesetih omladinska scena, koja svoje identitete i životne stilove posređuje pravcima rock glazbe, doživjela fragmentaciju na heavy metal, rockabilly, dark/gothic, hard-core, itd. Koncem osamdesetih priključili su se i noise, hip-hop i drugi »zvučni entiteti«, dok su devedesete obilježene rave scenom (house, trance, techno, breakbeat itd.) i obnovom anarhističkog punk identiteta s pripadnom mrežom fanzina.

»Nesumnjivo je kako svojevrsnu konstantu u navijačkim skupinama predstavljaju akteri etnocentrističkih i ksenofobičnih pogleda na svijet koji nekad zauzimaju više, a nekad manje prostora na navijačkoj tribini. Čest je slučaj i da skupine koje ne idu na utakmice

dođu na neke posebne, ritualnim neprijateljstvom nabijene sportske događaje kako bi sudjelovali u nasilju, tučnjavi, osvjetničkoj artikulaciji i vlastitom adrenalinskom užtku, ma koliko to destruktivno bilo.

rješavanje konflikta. Zbog toga treba podržati one mlade ljude koji osvještavaju cjelinu sustava dominacije, koji povezuju ravnopravnost spolova, ekološku svijest, potrebu za nenasilnim i neautoritarnim odgo-

2002. godine, čini 4.3 milijuna ljudi. Etničke manjine čine približno 17 posto građanstva, dok su, po podacima popisa iz 1989. godine oni su činili 29 posto od 5.4 milijuna žitelja. Neophodno je skrenuti pozor-

Multikulturalnost u Gruziji: predstavnica kavkazskog Instituta za demokratizaciju i razvoj Marina Elbakidze

Danas je politički aktivizam sveden na podršku hrvatskim generalima u Haagu ili na sukobe navijača s upravom klubova«, navodi dr. sc. Benjamin Perasović. To znači da slični obrasci netolerancije, šovinstičkog diskursa i nasilja kao oblika komunikacije vlastitih stavova i frustracija postoje u roditeljskoj kulturi, pa sad mogu biti stilizirani i do prakse dovedeni na skinheads sceni. Socijalizacijski obrasci tradicionalnih spolnih uloga predstavljaju matricu u kojoj se poslije izgrađuje lik muškarčine, ratnika, gospodara, koji je na ovim prostorima od davnina naoružan i spreman na nasilno

jem, sa otporom ksenofobiji i nasilju, dakle naslijeđu mnogih generacija odraslih.

MULTI-KULTURALNOST NA PRIMJERU GRUZIJE: Iskustva ksenofobije i multilateralnog dijaloga među omladinom zasnovano je na materijalima istraživanja mladih gruzijskih naučnika koji su opisali stanje u Gruziji po pitanju nazočnosti ili odsustva ksenofobične orijentacije među omladinom. Razumijevanje multikulturalnosti Gruzije je suštinski povezano s mnogonacionalnošću, točnije s nazočnosti niza etničkih skupina u ovoj zemlji. Stanovništvo Gruzije, po podacima popisa iz

nost na teritorije Abhazije i Južne Osetije, koji su neovisni teritoriji, mada ulaze u sastav Gruzije. Ti teritoriji se graniče s Rusijom i naseljene su, kako slijedi iz njihovog naziva, Abhazima i Osetima, koji u skladu s time, govore abhaski, odnosno osetijski jezik.

Najznačajnija etnička manjina, i po brojnosti i po političkom značaju su Jermeni, kojih ima ih oko četiri stotine tisuća koji žive u etnički-homogenom području.

»U Gruziji takođe ima i različitih jezičkih grupa Svani, Mengreli, Cova-Tušinci, ali oni sebe smatraju Gruzijcima po nacionalnosti, a tako ih od-

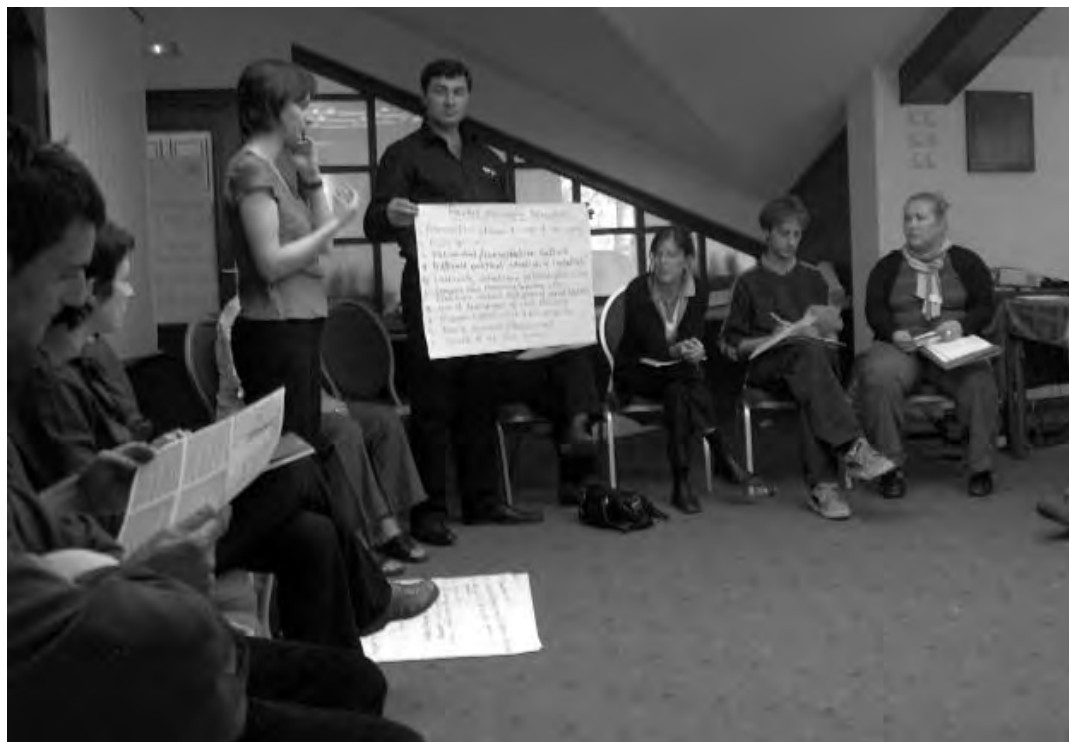
ređuju i ostali stanovnici Gruzije. U planinskom dijelu Gruzije, u Pankijskom klancu na granici s Čečenijom žive Kistinci, koji su također asimilirani u gruzijsku kulturu. Novija povijest Gruzije od raspada Sovjetskog Saveza, i ponovno uspostavljena neovisnost Gruzije, koja je počela stvarati novu državu zasnovanu na monoetničkom principu. U kontekstu težnje ka neovisnosti, šovinistička retorika i nacionalni ekstremizam doveli su do napetosti u međunacionalnim odnosima, a zatim i do oružanog konflikta u Južnoj Osetiji.», pojašnjava predstavnica Kavkaskog instituta za demokratizaciju i razvoj, *Marina Elbakidze*. Najveći dio emigracije etničkih manjina koje su napustile Gruziju od vremena neovisnosti do danas dogodio se upravo u to vrijeme. Dolaskom na vlast *Eduarda Ševarnadzea* izbio je još jedan oružani konflikt, 1992. godine u Abhaziji. Ševarnadzeova politika nije bila nacionalistička. Prema podacima *Nate Gabinašvili*, koja je sprovela niz istraživanja među gruzijskim studentima pretpostavlja se kako su mladi Gruzijci, pri ocijeni drugih skupina rabili općepoznate stereotipove, polazeći od opće političke situacije u zemlji i u svijetu, također prije svega kroz stereotipizaciju. Najbolji primjer je odnos prema Rusiji i Rusima. Današnja ruska politika, kako je ocjenjuje znatan dio gruzijskog društva, nastavlja imperijalnu politiku carske Rusije. Rusija ne želi pustiti Gruziju da ode, ali ona hoće Gruziju bez Gruzijaca. Primjećujemo kako čak i danas, u uvjetima državne neovisnosti, u društvu postoje različita shvaćanja odnosa s Rusijom. Znatan dio građanstva Gruzije, pa tako i mladi, smatraju Rusiju izazivačem ratova u Abhaziji i Južnoj Osetiji, kao i glavnim krivcem za teritorijalne gubitke Gruzije.

PITANJE MANJINA: Kao važan faktor samoidentifikacije mnogih ovih skupina javlja se istovremena identifikacija po nacionalnosti, vjeroispovijesti i jeziku. Smatra se, primjerice, da je Gruzijac netko tko je pravoslavan i tko govori gruzijski jezik, a Jermenin je neko tko je Grigorijanac i tko govori jermenski jezik. U zemlji su nastavile djelovati kulturne i informativne institucije na jezici - ma etničkih manjina poput škola, kazališta, muzeja, časopisa, itd. Ipak, i pokraj pravne ravnopravnosti, postoje i određeni problemi u međunacionalnim odnosima. Bez obzira na izjave o namjerama i nastojanjima stvaranja demokratske države,

nije otišao dalje od deklaracija i obećanja. Manjine, sa svoje strane gledišta, sumnjaju da su namjere vlasti, u najboljem slučaju asimilacija, ili pak progonoštvo iz zemlje ili pretvaranje u građane drugog reda. Bez obzira na smanjenje općeg broja stanovnika, postotni odnos Gruzijaca se povećao. Ipak, prema riječima *Marine Elbakidze*, bojazan kako nacionalne manjine, a naročito one koje žive u homogenim sredinama, predstavljaju skrivenu opasnost za gruzijsku državu - nost i neovisnost, nije smanjena čak ni među onima koji su svjesni podatka prema kojemu etnički Gruzijci čine većinu stanovništva u državi. Taj strah

većina, bilo kroz asimilaciju, bilo kroz ulogu nacionalne manjine s niskim socijalnim statusom, ograničiti njihova prava i ugnjetavati njihovu kulturu. Zanimljivo je kako se mladi ljudi odnose prema jednakosti različitih etničkih skupina, za razliku od svojih »sovjetski« orijentiranih roditelja. Na pitanje imaju li Gruzijci u Gruziji veće privilegije u od drugih nacionalnosti, 48 posto ispitanika, je odgovorilo pozitivno.

ZAKLJUČAK: Osim diskusija nakon prezentacija mnogobrojnih istraživanja o postojanju ksenofobije u postkonfliktnim društvima, sudionici iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije i Crne Gore, te iz Gru-

Sumiranje zaključaka: vrijednosti, stavovi i obrasci ponašanja mladih u post-konfliktnim zemljama

zasnovane na građanskom, a ne nacionalnom principu, može se reći kako je poslije raspada SSSR-a, u Gruziji, kao i u drugim bivšim sovjetskim republikama, primjetna tendencija stvaranja nacionalne države u kojoj dominira matična nacija», ističe predstavnica Kavkaskog instituta za demokratizaciju i razvoj, *Marina Elbakidze*. Na žalost, u Gruziji proces integracije nacionalnih manjina

se može objasniti i nazočnošću izgubljenih teritorija i neizvjesnom perspektivom njihovog stvarnog vraćanja. Gruzijci se plaše da će Jermeni i Azerbejdžanci koji žive u kompaktnim zajednicama isprva tražiti autonomiju, a zatim se ujediniti s njihovim povijesnim domovinama. Najveći strah većine je raspad države zbog separatističkih tendencija manjine. Manjine strahuju kako će

zije i Abhazije, izradili su prijedlog modela o mogućnosti djelovanja u cilju smanjenja ili otklanjanja postojećih problema. Na koncu, saznanja o suvremenoj mladeži potrebna su i radi uvida u to koliko ona po svojim vrijednostima, stavovima i obrascima ponašanja odgovara mladima u razvijanom europskom okruženju u koje se post-konfliktna zemlja nastoje integrirati. ■

»Da Vincijev kod«, ispodprosječni filmski krimić

I drugi su fulali, pa što onda

Film »Da Vincijev kod« može povrijediti osjećaje katolika, pravoslavaca, protestanata, muslimana ili jehovinih svjedoka, nikako vjerske, već estetske * Film vrijeđa filmofile svih rasa i vjerskih uvjerenja * Estetski je bezvrijedan, dosadan, bez jasne filmske priče, pun je neuvjerljive glume i, kao i njegov knjiški predložak, nategnute fabule

Piše: Zdenko Samaržija

Sigurnije je pričati o mrtvima. Njima se teže zamjeriti. No, ako težite za konfliktom, poput pisca *Dana Browna*, i živima imputirate arhetipsko Zlo, osobito ako su oni poglavari tajnovite katoličke organizacije Opus Dei, koja po knjiškoj i filmskoj priči čuva tajnu nad tajnama (da se Isus oženio Marijom Magdalenom i da njihovi potomci i danas žive među nama – to je temeljna začkoljica ovog ispodprosječnog filmskoga krimića u kome naslovne uloge nose *Tom Hanks* i *Audrey Tautou*), i za očuvanje tajne u svojim redovima koristi usluge janjičara-psihopata, koji je spreman na mig svoga odgajatelja ubiti (u filmovima o mafiji takva je djelatnost u kreativnim rukama te vatrenom i hladnom oružju obiteljskih maljeva), morate biti spremni na napade, prijetnje pa i nagovore pojedinih vjerskih vođa da pripadnici njihovih religija bojkotiraju, čitaj ignoriraju, vaš uradak.

OMASKE ŠKOLOVANIJH: Brojni su književnici odrobijali u totalitarnim režimima zbog (nevinih i manje nevinih) kritika društvenoga stanja, neki su nadrljali dirajući u nedodirljive teme, a veliko si je zlo navukao *Salman Rushdie*, pisac, koji je korigirao i dopunio Muhamedove stihove. Međutim, bez posljedica je prošao *Umberto Eco*, čije su promašaje registrirali samo brižni čitači. Ecco je u »Imenu ruže« iskrivio bezbroj detalja iz života srednjovjekovnih redovničkih zajednica, a u njegovom je romanu redovnička krv tekla potocima. I on, koji je uvrijedio franjevački i dominikanski red, prikazao (debele) kardinale kako u svojoj strasti da se dočepaju bogatstva (na ovom i onom svijetu) prelaze preko sudbine malenih i prostodušnih, pa na lomaču osuđuju i retardirane. Knjigom je želio reći da ne treba tražiti Sotonu – ljudi su dovoljno zli i spremni su zbog očuvanja pozicija skriveni (i uništiti) najvažnije knjige ljudskoga roda u kojima se krije istina, koja bi mogla promijeniti svijet. Na bolje, dakako – *Spielberg* se nekoliko puta poslužio tom temom, a jednom je čak prokrijumčario knjigu iz buđućnosti u nečiju sadašnjost.

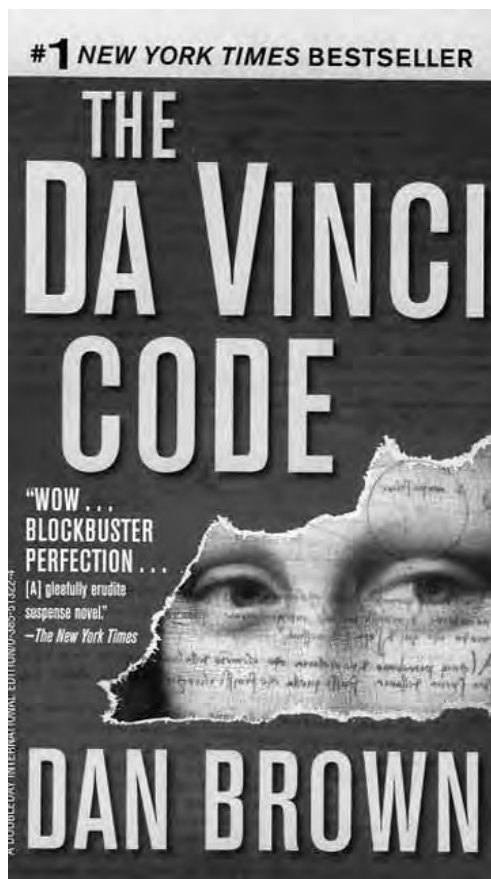
Neki trknuti redovnik, vratimo se Eccu,

krije Aristotelovu drugu knjigu »Poetike« strahujući da će se srušiti kršćanski svijet ako se utvrdi da je utemeljitelj peripatetike (učenja u malim skupinama gdje učitelj u laganoj šetnji poučava učenike), koji je u 13. stoljeću postao osnovica kršćanskoga filozofskoga učenja, filozofski obradio smijeh. On krije tajnu (ah), i utjeruje strah u kosti svim redovnicima koji bi se nasmiiali jer se, navodno, Krist nikada nije smi-

svih onih čije je ideje Brown sabrao u svoj roman, po kojem je snimljen kontraverzni film. Tek da ponovimo rečenice iz uvoda ovoga teksta: u filmu nema ništa što će vas taknuti, pa me čudi burna reakcija vjerskih vođa na film koji će za koji tjedan biti zaboravljen. Kao da je Brown smislio priču o potrazi za svetim gralom; kao da je on utvrdio da su *Leonardove* slike pune mistike; kao da je on spakirao tezu da se Isus oženio s Marijom Magdalenom; kao da je on smislio vjerovanje da se u sadašnjim nositeljima gena krije snaga predaka. Brown je sve to vrlo vješto složio u svoj roman. Tom Hanks, noseći u filmu glas razuma i trezvenosti, reče nekoliko puta: pa i da je istina, mijenja li to koji dio Isusovog nauka i podrija li Njegovo učenje?

LOŠ STILIST: Brown je zapravo površan poznavatelj povijesti (tragikomično izgleda ezoterija o Merovinzima, navodnim potomcima Isusa Krista, a priča o templarima je doslovno blasfemična) te vrlo nevješt u tumačenju biblijskih tekstova. Ne može mu se, međutim, osporiti osjećaj za trenutak. Opće je mišljenje da svijetu treba nova duhovnost – skandali koji su protresli crkve pogoduju guruima za realizaciju svoga nauka. Brown nije utemeljio novu sljedbu niti je vjernike postojećih crkava nastojao uzdrmati tezama iznesenim u romanu, kojeg je prodao u šezdesetak milijuna primjeraka. Ispričao je priču o načinima stjecanja moći i bogatstva naglašavajući da u stjecanju i očuvanju bogatstva Udruga Prosječnih, pa bili oni i crkveni velikodo- stojnici, ne preže ni od likvidacija. Dovoljno za bestseler.

Režiser *Ron Howard* mogao je izbjeći mnoge neugodnosti da je radnju premjestio u *Shakespeareovo* doba ili da je Abweru (zloglasna tajna služba za vrijeme Trećega Reicha) prišao okultna znanja o Isusovom spolnom životu, no on se drznuo i malo je toga izmijenio iz literarnog predloška. Zato je dobio sjajnu reklamu za film – svakoga petka, subote ili nedjelje odašilju svećenici, sveštenici, imami i propovjednici, milijunima okupljenih koji su došli čuti što da rade, ono što isti ne smiju gledati.

jao. Njegov duhovni sin, psihopata, sklanja potencijalno opasne redovnike, koji su preminuli ližući otrovnu tintu s ruba listova Aristotelove Poetike. Koju su čitali kriomice, dakako.

GRIJESI PRETHODNIKA: Dan Brown je, dakle, nadrljao zbog grijeha prethodnika. Ne Ecco, dakako, njega nitko ne dira i uskoro će postati klasik, ako već i nije, već

Iz kuta mladih: Željko Nimčević

Volim puštati dobru glazbu

Moje prvo pojačalo dobio sam od roditelja, kojima sam jako zahvalan * Ne pridajem značaja podrijetlu glazbe

Razgovor vodila: Olga Perušić

Student građevine, **Željko Nimčević** (1983.), uvijek je u tijeku društvenih događanja, koje se tiču mladih u našoj zajednici. Iako je više talentiran za trgovinu, odlučio se upisati u Građevinsku školu. Pri samom početku srednje škole, imao je udes pri vožnji bicikla, kada ga je neki neobazriv vozač udario automobilom. Potkoljenica mu je bila jako povrijeđena i zadobio je mali potres mozga. Tri tjedna ležao je u bolnici, a pola godine je proveo u gipsu. Kad se prisjeća tog perioda najviše mu je žao što je te godine propustio ići u polivače za Uskrs, dok mu je s druge strane, drago što ga nisu operirali. Tek je u siječnju krenio u školu, nakon čega je uslijedilo ratno stanje.

»Srednju školu završio sam za tren. Tijekom četverogodišnjeg školovanja, bilo je mnogo stanki u predavanjima, a nama učenicima je to bilo vrlo zanimljivo. Jedan učenik redovito je organizirao štrajkove, često iz razloga koji se nas nisu niti doticali. Njemu je to, jamačno, bila zabava, a mi, ostali učenici smo ga slijedili. Svakako, mogao sam učiti, da sam htio. Sada na studiju vidim posljedice tih stanki u srednjoj školi, jer nemam naviku učiti, dok je u srednjoj školi sve bilo mnogo zanimljivije. Tada smo imali obvezu ići u školu svaki dan, dok tijekom studija na predavanja idemo kad stignemo. Svaki se student može snaći za potpise, u krajnjem slučaju platit će kaznu od pet tisuća dinara«, naglašava Željko Nimčević.

STUDIJ: Po Željkovim riječima na studiju treba puno učiti. Naš sugovornik, prema sopstvenom priznanju, godišnje uči dvadeset dana, intenzivno. Na prvoj godini studija napravio je sedamdesetak grafičkih radova za svoje potrebe, dok je za druge nacrtao preko stotinu i pedeset radova. Voli pomoći prijateljima koji žele uraditi svoje grafičke radove, a ukoliko netko ne želi crtati, tada Željko traži nadoknadu. Najradije projektira raspored na četverokutnim modelima. Kad je bio malo mlađi želio je napraviti sobu metar visine, u obliku kruga, s velikim televizorom na zidu. Planira završiti studij, ali ne zna kada će to biti, jer ne želi ići u vojsku. Iako smatra kako su njegovi roditelji u pravu, on sebe ne može zamisliti radeći za džabe, a u ročnike ne želi zbog psihičkog izživljavanja nadređenih časnika.

TEHNIKA: Željko je prije sebe nazivao juke box-om, jer je volio puštati glazbu na slavljinama, onako isključivo drugarski. Za puštanje glazbe intenzivnije se počeo zanimati prije četiri godine, kada je bio u Somбору, gdje je upoznao jednog momka koji je, u to vrijeme, imao dosta velike zvučnike.

»Do tada sam puštao glazbu s zvučnicima veličine trideset centimetara. Bass je bio tako slab, i puštajući glazbu na njima, sad bih pomislio kako je netko pokucao na vrata. Ja ipak volim kad grmi u dvorani. Za te prve zvučnike, jako sam dugo šparao novac i vraćao pozajmicu, ali sam ih ipak kupio! Prvi put sam puštao glazbu na božićnoj igranki u HKC »Bunjevačkom kolu«, kada je svirao ansambl »Prava stvar« iz Zagreba. Moje prvo pojačalo dobio sam od roditelja, kojima sam na tomu jako zahvalan. Na početku su me znali zapitkivati, gdje ti je pojačalo? Već si ga prodao? Sad već ni ne pitaju koje pojačalo koristim«, priča Željko Nimčević.

Kroz njegove ruke prošlo je mnogo zvučnika i računala. Prvi računar je dobio od roditelja i poslije mjesec dana ga je rastavio, i zbog toga su ga zamalo »izbacili« iz kuće. Volio je samostalno učiti. Kad je prvi put želio instalirati Windows, nije to znao napraviti, te ga mjesec dana nije imao i radio je u programu DOS. Posljednja nezgoda s tehnikom dogodila mu se prije mjesec dana kada je radio na jednom tulumu i nosio je sam pojačalo od prijatelja koje je bilo je novo, i na sred tulumu se ugasilo. Nazočna omladina nije ni primijetila, bili su pijani i pjevali su sve vrijeme. Poslije pet minuta stanke pojačalo je ponovno proradilo. Opet, za sestrin rođendan je šest zvučnika, od dvanaest raspoloživih, prestalo raditi. Puštali su glasnu glazbu i veselje je bilo odlično, samo su se u jednom momentu zvučnici počeli pušiti. Ovih dana kupio je dva para novih zvučnika, koji su dovoljni za ozvučenje dvorana i manjih otvorenih stadiona, ali naš sugovornik Željko, bio bi prezadovoljan ako bih imao

šest takovih pari zvučnika. Sada je angažiran u poduzeću registriranom za iznajmljivanje opreme, a možda će za godinu dana i sam registrirati jedno poduzeće za svoje potrebe.

GLAZBA: Željko doma voli slušati raznu muziku, od Bob Marley-a, pa nadalje. Za razliku od tog smjera, narodnu glazbu, nije da volim puštati, nego po njegovim riječima, to jedino »prolazi« kod mladih.

»Narodna glazba ima lake tekstove za pamtiti, energičnije ritmove, a uz nju se i lakše popije, te brže zapleše. A to traže mladi. U stranoj glazbi, nema takovih mogućnosti opuštanja, kao niti u hrvatskoj zabavnoj glazbi, jer su te pjesme većinom za uspavanku, a ne za tulum. Volim puštati hitove od Colonije, Merlina, Hari Mata Harija, Zdravka Čolića, Željka Bebeke. Ja ne pridajem značaja kojeg je podrijetla glazba, bila ona s ovih ili hrvatskih prostora. Smatram kako se narodna glazba ne voli, isključivo zbog prostora s kojih dolazi. Pri tom, ako mi netko na tulumu traži nacionalističke pjesme, ja ih odbijam puštati. Ne želim praviti probleme onome tko je organizirao tulum, jer uvijek postoji netko tko se osjeća i izjašnjava drugačije. Za Uskrs u HKC »Bunjevačko kolo« bilo je oko pet stotina mladih, od kojih najmanje pedeset nisu bili Hrvati. Ja sam plaćen kako bih zabavio masu na tulumu i smatram kako taj posao dobro radim«, pojašnjava Željko Nimčević.

OSOBNO: Svoje slobodno vrijeme, Željko, najčešće provodi gledajući televiziju, uživajući u velikom izboru programa. Ponekad dane provodi na internetu tražeći šale i zanimljive, duhovite sadržaje. Na Google portalu, upiše primjerice pojam »bilo što« i tada počinje pretraživanje. Chatovanje preko interneta, Željku Nimčeviću je također zanimljivo, jer s prijateljem *Marinom* preko ICQ-a, igraju jednu vrstu šaha i istovremeno razgovaraju. Kako bi u zdravom tijelu održao zdrav duh, naš sugovornik Željko zna trčati dva sata, igrati odbojku, nogomet, squash, ali sve to isključivo u društvu. Kupio je malu teretanu i želio je vježbati doma. Ispostavilo se kako više voli kada izdvoji vrijeme za termin odbojke od 22 do 2 izjutra, jer mu doma dođu prijatelji i ne može na miru vježbati. Željko želi raditi u građevinarstvu, jer smatra ako je čovjek stručan za to, posao je jako lijep, u suprotnom s završenim studijem može na tržnici prodavati šljive. Zadovoljan je sa svojom djevojkom Jelenom, a u budućnosti se planira oženiti, imati djece, izgraditi svoju kućicu izvan centra grada, s velikim televizorom, bazenom i garažom u kojoj će stajati BMW. ■

ZA SREĆU JE POTREBNO TAKO MALO

Kad bismo mogli cjelokupno svjetsko stanovništvo svesti na selo od stotinu stanovnika, pri tome poštivajući proporcije postojećih naroda svijeta, to bi selo izgledalo ovako:

57 Azijata, 21 Europljanin, 14 Amerikanaca (sjevernih i južnih), te 8 Afrikanaca.

52 žene i 48 muškaraca.

70 ne-bijelaca i 30 bijelaca.

70 ne-kršćana i 30 kršćana.

89 heteroseksualaca i 11 homoseksualaca.

Nadalje:

6 osoba bi posjedovalo 60 posto svjetskog bogatstva i svih šestoro bi bili iz USA.

80 bi živjelo u kućama bez osnovnih uvjeta stanovanja.

70 bi bilo nepismenih.

50 bi bilo gladnih, 1 bi umirao, 1 se rađao.

1 bi imao kompjutor, 1 bi imao fakultetsku diplomu.

Ako ste se jutros probudili zdraviji, no bolesniji, sretniji ste od milijun ljudi koji neće dočekati idući tjedan.

Ako nikad niste osjetili opasnost bitke, osamljenost, zatočeništvo, agoniju mučenja, ugrize gladi, sretniji ste od 500 milijuna stanovnika ovog svijeta.

Ako možete otići u crkvu bez straha da vam prijete, da vas muče i ubijaju, sretniji ste od 3 bilijuna ljudi.

Ako u vašem hladnjaku ima hrane, na vama odjeće, nad glavom imate krov i krevet u koji ćete leći, bogatiji ste od 75 posto stanovnika ovoga svijeta.

Ako imate račun u banci, novaca u novčaniku i nešto sitniša u nekoj kutijici ili zdjelici, pripadate među 8 posto najbolje stojećih ljudi na svijetu.

Ako su vam roditelji još uvijek živi, a uz to su u braku, spadate među uistinu rijetke osobe.

Ako možete pročitati ove retke, upravo ste dvostruko blagoslovljeni: ne spadate među bilijune nepismenih i – netko misli na vas.

Zaključak:

Radi kao da ti novac nije potreban.

Voli kao da ti nitko nikada nije nanio bol.

Pleši kao da te nitko ne gleda.

Pjevaj kao da te nitko ne čuje.

Živi kao da je Raj na Zemlji.

PORNO-ŠOK NA EUROVIZIJI

Eurovizijski natjecatelji ostali su šokirani kada se na videozidu glavne dvorane tijekom probe pojavio tvrdi pornofilm.

Dežurni računalni operater zabunom je otvorio pogrešnu datoteku na svome računalu, pa su natjecatelji umjesto lakih melodija mogli »uživati« u desetominutnome stenjanju pornodiva.

»Svi su bili šokirani. Snimke su bile tako eksplisitne da nitko nije znao kamo gledati, pa smo samo crvenjeli od neugode«, rekao je jedan od eurovizijskih službenika. Večernji list, 20. svibnja

NOVA LJUBAV SE RAĐA?

Zagrebačka pjevačica

Ivana Banfić nedavno je izjavila da je njezina najveća ljubav, naravno nakon pjevanja, skijanje. A svi znaju da najbolji hrvatski skijaš Ilica

Kostelić, čim s nogu skine pancerice, uzima u ruke svoju gitaru. Dosad su se, kažu, znali samo s televizije: 36-godišnja Ivana s napetošću je pratila sve nastupe našeg najtrofejnijeg skijaša, a deset godina mlađi Ilica često je ispred malog ekrana pjevao njezine hitove. Prošli tjedan napokon su se i upoznali... Gloria, 19. svibnja

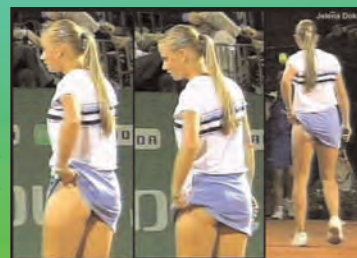

POVRATAK OTPIŠANE

Srpska tenisačica Jelena Dokić, nakon neuspješne profesionalne suradnje sa Zagrepčaninom Bornom Bikićem, pokušat će se vratiti na WTA ljestvicu uz pomoć Dade Majolija. Dobra je to vijest za mladu tenisačicu, kojoj su nakon početnih uspjeha na teniskom terenu u životu zaredali brojni privatni problemi, koji su se odrazili na njezine sportske rezultate.

Podsjećamo, Jelene se vlastiti otac javno odrekao zbog preseljenja u Hrvatsku te profesionalne veze s Bornom Bikićem, i ljubavne s njegovim bratom Tinom. Jelena, nekad top-ten tenisačica, tada je sasvim nestala sa službene WTA-liste. Slično se razvija i karijera Karoline Šprem koja je, otkad profesionalno surađuje s Bikićem, od top-15 igralice pala na sedamdeseto mjesto svjetske rang-liste.

Dado Majoli trenira Jelenu već dva mjeseca, a rezultate te suradnje moći ćemo vidjeti već za desetak dana, kad Jelena opet kreće u sportske borbe. Večernji list, 18. svibnja

EPOHALNO I – KONAČNO!

Hrvatski narod potječe iz Egipta i Mezopotamije i nije slavenskog podrijetla kako se to dosad smatralo. Hrvati su bili sljedbenici egipatskog boga Hora te je odatle izvedena imenica Hor-vatska. Ove smjele tvrdnje sažetak su nove teorije o podrijetlu Hrvata doktora filozofije Ivana Cvitanušića iz Makarske, koji svoje otkriće drži revolucionarnim, epohalnim i – konačnim.

»Misterij o podrijetlu Hrvata konačno je riješen. Najrigoroznijom filolingvističkom analizom nedvojbeno sam utvrdio kako imenica Hrvatska, odnosno

Hor-vatska potječe od imena Hor, koje je egipatskog podrijetla. Osim toga, mnogi toponimi u Hrvatskoj nedvosmisleno upozoravaju na mezopotamsko podrijetlo hrvatskog naroda. Primjerice, ime našeg otoka Suska podsjeća na mezopotamski grad Susu, stari hrvatski grad Nin kod Zadra nosi ime po znamenitom mezopotamskom gradu Ninivi i njegovu osnivaču Ninu. Usto, nedvojbeno je da je i grad Zagreb dobio ime od svojih osnivača Hrvata podrijetlom iz okolice znamenite planine u Mezopotamiji Zag-ros. Prezime Horvat, jedno od najraširenijih u jugoistočnom dijelu Europe, nedvosmisleno pokazuje da su preci toga raširenog plemena bili sljedbenici egipatskog boga Hora«, kaže Ivan Cvitanušić, koji je svoju doktorsku titulu stekao na uglednom sveučilištu u Padovi. Večernji list, 20. svibnja

OSMA NA LISTI 100 NAJSEKSI HRVATICA

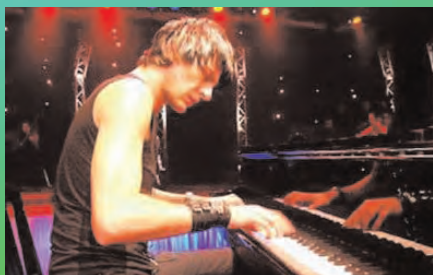
Tatjana Jurić dokazuje pravilo kako je dugotrajno užastopno pojavljivanje na televiziji siguran način da čovjek postane poznat i cijenjen po svojim atributima – činjenica je da je to išlo užasno sporo, da joj je nekoliko godina svakodnevnog pokazivanja na RTL-u tek omogućilo da se prošle godine dovine do 83. mjesta, a zatim, pošto je snimila kozmetičku reklamu, pa sad samu sebe prekida u epiblokovima i gleda sa svake bandere sa city-lightom, publika je uzdahnula, slegnula ramenima i rekla: Jest, i Tatjana je lijepa, pripisimo je ovdje pri kraju, na osmo mjesto...

AFRIKA, PAPRIKA

Velja i družina vode nas u Afriku, a ne u Europsku uniju. Dragan Šutanovac, potpredsjednik Demokratske stranke, Dnevnik, 18. svibnja

NOVOPEČENI TATA

Moj život je bajka: imam divnu obitelj i prijatelje, sjajnu karijeru i menadžera, financijski sam zbrinut i potpuno neovisan. A otkako sam postao otac, najljepši su mi trenuci koje provedem sa suprugom Anom i našom devetomjesečnom kćerkicom Lee Loo. Naša kći je ime dobila prema savršenom biću iz filma »Peti element«, koji je sjajno odigrala Mila Jovovich. Kad je taj film 1997. igrao u kinima, Ana i ja smo razgovarali, kako bi bilo super da se jednog dana naša kćerka tako zove. Nedavno su mi rekli, kako njezino ime na kineskom znači »prekrasan dragulj«. Maksim Mrvica, 31-godišnji pijanist, Gloria, 19. svibnja

ca HTV-a Uršula Tolj, koja je 28. travnja drugi put postala mama. Gloria, 19. svibnja

SVEHRABRI SVEBOR

Moj Svebor je najhrabriji muškarac kojeg znam. Dok većinu muževa koji se usude nazočiti porođaju već na početku oblije hladan znoj, a neki čak padnu u nesvijest, Svebor je u rađaonici zagrebačke klinike u Petrovoj cijelo vrijeme fotografirao dolazak naše kćeri Ewe na svijet. Fotografije nastale u tih sat i pol, koliko je trajao porođaj, za nas su uspomena čija je vrijednost nemjerljiva – kaže 32-godišnja voditeljica HTV-a Uršula Tolj, koja je 28. travnja drugi put postala mama. Gloria, 19. svibnja

MERCEDES – TRADICIJA LIJANOVIĆA

Moja je obitelj zastupnik Mercedesu za Bosnu i Hercegovinu pa je kod nas tradicija da svako dijete za 18. rođendan na dar dobije upravo taj automobil. Kako je nas 15 bratića, a kad se tome pridoda i ostala rodbina, proizlazi da Lijanovići posjeduju više od 50 mercedesu. No, od svih njih, jedini ja vozim brabus. Odnosno brabuse. Njegov prvi model dobio sam na dar za punoljetnost, od oca Slave, a sad imam najnoviji model, SK 8. To je moj šesti brabus – govori 25-godišnji Stipe Ivanković Lijanović. Najmlađi biznismen poznate obitelji iz Širokog Brijega, kraljeva hercegovačkog pršuta, kako ih zovu, svoju novu metalnu igračku platio je – 2,3 milijuna kuna! A u tu vrtoglavu brojku uključen je i popust od 30 posto koji je dobio kao stalna mušterija. Gloria, 19. svibnja

Prevladavanje nikotinske ovisnosti

Apstinencijska kriza – stvarnost ili zabluda?

Simptomi nikotinske uskraćenosti su u većem ili manjem obimu i jačini nazočni kod svih pušača kada prekinu upotrebljavati duhan

Gotovo svaki pušač danas zna da je upotreba duhana štetna za njegovo zdravlje, pa ipak mnogi pušači ga nastavljaju koristiti kroz decenije i iz godine u godinu osjećaju neumitno opadanje općeg zdravlja i blagostanja. Nema sumnje da svi oni nastavljaju pušiti zbog ovisnosti. Nikotin iz duhana je supstancija koja je odgovorna za stvaranje ovisnosti. Iz pluća se apsorbira u krvotok i u roku od 2 do 3 sekunde stiže u mozak. Ovako brz »tok« nastaje zbog amonijaka, koji je duhanska industrija ciljano »ubacila« u duhan, kako bi nikotin brže stizao do mozga i ovisnost se brže razvijala kod novih korisnika njihovih proizvoda. Nikotin primarno djeluje na dio mozga koji kontrolira raspoloženje i emocije, i dolazi do stvaranja osjećanja prijatnosti. Također, u situacijama, kada je prekinut unos nikotina, stvara se osjećanje tjeskobe, uznemirenosti i žudnje.

Nikotin je moćna droga, čija se ovisnost može uporediti s ovisnošću od heroína, kokaina, amfetamina i kanabisa. Jedine razlike od ovih droga su u brzini kojom izazivaju fizičko, psihičko i emocionalno propadanje kod osoba koje ih upotrebljavaju i u socijalnoj prihvaćenosti. Nikotin je socijalno široko prihvaćena droga, koja kroz duži vremenski period upotrebe izaziva oboljenja, a ostale droge su socijalno neprihvaćene, osobe su stigmatizirane i vrlo brzo dolazi do propadanja svih aspekata osobnosti.

Pokraj fizičke ovisnosti, kod osoba koje upotrebljavaju duhan, razvija se i psihička ovi-

snost – socijalna i bihevioralna ovisnost (navika da se cigareta upotrebljava na određenim

mjestima ili u određenim situacijama). Neki pušači razvijaju veći stupanj ovisnosti od drugih. Jedan od razloga je svakako u dužini pušačkog staža, a najnovija istraživanja su ukazala na moguće genetske razloge različitog stupnja ovisnosti kod pušača. Za razlaganje nikotina je odgovoran enzim u jetri, a utvrđeno je da osobe koje imaju poremećaje u proizvodnji ovog enzima mnogo rjeđe upotrebljavaju duhan, ili manji broj cigareta koriste, kao i da je stupanj ovisnosti kod njih mnogo manji.

Simptomi nikotinske uskraćenosti su u većem ili manjem obimu i jačini nazočni kod svih pušača kada prekinu upotrebljavati duhan: iritabilnost, nedostatak koncentracije, nesanica, umor, nedostatak energije, zatvor češće nego proljev, suha usta i grlo, mučnina, povraćanje, kašalj, ubrzan rad srca, znojenje, vrtoglavica, zujanje u ušima, žudnja za cigaretom u valovima... Važno je znati da su svi ovi simptomi prolazni i mnogi pušači ih mogu sami svladati uz podršku obitelji i prijatelja, a ukoliko su više izraženi, dobro je znati da postoje sredstva čijom upotrebom apstinenciju mnogo lakše i bezbolnije savladate. Savjetujemo da se obratite za stručnu pomoć izabranim liječnicima ili liječnicima Savjetovališta za odvikavanje od upotrebe duhana Zavoda za zaštitu zdravlja. Istrajte, mnogi su uspjeli – ne ma razloga da i Vi ne uspijete!

mr. sc. med.
Nada Kosić Bibić

Stručnjaci iz Vojvodine posjetili austrijski nacionalni park »Donauen«

Model zaštite ritских staništa

Direktor nacionalnog parka »Donauen« Carl Manzano i čelnik Odsjeka za upravljanje staništima i znanstvenim istraživanjima Christian Baumgartner su u okviru dvodnevnog boravka stručnjaka iz Vojvodine predstavili nacionalni park i do detalja gostima predložili iskustva o načinima njegove organizacije

U okviru projekta promocije ekoturizma i zaštite okoliša u Vojvodini koji vodi Dunavsko-karpatški program Svjetskog fonda za okoliš, od 15. do 17. svibnja bio je organiziran posjet stručnjaka koji se bave zaštitom okoliša nacionalnom parku »Donauen« u Austriji. *Elizabeta Stanić Voj-*

ma predložili iskustva o načinima njegove organizacije.

ZAŠTITA EKOSUSTAVA: Nacionalni park »Donauen« je, po riječima Manzana, nastao poslije neuobičajenog masovnog protesta u zimu 1984. godine, kada je gotovo 3000 ljudi okupiralo poplavne šume kod Hainburga protestujući zbog

nog poplavnog staništa, ali i biti primjer za ostala zaštićena dobra koja se nalaze u Podunavlju. Mancano je istaknuo da je ove godine, kada nacionalni park slavi 10 godina postojanja, pokrenuta inicijativa za uspostavom partnerstva i s upravljačima ostalih nacionalnih parkova i rezervata u srednjem Podunavlju. Ta inicijativa je posebno naglašena i spremnost za realizaciju postoji.

PREKOGRAIČNA SURADNJA: Gosti iz Vojvodine su se uvjerali s koliko kreativnosti je moguće osmisлити zaštitu jednog vrijednog prirodnog dobra, učiniti ga otvorenim za posjetitelje i prijateljskim za stanovnike na njegovom obodu. Posebno je bilo poučno upoznati se s načinom obnavljanja šumskih i vodenih ekosustava i uređenjem infrastrukture za posjetitelje.

David Reeder, lider projekta, istaknuo je da organizatori očekuju da će posjet biti koristan

dunavlja, Koviljsko-petrovara-dinskog rita i Obedske bare. Reeder kaže da je jedan od osnovnih ciljeva ovog projekta pruženje pomoći upravljačima zaštićenih prirodnih dobara u srednjem Podunavlju, posebno upravljaču Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje« u sprovođenju efikasnih mjera zaštite vrijednog područja koje im je povjereno na gazdovanje. »Prekogranica suradnja, koju realiziranjem ovog projekta podstičemo, jedan je od najefikasnijih načina očuvanja vrijedne zaštićene prirode u graničnim regionima. Ona se može ostvariti samo trajnom i iskrenom komunikacijom upravljača. Nacionalni park »Donauen« u Austriji je veoma dobar primjer regionalnog lidera u zaštiti aluvijalnih staništa u Podunavlju, i može služiti kao dobar model svim upravljačima ekološki identičnih prirodnih dobara, među koje spada i rezervat »Gornje

nić-Hajduk i Miljan Velić iz »Vojvodinašuma« koje upravljaju prostorima rezervata »Gornje Podunavlje«, Biljana Panjković i Duška Dimović iz Zavoda za zaštitu okoliša Srbije, Slobodan Puzović zamjenik pokrajinskog tajnika za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj i Aleksandar Forgić iz Bačkog Monoštora imali su priliku upoznati se s načinima funkcioniranja ovog prirodnog dobra.

Domaćini, direktor nacionalnog parka »Donauen« Carl Manzano i čelnik Odsjeka za upravljanje staništima i znanstvenim istraživanjima Christian Baumgartner su u okviru dvodnevnog boravka stručnjaka iz Vojvodine predstavili nacionalni park i do detalja gosti-

projekta izgradnje brane, hidrocentrale i akumulacijskog jezera na posljednjem slobodnotekućem dijelu toka Dunava u Austriji, od Beča do Bratislave. Ovaj jedinstveni događaj je inicirao zaštitu cijelog ekosustava koji je za nacionalni park na površini nešto manjoj od 10.000 hektara proglašen 1996. godine. I današnja glavna uloga ovog prirodnog dobra je zaštita poplavnih šuma i livada i omogućavanje uživanja u prirodi za preko milijun posjetitelja godišnje. Specifičnost ovog nacionalnog parka je stalno ulaganje u projekte obnavljanja narušenih ekosustava, posebno putem spajanja nekadašnjih rukavaca Dunava s rijekom. Nacionalni park tako ponovno želi obnoviti dinamiku jedinstve-

Vojvodani u posjetu austrijskom nacionalnom parku

za upravljače rezervata u Vojvodini, posebno velikih poplavnih područja: Gornjeg Po-

podunavlje' u Vojvodini«, rekao je David Reeder.

Marko Tucakov

»Advance Poljooskrba« na 73. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu

Strojevi nove generacije

Radimo s Reiffeisen leasingom, i ono što imaju i ostali u ponudi imamo i mi, međutim mi imamo cilj smanjiti kamatnu stopu tako što ćemo je vezati za otkup poljoprivrednih proizvoda za ovdašnje potrebe ili izvoz prema Austriji, kaže direktor tvrtke »Poljooskrba-Međunarodna trgovina« Franjo Domingović

Piše: Dragana Popov

Pokraj mnogih izlagača poljoprivredne opreme na proteklom 73. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu održanom od 13. do 20. svibnja u Novom Sadu, pozornost mnogih posjetitelja privukao je štand »Poljooskrbe« iz Zagreba, koja je poljoprivrednicima Vojvodine, ali i cijele bivše države, poznata već 60 godina, kada je osnovana. Tijekom 90-ih »Poljooskrba« se povukla s ovog tržišta, no vraća se nakon demokratskih promjena u Srbiji 2000. godine pod nazivom Poljooskrba-Međunarodna trgovina, jer je i sama doživjela transformaciju, odnosno privatizaciju tijekom tih deset godina.

Od prošle godine »Poljooskrba« samo-

je, kaže za Hrvatsku riječ direktor »Poljooskrbe-Međunarodne trgovine« *Franjo Domingović*. Riječ je o novoformiranom poduzeću »Advance Poljooskrba« u čijem sustavu je »Advance agrifood management« iz Austrije, čija je primarna djelatnost razvoj projekata i consulting u poljoprivredi i »Poljooskrba-Međunarodna trgovina« iz Hrvatske s primarnom djelatnošću u trgovini poljoprivrednim strojevima i sjemenom. Direktor »Advance agrifood management« *Hans Karall* radio je 20 godina na rukovodećim dužnostima za međunarodne kompanije u agraru većim dijelom na području bivše Jugoslavije, dok je direktor »Poljooskrbe« *Franjo Domin-*

tržištu prezentira pod motom »Naprijed s nama« jer uslijed desetljetnog iskustva u ovoj oblasti i cilja – postati dugoročan i pouzdan partner poljoprivrednicima sa izabranim proizvodima iz područja poljoprivrednog strojarstva i sjemenarstva, pružiti potpuni servis svim zainteresiranim kupcima – imaju mogućnost spomenuti moto realizirati u praksi poljoprivrednika. Kako nam je objasnio *Hans Karall*, servis njihove tvrtke podrazumijeva razgovor s kupcem o najboljem rješenju za njegove potrebe, osiguranje financija, otkup merkantilne robe, pšenice, kukuruza, šećerne repe, pružanje korisnih informacija za unapređenje poljoprivredne proizvodnje, brza tehnička podrška, dobri uvjeti i konkurentne cijene i kalkulacija rentabilnosti. Osim toga *Karall* je objasnio kako ovdašnja poljoprivreda ima potencijala i perspektive, kojoj »Advance Poljooskrba« hoće pružiti poticaj bržeg i lakšeg priključenja Europskoj uniji, kojoj ova država teži.

»Advance Poljooskrba« u svojoj ponudi donosi napredne novine u području poljoprivredne mehanizacije, koje ovdje još uvijek nisu dovoljno, niti poznate, niti zastupljene, a to su traktori obiteljske tvrtke »Lindner« iz Austrije, »Valtra« iz Finske i »Gebo« iz Njemačke, te kombajne za vađenje šećerne repe iz Nizozemske, proizvođača »Agrifac« i čistače šećerne repe »Gebo«, koji su prava rijetkost na ovom tržištu i tek trebaju naći svoje kupce, odnosno, ovdašnji poljoprivrednici i šećerane tek trebaju prepoznati značaj ovog stroja.

NOVINE U POLJOPRIVREDI: »U našoj ponudi su programi koje imamo od ranije, ali smo u međuvremenu usvojili i testirali u Hrvatskoj nove proizvode, i nastavljamo ih nuditi na ovom tržištu, jer znamo da su primjereni uvjetima Slavonije i Vojvodine«, kazao je *Domingović* i objasnio kako radi stroj za čišćenje šećerne repe tvrtke »Gebo« iz Njemačke.

»Čišćenje šećerne repe je novi pojam i novine i u Hrvatskoj, a ne samo u Vojvodi-

Postati dugoročan i pouzdan partner poljoprivrednicima: cilj Poljooskrbe iz Zagreba

stalno izlaže na novosadskom poljoprivrednom sajmu, da bi ove nastupila kao jača, veća i snažnija tvrtka koja proširenom ponudom može opskrbiti potrebe mnogih poljoprivrednika Vojvodine i Srbi-

gović u području poljoprivrednog strojarstva proveo cijeli radni vijek baš ovdje, na prostorima cijele bivše države.

POTPUNI SERVIS: »Advance Poljooskrba« se na vojvođanskom i srbijanskom

ni. Mi, u Hrvatskoj smo prije 4 godine počeli čistiti šećernu repu prije nego li se ona transportira u šećerane, jer je to jedino rješenje za proizvođača i šećerane. Vojvođanski poljoprivrednici su stajališta da im šećerane neće dozvoliti upotrebu čistača jer tvrtkama odgovara 30 do 40 posto prljavštine i nečistoće kako bi snizile cijenu poljoprivrednicima. Međutim, znam da je to proces i da će šećerane u Vojvodini krenuti u taj proces jer imaju interesa», kazao je Domingović.

Inače, »Advance Poljoopskrba« zastupa tri varijante »Gebo« čistača šećerne repe – vučeni, samohodni i samohodni-samoutovarni koji su po riječima dužnosnika »Advance Poljoopskrba« udarni program njihove ovogodišnje kampanje za koje postoji velika zainteresiranost poljoprivrednika.

S obzirom na dugogodišnju nazočnost na tržištu Vojvodine i Srbije »Advance Poljoopskrba« već ima predstavništva u Subotici, Novom Sadu, Beogradu i Prištini, a partnere imaju i u Šidu, Somboru koji će, između ostalog, bit ovlaštteni serviseri strojeva. Trenutačno ovlaštteni i visokostručni servisi postoje u Hrvatskoj koji mogu popravljati strojeve u garantnom i izvangarantnom roku, i to u roku od 24 sata, kazao je Karall.

RAZVOJ PROJEKATA I CONSALTING: Budući da direktor »Advance« Hans Karall primarno radi u oblasti razvoja projekata i konsaltinga u poljoprivredi, poljoprivrednici koji budu surađivali sa »Advance Poljoopskrba« imat će mogućnost, pokraj kupnje poljoprivrednih strojeva po povoljnim uvjetima, razvijati svoje agrarne ciljeve, sjemenarstva, strojarstva, čak i stočarstva, uz stručnu suradnju i pomoć ove firme.

Po riječima Karalla postoji velika zainteresiranost za rabljenom robom, jer mnogi poljoprivrednici ovdje, još uvijek nisu u mogućnosti sebi osigurati nove strojeve ali bi htjeli biti u korak s vremenom, što im »Advance Poljoopskrba« može osigurati jer surađuju sa austrijskim partnerima koji imaju veliku ponudu rabljenih poljoprivrednih strojeva.

Lizing koji je inače ovdje u ponudi, još je jedan način kupnje strojeva potrebnih poljoprivrednicima, no, kako kaže Domingović, kamratne stope ovdje su još uvijek vrlo visoke, a »Advance Poljoopskrba« ima mogućnost ponuditi ovdašnjim poljoprivrednicima lizing inozemnih partnerskih banaka koje imaju značajno nižu kamratnu stopu. Još jednu povoljnost poljo-

privrednicima nudi »Advance Poljoopskrba« a to je mogućnost prodaje merkantilne robe, kao što su pšenica, kukuruz i slično, po cijenama višim nego što ovdje otkupljuju, jer »Advance Poljoopskrba« ima zainteresirane inozemne partnere za otkup robe od vojvođanskih poljoprivrednika. U suradnji sa »Advance Poljoopskrba« vojvođanski poljoprivrednici će moći sebi osigurati stroj koji im treba, i po savjetu tvrtke posijati robu koju će otkupiti inozemni partner »Advance Poljoopskrbe« i tako sebi osigurati sigurniju i bolju budućnost i korak s Europom. »Spona budućnosti

radnju preko nas, gdje je kamata puno povoljnija nego ovdje«, kazao je Domingović. Pokraj toga »Advance Poljoopskrba« je partner i sa ovom državom i one mogućnosti koje država nudi poljoprivrednicima, kao što je Garancijski fond, oni mogu realizirati sa ovom firmom.

»LINDER« TRAKTORI: U ponudi »Advance Poljoopskrbe«, kako kaže djelatnik tvrtke *Predrag Trnavac*, potpuno novi produkt su traktori austrijske obiteljske tvrtke »Linder« koji tek trebaju na vojvođanskim oranama pokazati svoje karakteristike. Trnavac je ukratko objasnio

Na štandu Poljoopskrbe na Sajmu u Novom Sadu

između Hrvatske, Vojvodine i EU upravo se nalazi u kupoprodaji jednih od drugih, po povoljnim uvjetima, dobrim za sve strane«, kazao je Karall.

NIŽE KAMATNE STOPE: Ono po čemu se »Advance Poljoopskrba« razlikuje od ostalih sličnih tvrtki jest mogućnost lizinga s nižom kamratnom stopom od one koju nude banke u Vojvodini. »Mi radimo sa Reiffaisen leasingom, i ono što imaju i ostali u ponudi imamo i mi, međutim mi imamo cilj da smanjimo kamratnu stopu tako što ćemo je vezati za otkup poljoprivrednih proizvoda za ovdašnje potrebe ili izvoz prema Austriji. Posebice za kupnju kompleksnih uređaja, kao što su čistači šećerne repe i strojevi za njeno vađenje, imamo kreditne linije iz Njemačke, s kojima će poljoprivrednik moći ostvariti su-

specifičnosti traktora »Linder« koji se proizvode u pet varijanti, a koji pored dobrog vizualnog dizajna koji omogućuje potpunu preglednost iz kabine imaju motor Perkins različite snage uvjetovane modelom traktora, vođeno hlađenje, prednju vuču i blokadu diferencijala, hidrostatički upravljač sa load-sensing sustavom, s kutom okretanja od 50 stupnjeva i tako dalje. Po riječima Trnavca traktori su testirani u Hrvatskoj i svojim su performansama pokazali da zadovoljavaju potrebe slavonskih poljoprivrednika, koji rade pod istim uvjetima kao što su i vojvođanski. Inače, tijekom sajamske manifestacije »Advance Poljoopskrba« je prodala dva traktora ove tvrtke i jedan stroj za vađenje šećerne repe.

Hodočašće u Međugorje

Put zahvalnosti

U predvečerje mjeseca svibnja, koji je posvećen našoj majci, krenula je skupina od 65 hodočasnika za Međugorje. Put je bio nezamisliv bez sv. Mise

se autobusom u želji da što prije stignemo dragoj Gospi Međugorskoj.

U molitvi, pjesmi i dobrom ozračju brzo nam je protekla noć. Već s prvim svitanjem zo-

od snijega, a niže ispod njih prekrasno zelenilo svih vrsta borova.

Oči napunjene ljepotom, duša još punija i polagano se ukazivao cilj našeg putovanja. Brdo ukazanja. Polako se uspinjući hercegovačkim velikim i ostrim kamenjem stigli smo do vrha, gdje je postavljen kip drage nam Gospe, no moram napomenuti kako je put do Nje dosta zaobilazan – proširen – postavljene su velike ploče u razmacima sva tri otajstva radosne, žalosne i slavne krunice. No, sve to moleći nismo ni primijetili težinu uspona. Pred samim kipom drage nam Majčice lijevale su se suze, suze rado-snice, zahvalnice i prošnje. Srca ljudska puna su boli, a mater naša zna što nam je potrebno. Vidjevši ono mnoštvo iz čitavoga svijeta, koje se svakodnevno okuplja oko Gospe, možete osjetiti radost u srcu i reći samome sebi. »Majko vidi koliko Te djeca trebaju, svi se

okupljaju oko Tebe, pomози Majko, ohrabri i ojačaj svoju djecu.«

Mnogi zahvaljuju na raznim darovima i ja Ti velim: »Majko hvala Ti, što si mi sačuvala život kada sam bila pod kotačima automobila, tada sam pomislila kako nikada više neću stati na noge, a sada evo me Majčice pješice, na svojim nogama gore na brdu kod Tebe. Hvala Ti Majko za sve bolesnike na svijetu, za sve patnike, beskućnike, ovisnike i sve one

Hodočasnici na Brdu ukazanja

održane u 17.30, a služio ju je pater Marijan u kapeli Crne Gospe. Okrijepljeni sv. Pričesti i toplim riječima, primivši i Božji blagoslov, zaputili smo

re ugledali smo ljepotu koju nam je Gospodin darovao, ljepotu prirode. Neretva zelenoplave boje dugo nas je pratila. Planinski vrhovi još se bijele

koji trebaju Tvoju pomoć. Hvala Ti što brineš i što nas preporučaš svome Sinu.»

U nastavku našeg hodočašća zaputili smo se prema Križevcu. Gore su išli samo oni najjači, jer dug je put uspona. Na večer je bila sv. Krunica, a iza nje sv. Misa u 19 sati. Potom od 22 do 23 sata bila je kruna svega slavlja. Klanjanje pred Pre-

svetim. Sva predanost srca i duše živome Bogu. Veliko mnoštvo u najvećoj tišini otvara srce pjesmom, molitvom i šutnjom. Ispunjeni velikim milostima, vratili smo se svojim domovima, našim najmilijima.

Majko čekaj nas ponovno u rujnu, kada Ti ponovno s Božjom pomoći želimo doći.

Svoj braći i sestrama ovoga tjednika veliki Blagoslov i pozdrav od Gospe Međugorske.

Vaša sestra u Kristu,
Milka Bilinc

Dug je put uspona

Međugorje

Pred velikim brojem vjernika, svećenika i uzvanika na Bikovu

Svečanost u povodu 85. obljetnice

Foto: Zoran Vukmanov Šimokov

*Tamburaški orkestar
HKC »Bunjevačko kolo«*

*dr. Andrija Kopilović, dr. Ivan Penzeš i
župnik Julije Bašić: posvetili crkvu*

etnice crkve

Biskupska misa

HRVATSKARIJEČ

*Biskup Ivan Penzeš
s najmlađima*

U nedjelju 21. svibnja svečano je proslavljena 85. obljetnica postojanja crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, a ujedno je obilježen i završetak radova na njezinoj višegodišnjoj obnovi.

U 10 sati tijekom biskupske mise subotički biskup *dr. Ivan Penzeš* svečano je posvetio oltar i crkvu, a uz domaćeg župnika *preč. Julija Bašića* i ceremonijala *preč. Andrije Kopilovića*, nazočili su i drugi svećenici Subotičke biskupije, kao i svećenik Srpske pravoslavne crkve iz crkve u Aleksandrovu, te brojni gosti, uzvanici i vjernici.

Za ovo slavlje vjernici su se pripremali trodnevnicom, misama na kojima su propovjednici bili *mons. Stjepan Beretić*, *mons. József Rehák* i *mons. Slavko Večerin*.

Nakon misnog slavlja za goste i uzvanike priređen je zajednički ručak na salašu *Gabrijele* i *Grge Tikvicki* na Bikovu.

*Pozdravio domaćine i uputio iskrene čestitke:
Generalni konzul RH Davor Vidiš*

Marijana Tikvicki

Na 2. međunarodnoj izložbi inovacija u Osijeku

Zlatna medalja za Rudolfa Vojnić Tunića

Glasoviti subotički inovator *Rudolf Vojnić Tunić*, čiji su brojni izumi na -daleko poznati diljem svijeta, osvojio je još jedno vrijedno odličje za svoj znanstveni doprinos razvijanju alternativne medicine. Na renomiranoj međunarodnoj izložbi inovacija, održanoj prije dva tjedna u Osijeku pod nazivom »Budi uzor«, osvojio je zlatno odličje u kategoriji »Primjena port-folija inovacija«. Na svečanoj ceremoniji nagrade laureatima je uručio osječki dogradonačelnik dr. *Vladimir Šišljagić*.

D. P.

Izborna skupština Udruge za potporu bačkim Hrvatima

Izborna skupština Udruge za potporu bačkim Hrvatima održana je 22. svibnja u Zagrebu. Na Skupštini je podnijeto izvješće o radu i financijskom poslovanju Udruge, usvojen je novi Statut Udruge, a izabrano je i novo predsjedništvo Udruge u sastavu: dr. sc. *Stjepan Skenderović*, predsjednik predsjedništva Udruge, dr. sc. *Luka Štilinović*, dopredsjednik predsjedništva Udruge, prof. dr. sc. *Elizabeta Kovač Striko*, tajnica Udruge, *Dinko Ivković*, član predsjedništva Udruge i *Naco Zelić*, član predsjedništva Udruge.

N. Z.

U Novom Sadu učenicima dodijeljene zahvalnice za kurs o ljudskim pravima

U Skupštini Vojvodine 17. svibnja dodijeljene su zahvalnice učenicima srednjih škola koji su sa uspjehom završili kurs »Pravo na pravo – vršnjačka edukacija«. Više stotina srednjoškolaca educirano je iz oblasti poštovanja ljudskih prava. Taj projekt su podržali vojvođanski ombudsman i Helsinški odbor za ljudska prava iz Novog Sada, a cilj projekta je educiranje srednjoškolaca u pravcu saznanja i aktivnosti iz oblasti ljudskih prava.

Zamjenica pokrajinskog ombudsmana *Danica Todorov* izrazila je zahvalnost sudionicima u projektu, zbog njihove zainteresiranosti o kojoj govori i veliki broj polaznika. Ona je izrazila nadu da će stečeno znanje moći prakticirati u svom društvenom okruženju i da će im to znanje biti od velike koristi u njihovim životima.

Beta

Devetnica u Aleksandrovu

Devetnica za blagdan Marije, Majke Crkve, koja će se održati u istoimenoj župi u Aleksandrovu u Subotici počinje u subotu 27. svibnja i traje do ponedjeljka 5. lipnja. Tema ovogodišnjih propovijedi koje svakoga dana počinju u 18 i 30 sati je »Marija – suputnica Krista Otkupitelja«.

Na dan proštenja, u ponedjeljak 5. lipnja, u 18 sati će biti služena svečana misa proštenja koju će predvoditi msgr. *Slavko Večerin*, Generalni vikar Subotičke biskupije.

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*A tko od nas
ne bi u duši
osjećao
zebnju: kuda
to ide
čovječanstvo,
kuda to ide
kršćanska
Europa, kuda
to ide naš
narod i koliko
još danas
vrijedi čovjek?
Čini mi se da
u novoj
civilizaciji
čovjek ne
vrijedi puno,
sve manje,
skoro ništa,
a kad jednoga
dana čovjek
ne bude
vrijedio gotovo
ništa, onda to
znači pad
civilizacije.*

Gubljenje ljestvice vrednota

Kuda ideš...?

Vrlo je stara poslovice da je povijest učiteljica života.

Nisam baš uvijek bio siguran da je ta rečenica baš uvijek istinita, ali evo što više odmiče vrijeme i mojoj dobi, a što više se bavim problemima oko sebe i u sebi uvjeren sam ipak da je ta rečenica istinita. Zaista, povijest je učiteljica života. Ovog puta bih htio sa vama podijeliti jedno dosta bolno razmišljanje. Naime, poznamo vremena kada su nastajale civilizacije i poznamo vremena iz povijesti kada su nestajale civilizacije. Vrlo se bojim da smo u vremenu smjene civilizacijskih vrednota, da smo mi ušli u vrijeme kada jedna civilizacija umire. Počela je umirati onda kada je zadan prvi udarac, a to je kada su pobrkane vrednote. Počelo je to davno, još u francuskoj revoluciji. Onda pojavom raznih totalitarizama došlo je do ekstremnih stavova koji su stvorili jedan novi mentalitet. Gubljenje ljestvice vrednota do te mjere da ne samo da je čovjek izgubio Boga, nego je tim činom izgubio sebe. Bog se ne može izgubiti i Boga se ne može izgubiti, ali mi se možemo izgubiti kao čovjek čim smo zaboravili na Boga.

Dakle, Bog kao vrednota ostaje. Bog je vječan. I uvijek se moglo i uvijek se može vjerovati ili ne vjerovati, ali kada se u totalitarizmima čovjek postavio na mjesto Boga, onda postoji jedna velika opasnost da čovjek uništava samog sebe po samom sebi. Tako je uistinu čovjek čovjeka počeo uništavati do te mjere da se to proširilo na čitav svijet, da ima ljudi koji pomalo gube ono osnovno ljudsko dostojanstvo čovjeka kao vrednote. Nisam prorok da bih prorokovao i želio govoriti, gledati pesimistički, nego realistički, a kao kršćanin morao bih gledati optimistički. Kako spojiti to da sam kršćanin i optimista, čovjek i realista, a da okolnosti oko nas, kriza civilizacije nanosi tmurne oblake na budućnost. Spomenuo

sam da se događa smjena civilizacije. Nastupila je civilizacija čija je vrhovna vrednota i interes novac. Ona glasovita rečenica, biti i imati našla je sada svoje ostvarenje u imati, a ne biti. Onaj koji ima taj tobože »biva«. To je već upitno ako je interes i dobit postala vrhovna vrednota i čovjek se u njoj gubi.

DESET MINUTA: Evo dva doživljaja koja sam nedavno doživio: U jednom hrvatskom katoličkom gradu bio sam pozvan na sprovod jednog uglednog čovjeka. Žurio sam otputovati i biti u toj dragoj obitelji baš onda kada su najžalosniji i kada su sve učinili za živoga, a sada iskazuju počast pokojnom članu svoje obitelji da budem blizu kao što sam inače uvijek blizu. Došao sam na pokop koji je bio vrlo posjećen jer obitelj uživa ugled, ima mnogo prijatelja i rodbinu. Prije početka obreda pristupa mi službenik, radnik iz pogrebnog i reče mi ovako: Gospodine za vjerski obred, imate deset minuta, nakon deset minuta isključujem mikrofona, rekao je hladno, ne pitajući me je li moguće da se jedan katolički sprovodni obred, uistinu dostojanstveno i uz homiliju obavi za deset minuta. Ostao sam zapanjen. Prepolovio sam spremljenu homiliju, prepolovio spremljeni molitveni obred i nametnu mi se pitanje doslovno, kuda ideš katolička Hrvatsko? I kada sam ipak produžio tri minute, iza stakla mi je službenik pokazao prstom da je prošlo tri minute. I pod tim dojmom sam ostao zapanjen: zar se i na groblju od službenika pogrebnog preduzeća propisuje zadnji čin oproštaja i ograničava na deset minuta? Gdje je tu poštovanje prema čovjeku i poštovanje prema tom činu u kojemu se obitelj mora za deset minuta oprostiti od svoje najdraže osobe? Tako je to bilo i još tu bol nosim u srcu jer vidim u očima tih radnika na groblju da im čovjek ne znači ništa, za njih je pokojnih samo leš,

a ne gledaju na osjećaje i na vjeru Crkve koja sprovodnim obredima daje značajno mjesto, osim oproštaja to je i značajno mjesto molitve za pokojnika. Tako je to bilo u katoličkom gradu u Hrvatskoj. **ALUZIJA NA ĐAVLA:** Drugi doživljaj je pjesma Eurovizije. Sigurno ste ga pratili i sami ovih dana, vrlo značajna manifestacija, barem je u povijesti bila. Pamtim iz svoje mladosti da je to bila smotra kulture, smotra ukusa i dostizanja jednoga službenoga načina izražavanja u pjesmi onoga što je čovjek, što su ljudi ponudili na europski stol kulture kao najvrednije. Ostao sam zaprepašten gledajući, ne samo tekstove, pjesme, sadržaj, nego osobito kostimografiju koja je sve bila prije, negoli pristojna i dostojanstvena za čovjeka. Ono što me je žalostilo i duboko pogodilo, to je da su iz jedne zemlje, koja je još kršćanska, nastupili pjevajući »Aleluja«, što za nas kršćane označuje »hvalite Gospodina«, dakle, religijski poklik, a imali su rogove na glavama. Očito, dakle aluzija na onoga koga Crkva i vjernici nazivaju đavlom i likovna ga umjetnost prikazuje s rogovima. Oni su se narugali i Bogu i čovjeku, pa i samom đavlu. Osjećam ovdje da su vrednote u takvoj krizi da više nema nikakve šanse... I sad se pitam: kuda ide čovječanstvo? Zato sam poštovani čitatelji, jednostavno zabrinut. Optimista sam. Bog pobjeđuje... samo, ovo se dogodilo. A tko od nas ne bi u duši osjećao zeblju: kuda to ide čovječanstvo, kuda to ide kršćanska Europa, kuda to ide naš narod i koliko još danas vrijedi čovjek? Čini mi se da u novoj civilizaciji čovjek ne vrijedi puno, sve manje, skoro ništa, a kad jednoga dana čovjek ne bude vrijedio gotovo ništa, onda to znači pad civilizacije. Hoćemo li, ne daj Bože, doživjeti upravo mi pad generacija, pad civilizacije?

Spremanje za ris

Piše:
Alojzije Stantić

Kosa za ris

*Kosu i danas imaju takoreć u svakom salašu,
hasniraju je tamo di štogod ne mogu pokosit kakom kosačicom*

Posli blagoslova žita na Markov (sv. Marko, 25. IV.), već u svibnju, risar (žetelac) se iz daljeg počimo spremat za ris (ručnu žetvu). Mašio se sersama (alata) za ris da ga prigleda, ako triba štogod opraviti el se ponoviti (kupiti). Najpre je dovalio kosu. Ako u lanjskom risu š njom nije bio zadovoljan, latio se obalaziti gvoždare, da se raspita jesul dobili nove kose, da ji vidi kake su i pošto idu (kolika njim je cina). Risar se moro iz daljeg nastarat da zapati (stekne) podesnu kosu, da mu dobro pasira onda, će š njom lakše kositi, manje se zamarat.

Kosu iskivaje iz jednog komada gvožđa, zato nema dvi jednake kose, pa kunčast (kupac) mora biti upućen (znati) koju će izabrati. U tom znanju je bilo ljudi na glasu, pa su manje upućeni od nji tražili pomoć da njim izaberu kosu. Više puta sam zagledao kako su ocinjivali kosu. Čovik je najpre zagledao kako je iskovana, a najviše kako je otkovana petica (glava) i vrat kose. U košenju najveći teret trpi vrat, pa ako je malo otanjen el u otkivanju na njemu napravljena falanga koja se ne vidi, kosa može puknuti el odvaliti se u risu. Od odvaljene kose kovač je napravio kosak (savijen nož na kratkoj dršci za košenje trske i korova, *kosir*) el nož doboški (ženska koja na vršalici prisica uže snopa žita). Taj sersam su pravili i od istrošene kose, da je ne bace.

Kupac je naposlitku provirio kakvoću kose: udatio je za peticu i ovlaš je gornjim, širim dilom spuštio na kvitu (teg, *tane*) od 100 kila i po zvuku je ocinio kako je iskovana. Naposlitku ako ga kosa u svemu zadovoljila kupio je.

Salašar je novu kosu isprobo u ditelni, el ako je imo do onda je š njom pokosio travu oko sv. Antuna (13. lipnja). U to vrijeme travu kose jel je onda najvišlja, stabaljka znila, a kako je vrijeme s dosta jakog sunca onda se za nekoliko dana, posli dva-tri pri vrćanja, trava osušila u sino.

HASNIRANJE KOSE: Najpre su mileni-jima žito kosili srpom. Najstariji dokaz da

su kosu hasnirali zemljodilci pokazan je na kipu čovika s kosom na kosištu, na vratima crkve *Notre Dame* u Parizu iz XIII-XIV veka. Ako je kosa onda dospila na kip, može biti da su je u tom kraju hasnirali i dobrim ranije. S kosom su pokosili žitišta još i sridinom druge polovice prošlog veka. Kosu i danas imaju takoreć u svakom salašu, hasniraju je tamo di štogod ne mogu pokositi kakom kosačicom.

Kadgod su u našem kraju bile najpoznatije slovenačke kose iz Tršiča, s naslika-

gačko ko današnje. Kratka kosišta još može viditi na slici el u muzeju, nisu ji dugo hasnirali, jel su iskusili brži umor kad čovik kosi sagnit. Lakše je kositi dužim kosištom, pravili su ga dugačko malko višlje čovika, zato ga čovik malko skratio s obadva kraja, da mu bude visoko do brade, el malko višlje, al i da rukunica bude u srid kosišta. S udešenim kosištem kosac kosi skoro uspravan.

Bognari (kolari) prave dvi fele kosišta: s jednom el s dvi rukunice, kako kome pasira (odgovara). U našem ataru risari su najviše hasnirali kosište s jednom rukunicom.

PR LJ: Oko meter dugačak komad pruta od dunda el krunice (gledičije) svezan na kosištu malko višlje od rukunice, a za vrh kosišta zategnut vrbicom (debljom uzicom), pomaže je risaru da pokošeno žito nezamršeno odloži na nepokošeno žito, otkaleg ga rukovetačica porukovetala (žena koja kupi i u snop odlaže pokošeno žito). Prlj se pojavio u Sridnjem viku. Kogod je oštromno skonto da nuz pomoć prlja na kosi odlaže žito da se lakše porukoveta, tako je ubrzo ris. Prlj su

izmislili posli 1600. godine, jel flamanski slikar Piter Brojgl (Pieter Brueghel) Mlađi nije oko 1600 godine na slici *Lito* naslikao prlj na kosi u risu žita.

TORBICA ZA SERSAM: Risar sitni sersam nosi u prtenoj torbici: vondir (iz pleva napravljen el izdubljen govedi rog za gladalicu /brus/), kalapač (čekić), rezervnu vrbicu (deblju uzicu) za prlj i panjić s utučenom babicom (mali nakovanj na kojem se otkiva kosa.)

* * * * *

Ove godine će »Takmičenje risara« biti 8. srpnja, u Maloj Bosni, na žitištu Dejana Horvata – Almaški, nuz silose zadruge *HV Partner*, priko puta *Dukićevog* križa. Biće to još jedared prilika da gledači uživo vide kako su naši stari (u)radili ris. ■

Risarski sersam

nom lisicom, pa su je i Madžari zvali »liscica kasza«. Za ris su kupovali kose dugačke 110-120 centi, da risar ima što širi otkos.

Salašari su imali po nekoliko kosa, s najboljima su kosili žito u risu i travu u sino-kosu, a s drugima mišlinger (nagusto posijan kuruz za ranu marvi /stoka/), travu na prtenom (litnjem, zemljanom) putu i po jendecima, travuljinu nuz ogradu i sl. To su bile kose koje više ne može dobro otkovati za ris.

KOSIŠTE: U spremanje za ris spada i ocina starog kosišta. Ako mu je olabavila rukunica (rukovat, *rakunica*) el ako je digod puklo, risar se ponovio novim kosištom.

Kosu su kadgod davno najpre naglavljivali na kratko kosište, otprilike upoljak du-

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (109.)

Raspad monarhističke Jugoslavije

Vidjevši u savezu s Hitlerom manje zlo od ratovanja protiv njega, knez Pavle Karađorđević odlučio je Kraljevinu Jugoslaviju priključiti silama Osovine – 25. ožujka 1941. godine Kraljevina Jugoslavija pristupila je Trojnom paktu.

Piše: Zdenko Samaržija

Neposredno prije izbijanja Drugoga svjetskog rata, kada su nacionalne suprotnosti u Kraljevini Jugoslaviji došle do usijanja, režim kneza Pavla Karađorđevića smanjio je pritisak na Hrvate – rezultat mukotrpnih pregovora između beogradskoga dvora i Vladka Mačeka te pritiska Velike Britanije i Francuske da se konačno riješi »hrvatsko pitanje« (i tako osnaži Jugoslavija, a time i položaj Velike Britanije i Francuske u ovome dijelu Europe) bila je uspostava Banovina Hrvatske.

No, Banovinom Hrvatskom nisu bile zadovoljne ni stranke hrvatske desnice ni stranke hrvatske ljevice, a Srbi su taj čin shvatili kao izdaju srpstva. Banovina Hrvatska nikada nije uistinu zaživjela

MANJE ZLO: Hitler nije namjeravao uništiti Kraljevinu Jugoslaviju – nastojao ju je pretvoriti u poslušnog saveznika, no talijanske su namjere bile drugačije – Mussolini je želio zagospodariti Podunavljem te cijelu Dalmaciju priključiti Italiji, a to je mogao samo ako sruši monarhističku Jugoslaviju i na tlu Hrvatske uspostavi sebi odan režim.

Čvrst savez: Mussolini i Hitler

Vidjevši u savezu s Hitlerom manje zlo od ratovanja protiv njega, knez Pavle Ka-

radorđević odlučio je Kraljevinu Jugoslaviju priključiti silama Osovine – 25. ožujka 1941. godine Kraljevina Jugoslavija pristupila je Trojnom paktu.

BOLJE RAT...: Dva dana nakon toga, nakon uličnih prosvjeda protiv pristupanja Trojnom paktu, skupina časnika izvela je puč i zbacila vladu Dragiša Cvetkovića. Ulične je prosvjede navodno organizirao Josip Broz, no novija istraživanja potvrđuju hipotezu (i kulovarske priče) da je demonstracije u Beograd i još neki gradovima organizirala britanska obavještajna služba vješto koristeći značajnu ulogu Broza i komunista u narodu znajući da će tako izazvati burnu reakciju Njemačke, koja je ubrzo uslijedila.

BOMBARDIRANJE BEOGRADA: Nakon tih događaja Hitler je 6. travnja 1941. godine bombardiranjem Beograda napao

Beograd je bombardiran 6. travnja 1941.

Jugoslaviju, koja je kapitulirala već 17. travnja. Teritorij Jugoslavije podijeljen je između Njemačke, Italije, Mađarske i Bugarske. Jugoslavenska se vlada s kraljem Petrom sklonila u London.

Trojni pakt

Trojni pakt potpisan je u Berlinu 27. rujna 1940. godine. To je temeljni dokument o suradnji između Njemačke, Italije i Japana. Zemlje potpisnice obvezale su se da će pomoći jedna drugoj ako ih napadne neka zemlja koja još nije u ratu. S obzirom na to da su tada SAD bile jedina velika sila izvan ratnog sukoba, jasna je antiamerička bit pakta. Paktu su uskoro pristupile mnoge europske zemlje – Mađarska, Rumunjska i Slovačka 1940. godine, a Bugarska i Jugoslavija 1941. godine.

Pakt je potpisan: car Hirohito, Hitler i Mussolini

www.svetskirat.net

Gimnazija na optuženičkoj klupi ili političke odluke koje mijenjaju svijet

Jesu li ta vremena stvarno iza nas?

*Mnogi svjetski teoretičari nisu nikada shvatili, ni teoriju,
a kamo li blagostanje samoupravljanja,
za razliku od naših koji ne samo da su dobro naučili lekciju,
nego su pustili i korijenje u suvremenoj praksi*

Piše: Antonija Čota

U svijetu, teško da bi itko povjerovao, kod nas, danas iole obrazovan čovjek nastoji zaboraviti, ali zato ispod površine još postoji ona stabilna (čitaj: velika) većina koja umije dobro iskoristiti blagodeti totalitarističkih vremena. Zbog onoga što misli, čovjek se ne može izvesti na optuženičku klupu, a ako i čini ono što i misli onda nije kriv čovjek nego vrijeme u kome je mislio i činio. A kako suditi vremenu?! Zbilja, kako suditi vremenu (čine li vrijeme ljudi u njemu?) u kome je na optuženičku klupu izvedena: GIMNAZIJA?!

dišta mogla biti i smiješna. I bila bi (smiješna), da se posljedice ne osjećaju i danas.

Gimnaziju je, na optuženičku klupu izvela Rezolucija o vaspitanju i obrazovanju, a presudio joj je Deseti kongres Saveza komunista Jugoslavije (1974.). Doduše, vremenskoj i dobrodržećoj dami, kao olakotna okolnost priznato je da je u prošlosti imala bogatu tradiciju, iskusan i kompletan nastavni kadar, da je bila žarište kulturno-prosvjetnih aktivnosti, ali presuda je izrečena. Gimnazija je kriva što je »ostala anakronizam u novom vremenu«, što je

nije završna škola pa je stoga ostala zatvorena za učenike iz siromašnih slojeva.

Gimnaziju tako zamijeniše škole, par-don organizacije udruženog rada. Maturanti iz perioda 1978. – 1983. godine ne samo da nisu završavali škole (zaboga, po- hađali su OOUR-e), nego na to pitanje nisu mogli ni jednostavno odgovoriti. Gimnazija je prekrštena, prvo u Centar za zajedničko srednje i pozivno – usmjereno obrazovanje i vaspitanje u društvenim djelatnostima (1. 10. 1977. – 31. 8. 1978.), a onda je dobila još robusnije ime: VO-OZSOV OOUR, što u prijevodu znači Vaspitno-obrazovna organizacija zajedničkog srednjeg obrazovanja i vaspitanja Osnovna organizacija udruženog rada (slijedi ime škole).

Gimnazija je otpočela s »proizvodnjom« stručnih radnika – različitih profila i zanimanja: kuhar toplih jela, kuhar riba i rakova, kuhar sosova, kuhar dijetalnih jela, pa čak i kuhar opće prakse ili kuhar hladne kuhinje.

Je li to vrijeme iza nas kada se učitelji još uvijek zovu nastavnici (ili profesori) razredne nastave (a kakva to nastava još postoji u nas?!). Trebaju li se i liječnici prekrstiti u liječnike ljudskog liječenja?!

Mnogi svjetski teoretičari nisu nikada shvatili, ni teoriju, a kamo li blagostanje samoupravljanja, za razliku od naših koji ne samo da su dobro naučili lekciju, nego su pustili i korijenje u suvremenoj praksi. Doduše, svoju samovolju zovu drugim imenom: voljom naroda, voljom većine... kako god. Osnovci su, već, preuzevši sve poslove od direktora do čistačice, sproveli ideju u djelo i pokazali time (bjelo)svjetskim teoretičarima da »zna dijete što je sto kila«. Nekada je, nekakav predsjednik omladine (sa završenim OOUR-om) imao veću plaću od profesora, a danas... ima još veću.

Jesu li ta vremena stvarno iza nas ili smo samo institucije, ljude pa i samo vrijeme počeli zvati drugim imenima?!

Ovaj tekst je samo podsjećanje na »neka vremena« koja bi, s današnje točke gledi-

davala vizu za dalje školovanje na svim visokim i višim školama i fakultetima i što

Novi broj časopisa »Klasje naših ravni«

Iz tiska je izašao novi broj časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni«, broj 1-2. za 2006. godinu, koji se gotovo u potpunosti bavi kulturnom baštinom i književnošću Hrvata u Boki kotorskoj od 9. stoljeća do današnjih dana. Inače, od ovog broja sunakladnik časopisa je NIU »Hrvatska riječ«, što je utvrđeno Sporazumom o poslovnoj suradnji između naše kuće i Matice hrvatske Subotica.

Likovnjaci kao gosti »Makove sedmice«

Prošle subote, 20. svibnja, članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« bili su gosti *Pere Vukovića*, vlasnika jedne od najstarijih kavana u Subotici »Makova sedmica«, u kojoj su ovom prigodom održali jedno od svojih prepoznatljivih slikarskih druženja uz stvaranje. Kako je istaknuto, druženje domaćina i članova Likovnog odjela će se nastaviti na jesen, za kada se planira njihov ponovni susret.

Inače, aktivnosti Likovnog odjela se nastavljaju te će, kako je najavljeno, tri njihova člana u subotu 3. lipnja sudjelovati na likovnoj koloniji u Osijeku koju organizira Hrvatsko društvo likovnih umjetnika amatera »Likar« iz ovoga grada.

U Rumi održan 17. Festival tamburaških orkestara Srbije

Tijekom proteklog vikenda, 20. i 21. svibnja, u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi održan je 17. Festival tamburaških orkestara Srbije. Festival su i ove godine financirali Ministarstvo kulture Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu i Općina Ruma.

Ovogodišnji festival bio je revijalnog karaktera. Prigodom otvorenja nazočne je pozdravio *Stojan Boškov*, član Savjeta Festivala, dok je festival svečano otvorio *Aleksandar Martinović*, dopredsjednik Općine Ruma.

Na Festivalu su među ostalim sudjelovali i Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume te Subotički tamburaški orkestar.

N. J.

Susret subotičkih zborova u Katedrali

U organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« u nedjelju, 28. svibnja, u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske u Subotici održat će se tradicionalni susret subotičkih zborova.

Nastupaju: Katedralni zbor »Albe Vidaković«, Crkveni zbor pri hramu sv. Vaznesenja gospodnjeg »Slavenska«, Zbor reformatorske crkve, Ženski omladinski zbor, Zbor penzionera Subotica, Župni zbor sv. Roka i Collegium Musicum Catholicum. Početak koncerta je u 20 sati, a ulaz je slobodan.

Jasna Melvinger dobitnica nagrade za životno djelo

Književnica *Jasna Melvinger*, čija je posljednja knjiga poezije »Vaga s anđelima« objavljena u nakladi NIU »Hrvatska riječ«, dobitnica je ovogodišnje nagrade za životno djelo koju dodjeljuje žiri Društva hrvatskih književnika kojim predsjedava akademik *Stanislav Marijanović*. Nagrada će joj biti uručena 9. lipnja u Drenovcima prigodom tradicionalne manifestacije Pjesnički susreti koja se ove godine održava po 17 puta.

Važno je podsjetiti da su laureati ove nagrade prijašnjih godina, među ostalim, bili i *Jure Kaštelan*, *Slavko Mihalić*, *Vesna Parun*, *Dragutin Tadijanović*, *Ivan Slamnig* i *Branislav Bošnjak*.

Samostalna izložba Marije Vojnić

Samostalna izložba *Marije Vojnić*, članice Likovno-slamarskog odjela HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta bit će otvorena danas, u petak 26. svibnja, u vestibulu Gradske kuće u Subotici. Organizatori izložbe su Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice i Likovno-slamarski odjel HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Izložbu će otvoriti povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*, a prigodom otvorenja nazočnima će se ispred organizatora obratiti *Josip Horvat* i *Ladislav Suknović*. Otvorenje je zakazano za 19 sati.

Koncert za orgulje u Subotici

U četvrtak 1. lipnja u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici koncert će održati orguljaš *Zoltán Borbély* iz Sente. Početak koncerta je u 20 sati.

Koncert Komornog zbora Collegium Musicum Catholicum u subotičkoj Katedrali prigodom 250. obljetnice Mozartova rođenja

Besmrtnost djela velikog skladatelja

Za kraj koncerta je ostavljen Te Deum laudamus, djelo koje je Mozart skladao kao trinaestogodišnji dječak, a koje je ovom prigodom doživjelo svoju praizyvedbu u Subotici

U Katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici je u nedjelju 21. svibnja održan koncert Komornog zbora Collegium Musicum Catholicum, upriličen prigodom obilježavanja 250. obljetnice rođenja *W. A. Mozarta*.

Ispred organizatora – Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice – nazočnima se prije početka koncerta obratio predsjedavajući vlč. dr. *Andrija Kopilović* koji je, među ostalim, istaknuo kako ova godina nije bez razloga u Europi i svijetu proglašena upravo godinom Mozarta. »Rođen kao velik a umro kao malen, ali velik i besmrtn. Ne znamo grob, a znamo djela koja ga čine živim i nakon njegove smrti i njegovog skromnog sprovoda«, rekao je Kopilović naglasivši

kako poruka koju slavni skladatelj daje »ostaje za one koji znaju srce slušati«.

Pod ravnanjem *Miroslava Stantića*, umjetničkog voditelja Collegium Musicum Catholicum -a, uz navedeni, jedan od najmlađih subotičkih zborova, nastupili su

i solisti Opere novosadskog SNP-a – *Darija Olajoš Čizmić* (sopran), *Jelena Štulić* (mezzosopran), *Saša Štulić* (tenor) i *Vasa Stajkić* (bariton), zatim komorni orkestar profesora i učenika Muzičke škole u Subotici (koncert majstor *Tibor Pekar*), te

Solisti Opere novosadskog SNP-a:
Vasa Stajkić, Saša Štulić, Jelena Štulić, Darija Olajoš Čizmić

**Dirigent i umjetnički voditelj zbora
Collegium Musicum Catholicum:
Miroslav Stantić**

Drugi dio koncertnog programa bio je rezerviran za djela Mozarta. U ulomku Laudate Dominum iz Vespere solemnes de confessore solo dionicu je otpjevala Jelena Štulić, a u Alleluji iz moteta Exsultate jubilate svoje vokalno umijeće prikazala je Darija Olajoš Čizmić. Svojevrsni instrumentalni intermezzo donijela je trostavna Simfonieta za gudače u D-duru KV 381, dok je kao kruna koncerta za kraj ostavljen Te Deum laudamus, djelo koje je Mozart skladao kao trinaestogodišnji dječak, a koje je ovom prigodom doživjelo svoju praizvedbu u Subotici.

Kornelije Vizin (orgulje), Kristina Molnar Vincer (flauta), Ildiko Kurai (flauta) i Julija Kunjova (kontinuo).

Koncert je započeo ulomcima moteta Quam pulchra es Ivana Marka Lukačića, zapisanog u njegovoj zbirci »Sacrae cantiones« iz 1620. godine. Iz zbirke još jednog programom obuhvaćenog hrvatskog skladatelja »Parnassia militia« Vinka Jerlića, iz 1622. godine, izvedeni su moteti – Probasti Domine (u kojem su duet otpjevali Vasa Stajkić i Saša Štulić) i Audivi vocem, te Ricercar terzio, dok je potom na koncu prvog dijela programa uslijedila Bachova skladba Preludij i fuga e-moll BWV 548, koju je na orguljama odsvirao Kornelije Vizin.

Pljesak koji je potom uslijedio bio je potvrda značaja ove glazbene večeri, kako za one koji su je priredili, tako i za veliki broj publike koju je privukla, a napose, rekli bismo, i za sveukupnu kulturu grada Subotice. Prilog s koncerta možete pogledati večeras, 26. svibnja, u emisiji TV tjednik koja se s početkom u 20 sati emitira na televiziji YU Eco.

D. B. P.

**Zadužen za Bacha:
orguljaš Kornelije Vizin**

Premijera filma »Pivaj, Bačka, veselo« u Subotici

Suptilno zrcalo ovdašnjih Hrvata

Film je raden po istoimenoj monodrami Milivoja Prčića * Redatelj ovog 34-minutnog ostvarenja je Rajko Ljubič, dok ulogu pripovjedača monodrame tumači Bela Francišković

U četvrtak, 18. svibnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici premijerno je prikazan kratki igrani film »Pivaj, Bačka, veselo« raden po istoimenoj monodrami Milivoja Prčića. Redatelj ovog 34-minutnog ostvarenja je Rajko Ljubič, dok ulogu pripovjedača monodrame u filmu tumači Bela Francišković.

Monodrama »Pivaj, Bačka, veselo« je napisana 1997. i objavljena u časopisu »Klasje naših ravni« iste godine, a kasnije i u knjizi Prčićevih monodrama »Salaš u lampašu«. Prema riječima njezina autora Milivoja Prčića, ona govori o vremenu između dva svjetska rata kada je Nogometni klub »Bačka«, kako kaže, bio sastavni dio kulturne autonomije subotičkih Hrvata.

GOSTI I PREDAVAČI: Prije projekcije filma nazočnima su se obratili generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš, dr. sc. Slaven Bačić i dugogodišnji kapetan NK »Bačka« Franjo Gabrić.

Govoreći o filmu, Davor Vidiš je, među ostalim, naglasio kako redatelj ovim uratkom na svoj posebno suptilan način pred ovdašnje Hrvate stavlja zrcalo. »Njegove oči nam na prihvatljiv način kažu nešto što svi znamo, a po riječima Milivoja Prčića glumac Bela Francišković svemu tome da-

je posebnu uvjerljivost. Kao da smo to sve već negdje čuli ali pogledajte film i vidjet ćete nešto novo«, poručio je Vidiš.

Trio zaslužan za film: Milivoj Prčić, Rajko Ljubič i Bela Francišković

Slaven Bačić je u svom izlaganju istaknuo kako je najveća vrijednost ovog filma to što on kroz povijesni kontekst monodra-

me daje priču o onom dijelu povijesti ovdašnjih Hrvata koji je vezan za NK »Bačku«. »U tom smislu film je značajan za mlade naraštaje kao sredstvo saznavanja malo poznate povijesti i ovoga grada i nogometa, kao i samih Bunjevaca-Hrvata u ovom gradu«, rekao je Bačić.

RIJEČ AUTORA: Nakon projekcije, dočekani pljeskom, publici su se obratili autor monodrame Milivoj Prčić, redatelj filma Rajko Ljubič i glumac Bela Francišković, koji su svojim nadahnutim izlaganjima gledateljstvu približili pojedinosti vezane za ideju, ali i samu realizaciju filma.

Parafrazirajući rečenicu Franje Gabrića, koju je nekadašnji kapetan »Bačke« izrekao prije projekcije i u kojoj je naglasio kako je sretan što su on i njegovi suigrači imali priliku baviti se sportom, Ljubič je istaknuo sljedeće: »Ja sam sretan što mogu ovakve tekstove obrađivati i stavljati ih u ono što jedino ili najbolje znam, a to su filmovi«.

Na koncu večeri okupljenima su se obratili aktualni predsjednik FK »Bačke« Dragan Vujković, te ispred lokalne samouprave koja je na simboličan način pomogla realizaciju filma, i dogradonačelnik Petar Kuntić.

D. B. P.

Ansambel narodnih plesova i pjesama HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice gostovao na proslavi Dana grada Segedina

Nastavak suradnje s Hrvatima iz Segedina

Ansambel je izveo prigodni program na kome su se našli bunjevački, prominski, banatski i hercegovački plesovi * Pokrenuta je i inicijativa za sporazumom kojim bi se između dvije institucije osigurala dugoročna suradnja na polju kulture

Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo«

Bunjevački plesovi:
nastup HKC »Bunjevačko kolo« na trgu Andrasa Dugonicsa

U subotu, 20. svibnja, Ansambel narodnih plesova i pjesama HKC »Bunjevačko kolo« gostovao je u Segedinu, a na poziv Hrvatske manjinske samouprave grada Segedina. Bio je ovo nastavak suradnje između ove dvije institucije, budući da je Centar i prošle godine sudjelovao u proslavi Dana grada Segedina. Na proslavu se uputio Prvi Ansambel HKC »Bunjevačko kolo« na čelu sa umjetničkim voditeljem *Davorom Dulićem*.

»Izrazito nam je drago što imamo kvalitetnu suradnju s Hrvatima u Mađarskoj, sa Hrvatskom manjinskom samoupravom u Segedinu, i što se posjet Segedinu dogodio drugi puta u nizu. Mi se nadamo da će to biti jedna dugoročna i kvalitetna suradnja i da ćemo osim nastupa imati neke druge prigode predstaviti se kako Hrvatima tako i svim narodima u Republici Mađarskoj« rekao je Dulić.

POZNATI KAPACITETI: *Dušan Marjanović*, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Segedinu je u izjavi za HR naglasio kako je drugi u nizu poziv plesačima i pjevačima HKC »Bunjevačko kolo« u Segedinu bio posve logičan, jer je, kako je istaknuo, Subotica sjedište Hrvata na području Vojvodine. »Svi znamo kapacitete 'Bunjevačkog kola' te smo htjeli građanima Segedina pokazati našu kulturu, što smo i obećali prigodom lokalnih izbora 2002. godine. Suradivali smo sa 'Bunjevačkim kolom' i na interes natječajima, za govarali smo suradnju Hrvata i Mađara na teritoriju Subotice i Severne Bačke«, rekao je Marjanović.

Tijekom večeri, Ansambel narodnih plesova i pjesama izveo je prigodan program na kome su se našli bunjevački, prominski, banatski i hercegovački plesovi. Ansambel je ostavio dobar dojam, što se po riječima *Dušana Marjanovića* moglo vidjeti i na trgu koji je tijekom koncerta »Bunjevačkog kola« bio ispunjen publikom.

»Nastup je bio izrazito kvalitetan što je publika nagradila a čini nam se da su i domaćini bili izrazito zadovoljni te su i sami svojim predlozima potaknuli na konkretniju i češću suradnju« napomenuo je Dulić nakon nastupa.

BUDUĆI PLANOVI: Na kraju večeri, nakon druženja koje je bilo priređeno mladima Marjanović se zahvalio članovima Ansambla na sudjelovanju u proslavi. Što se tiče budućih planova, Marjanović je istaknuto je kako će tijekom godine Hrvatska manjinska samouprava u Segedinu nastojati organizirati cjelovečernji koncert hrvatskoga folklora Ansambla HKC »Bu-

njevačko kolo« jer za to, kako je objasnio, postoji velika zainteresiranost građana Segedina.

Pokraj nevedenog, pokrenuta je i inicijativa za sporazumom kojim bi se između dvije institucije osigurala dugoročna suradnja na polju kulture. Budući da je Mađarska u Europskoj uniji, HKC »Bunjevačko kolo« bio bi njihov partner iz Srbije u cilju realizacije projekata regionalne suradnje iz ove oblasti. Kako je naznačeno, s obzirom da su relativno mlada udruga s malim brojem članova, Hrvatska manjinska samouprava u Segedinu izrazila je potrebu da im se pomogne u radu na edukaciji u oblasti folklora, jezika te ostalim sferama moguće kulturne suradnje. »Budući da Subotica ima povelju o prijateljstvu sa gradom Segedinom u toliko postoji i više razloga za tu suradnju«, dodao je predsjednik Centra *Mirko Ostrogonac*.

M. Matković

Dan manjina

U sklopu dana grada Segedina 20. svibnja je obilježen Dan manjina. Svečanom programu je na poziv predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Segedina *Dušana Marjanovića*, nazočio i zamjenik predsjednika Općine Subotica *Petar Kuntić*, te *Ivan Budinčević* ispred Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Nakon posjeta Kući manjina, u kojoj su smještene grčka, hrvatska, rumunjska, ruska, slovačka i ukrajinska manjina, održan je svečani program na trgu Andrasa Dugonicsa, u kojem su nastupile manjinske folklorne skupine iz okruženja. Svečanosti je prisustvovala i konzulica Republike Hrvatske u Budimpešti *Karmen Floršić* sa suradnicima, te članovi i simpatizeri hrvatsko – mađarske udruge »Dugonics Andras«.

J. D.

Od 26. svibnja do 3. lipnja u Novom Sadu održat će se 51. Sterijino pozorje

U slavu Sterije

Među predstavama izabranim od strane selektora Ivana Medenice nalazi se i predstava »Skakavci« u izvedbi Zagrebačkog kazališta mladih

Piše: Antonija Čota

Sterijino pozorje koje je ustanovljeno kako bi se na svečan način obilježilo 150 godina od rođenja i 100 godina od smrti velikog komediografa *Jovana Sterije Popovića*, održava se ove godine po 51 put i ima karakter obiljetnice, ovaj put 200 godina od rođenja i 150 godina od smrti pisca čije ime i nosi.

Od 1956. godine kada je održan prvi put, ovaj festival na kome sudjeluju kazališta iz zemlje i inozemstva s predstavama rađenim po domaćim tekstovima, Sterijino pozorje je vremenom ostvarilo ideje njegovih osnivača (*Josip Vidmar, Ivo Andrić, Milan Bogdanović, Branko Gavela, Velibor Gligorić, Dmitar Kjestarov, Mladen Leskovac, Veljko Petrović, Dušan Popović, Tomislav Tanhofer* i dr.) i postalo visokostručna kazališna institucija za unapređivanje nacionalnog kazališnog izraza i dramske književnosti.

OVOGODIŠNJA SELEKCIJA: Ovogodišnje Sterijino pozorje na kome će nastupiti Zagrebačko kazalište mladih s predstavom »Skakavci« *Biljana Srbljanović* u režiji *JaKice* uz Jugoslovensko dramsko pozorište (»Skakavci« *B. Srbljanović/Dejan Mijač*), *Atelje 212* (»Halflajf« *Filip Vujošević/Ana Tomović*), *Kamera opera* i pozorište »Madlenijanum« iz Zemuna (»Tesla« *Miloš Crnjanski/Nikita Milivojević*) i Narodno pozorište Sombor koje nastupa s dvije predstave, a tri izvođenja (»Paradoks« *Nebojša Romčević/Savin* i »Laža i paralaža« *J. Sterija Popović/Gorčin Stojanović*)

je i prilika da se podsjetimo hrvatskih kazališta koja su gostovala na Sterijinom pozorju. Hrvatsko narodno kazalište iz Zagreba nastupilo je 19 puta (1982. s dvije predstave), Zagrebačko dramsko kazalište (kasnije Gavela) nastupilo je 16 puta (57. i 59. sa dvije predstave), HNK Split nastupilo je

lju predstavu u cjelini ovjenčane su sljedeće kultne predstave: »Svoga tela gospodar« (*Slavko Kolar/Branko Gavela i Ljudevit Galić, 1957.*), »U Logoru« (*Miroslav Krleža/Branko Gavela, 1961.*), »Kraljevo« (*Miroslav Krleža/Dino Radojević*), »Gospoda Glembajevi« (*Miroslav Kr-*

Detalj iz predstave »Skakavci« Zekaem-a koja je u ovogodišnjoj selekciji Sterijinog pozorja u Novom Sadu

6 puta (1982. godine sa dvije predstave), kao i Riječko kazalište Ivana pl. Zajca, a Dubrovačko kazalište mladih nastupilo je 5 puta dok su Zagrebačko kazalište mladih, Teatar ITD i Zagrebačko kazalište »Komedijska« nastupali po 3 puta, a HNK Osijek i Varaždinsko kazalište nastupili svega dva puta (1962. i 1987.). Jednom su nastupili Teatar u gostima i Centar za kulturnu djelatnost SSO, Radna zajednica »Oslobođenje Skoplja« iz Zagreba.

STATUETA STERIJE U HRVATSKIM KAZALIŠTIMA:

Nastupajući na Sterijinom pozorju hrvatska kazališta osvojila su preko stotinu nagrada, a Sterijinom nagradom za najbo-

leža/*Petar Veček, 1984.*) sve četiri u izvođenju Zagrebačkog dramskog kazališta (danas Gavela); »Predstava »Hamleta« u selu Mrduša Donja, Općine Blatuša« (*Ivo Brešan/Božidar Vilić, 1972.*), »Kiklop« (*Ranko Marinković/Kosta Spaić, 1977.*), »Dundo Maroje« (*Marin Držić/Ivica Kunčević, 1982.*) sve tri u izvođenju HNK, Zagreb i »Oslobođenje Skoplja« (*Dušan Jovanović/Ljubiša Ristić, 1979.*) u izvođenju Centra za kulturnu djelatnost SSO, Radna zajednica »Oslobođenje Skoplja«, Zagreb.

Sterijinim nagradama za režiju mogu se pohvaliti mnogi hrvatski reditelji: *Georgij Paro* (2), *Dino Radojević, Božidar*

Violić, Ivica Kunčević, Petar Veček i drugi, a nisu ostala nezapažena ni kostimografska ostvarenja *Vande Pavelić-Vajnert, Jasne Novak-Šubić, Zlatka Boureka, Milke Škomrlj, Diane Kosec-Bourek, Danice Dedić*... U životopisima mnogih hrvatskih kazališnih umjetnika značajno mjesto zauzima upravo Sterijina nagrada za glumačko ostvarenje kojom su neki od istaknutih zvijezda hrvatskog kazališnog glumišta ovjenčani i po nekoliko puta: *Pero Kvirgić* (5), *Rade Šerbedžija* (2), *Marija Kon, Viktor Bek, Neva Rošić, Veljko Maričić, Ivan Šubić, Drago Krča, Vanja Drah, Smiljka Bencet, Krešimir Zidarić, Božidar Boban, Milka Podrug-Kokotović, Relja Bašić, Boris Buzančić, Zlatko Crnković, Neva Bulić, Mustafa Nada-rević, Fabijan Šovagović, Tonko Lonza* i dr.

Pojedinci su svojim djelom toliko zadužili Pozorje da su dobili i nagrade za specijalne služe, a među njima su: *Marijan Matković*, književnik, *Slavko Batušić*, teatrolog, *Miroslav Krleža*, književnik, *Vika Podgorska*, glumica, *Petar Veček*, redatelj, *Ranko Marinković*, književnik, *Georgij Paro*, redatelj, *Kosta Spaić*, redatelj, *Pero Kvirgić*, glumac i *Petar Selem*, teatrolog.

I ove godine u vremenu od 26. svibnja do 3. lipnja Novi Sad će biti stjecište teatrologa, kritičara, dramskih pisaca i kazališnih umjetnika koji će razmjenjivati i prenositi iskustva kazališne prakse i teorije i iskustva domaće i svjetske kazališne javnosti. ■

U Subotici je u nedjelju otvoren 13. Međunarodni festival kazališta za djecu

Kazališni događaj godine

Prestizna priznanja za doprinos stvaralaštvu za djecu »Mali princ« uručena su redatelju iz Slovenije Ediju Majaronu i piscu za djecu Ljubivoju Ršumoviću * Svečano otvorenim, Festival je proglasio Henrich Jurkowsky iz Poljske, predsjednik svjetske udruge lutkara UNIMA

U nedjelju 21. svibnja u Subotici je otvoren Međunarodni festival kazališta za djecu koji je već trinaest godina za redom najveći kulturni događaj

iz Slovenije Ediju Majaronu i piscu za djecu Ljubivoju Ršumoviću.

Otvorenje Festivala vizualno su obogatili studenti Državne akademije za lutkar-

predsjednik svjetske udruge lutkara UNIMA.

ČAROBNA FRULA: Jedan od najvećih projekata prezentiranih na ovogodišnjem Festivalu je svakako »Čarobna frula« W. A. Mozarta Zagrebačkog kazališta lutaka. Režiju potpisuje Krešimir Dolenčić, čuveni hrvatski operni redatelj. Shodno svom velikom iskustvu redatelj je u ovoj predstavi kombinirao lutkarsko kazalište i operu, te su u njoj sve operne arije izvedene od strane najeminentnijih hrvatskih opernih pjevača. Predstava obiluje bogatstvom likova, veoma ljupkih lutaka koje se na poseban i komičan način animiraju. Vodeće role povjerene su glumcima subotičkoj publici već dobro znanim kako iz predstava »Palčić«, »Trnoružica«, »Uobražena mišica«, tako i sa malih ekrana – Borisu Mirko - viću, Maji Petrin, Marini Kostelac, Željku Mavroviću, Branku Smiljaniću i drugima.

Predstavu ZKL-a »Čarobna frula« poznatatelji kazališta smatraju najvećim projektom ove sezone u Hrvatskoj, i kao takva ona će uljepšati otvorenje dvaju ovogodišnjih festivala u Hrvatskoj – Međunarodnog festivala djeteta u Šibeniku i PIF-a (Lutkarskog međunarodnog festivala) u Zagrebu.

LJ. S. i A. Č.

Uručenje priznanja »Mali princ«:

ravnatelj Festivala Slobodan Marković i redatelj iz Slovenije Edi Majaron

kazališnog stvaralaštva za djecu u SiCG. Iz godine u godinu sukladno predznaku rastao je i Festival i ovaj trinaesti dobio je znatno veće razmjere, čemu je ponajviše doprinijela Vukova nagrada, uručena u ožujku ove godine ravnatelju Festivala Slobodanu Markoviću.

Ovogodišnji Festival donosi mnogo novina, a jednom od njih je i započeo. Himnu Festivala »Pustite djecu nek rastu«, po tekstu Milivoja Mrkića, uglazbio je Arsen Dedić, aranžirao Aleksandar Dujin, a izvela su je djeca novosadskog zbora »Zvončići«.

RIJEČI DOBRODOŠLICE: Svojom nazočnošću otvorenje Festivala uveličali su, među ostalim, i predstavnici Općinske uprave, te predstavnici konzulata Republike Hrvatske i Mađarske. Riječi dobrodošlice s festivalske bine uputili su gradonačelnik Subotice Géza Kucsera, Stevan Santo i Slobodan Marković koji je ovom prigodom prestižno priznanje »Mali princ« (za doprinos stvaralaštvu za djecu) uručio redatelju

stvo iz Sofije. Svečano otvorenim, Festival je proglasio Henrich Jurkowsky iz Poljske,

Detalj iz predstave »Čarobna frula« Zagrebačkog kazališta lutaka

Prvi »Festival marijanskog pučkog pjevanja« u Bačkom Monoštoru za pjevačke skupine KUD-ova i crkvene zborove iz Bačke i Srijema

Poziv

U Bačkom Monoštoru se od davnina njeguje narodno – pučko pjevanje pri crkvi i na raznim manifestacijama. Kulturno umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« već dugi niz godina radi na očuvanju izvornosti, običaja, pjesme, nošnje i crkvenih pučkih pjesama u zemlji i inozemstvu.

Program će obilovati različitim sadržajima kojima je cilj čuvanje od zaborava crkvene, hodočasničke pjesme i pjesme izvorne, pjevane po starinski.

Ove godine »Festival marijanskog pučkog pjevanja« održat će se u subotu. 1. srpnja 2006. godine.

Odlučili smo pozvati vaše društvo da svojim sudjelovanjem u svečanoj nošnji i pjevanjem pjesama iz vašeg kraja obogatite i uveličate našu manifestaciju.

Predviđena duljina trajanja vašeg prikaza (jedna ili više pjesama) je 10 minuta uz sudjelovanje oko 10 izvođača.

Prvom »Festivalu marijanskog pučkog pjevanja« Bačke i Srijema nazočit će i gosti iz susjednih nam država – Republike Hrvatske i Mađarske.

Vaš dolazak očekujemo u subotu u 16 sati ispred »Male škole« u Bačkom Monoštoru. Molimo vas da svoj dolazak potvrdite popunjavanjem prijavne liste do 10. lipnja 2006. godine.

Organizatori »Festivala marijanskog pučkog pjevanja«
u Bačkom Monoštoru je KUDH »Bodrog«

Prijavne liste možete poslati na adresu:

KUDH »Bodrog«

Zagrebačka 59

25272 Bački Monoštor

S naznakom »Festival marijanskog pučkog pjevanja«

Ili na faks 025/807-512

Kontakt telefon – 025/807-512 ili 063/8021652

Očekujemo vaš dolazak i srdačno vas pozdravljamo.

KUDH »Bodrog« Bački Monoštor

Dobriša Cesarić

Sakriveni bol

Neko sa svojim bolom ide

k'o s otkritom ranom: svi neka vide.

Drugi ga čvrsto u sebi zgnječi

i ne da mu prijeći u suze i riječi.

Rađe ga skriva i tvrdo ga zgusne

u jednu crtu na kraju usne.

Zadršće, zadršće u njoj kadikad,

ali u riječi se ne javi nikad.

Duša ga u se povuče i smjesti

na svoje dno: k'o more kamen

u njega bačen. More ga prima

dnom, da ga nikad ne izbaci plima.

Dobriša Cesarić (1902. -1980.) se u književnosti pojavio kao đak pjesmom »I ja ljubim« u časopisu »Pobratim« 1916., a prvu knjigu pjesama objavio je 1931. u vlastitoj nakladi i za to dobio nagradu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU) za najbolju zbirku pjesama. Potom je tiskao više zbirke poezije; za života je objavio šest knjiga koje su različiti izbori već objavljivanih pjesama. Pisao je kritičke i memoarske tekstove, te prevodio s ruskog. Zbog jednostavnosti i jasnoće, ali i narativnosti, Cesarićeva je lirika uživala veliku popularnost u širokim čitateljskim krugovima.

Kaiser Chiefs – »Employment«

Universal, 2005.

Kao predgrupu za svoj zagrebački koncert 5. srpnja, The Rolling Stones su odabrali Kaiser Chiefs, jedan od trenutačno najzbudljivijih novih rock bendova u Engleskoj. Kaiser Chiefs su osnovani 2003. u Leedsu, a svoj debitantski album »Employment« objavili su prošle godine.

Njihova glazba je amalgam dobrog dijela glazbene ponude koja je od 60-tih godina do danas, s Otoka bivala uspješno lansirana u zvučnike diljem svijeta. Lista prepoznatljivih utjecaja je poduža – od brit-invasiona 60-ih (The Kinks), punka i novog vala (The Jam, XTC, The Clash), preko elemenata ska manire (Madness) i indie-rocka 80-ih (The Smiths) do relativno svežeg brit-popa 90-ih (Blur, Pulp). Stoga ni angažman *Stephena Streeta*, kao producenta albuma »Employment«, uopće ne čudi.

Iako bi ih se lako moglo optužiti za neoriginalnost – što je u eri legitimne retromanije i pomalo nesuvislo – ono što ovu skupinu čini velikom (ili ju je bar takvom stvorilo) jesu, u suštinskom smislu, dobre

pjesme. Gotovo da je polovica njihova albuma bila pretvorena u singlove – »I Predict A Riot«, »Everyday I Love You Less And Less«, »Oh My God«, »Modern Way« – koji su se u posljednjih godinu dana

smjenjivali pri vrhu službene britanske top-liste.

Momci su, čini se, svjesno odabrali biti zabavni; tekstovi njihovih pjesama su prava mala lektira tipičnog engleskog humora, koji, naravno uvijek ide u »paketu« s određenim dozama cinizma i ironije. A u svemu tomu, dobro dođe i prepoznatljivi akcent predvodnika skupine, pjevača *Rickyja Wilsona*.

U međuvremenu su im pristigla i priznanja u vidu glazbenih nagrada. U veljači ove godine zanimljivoj petorci je pripalo tri Brit Awardsa, uključujući i nagrade za najboljeg rock izvođača i najbolji britanski sastav. »Employment« se uvrstio među desetak najprodavanijih albuma 2005. godine u Britaniji, a njegova ukupna naklada dosegla je gotovo 4 milijuna primjeraka.

Drugi album skupine Kaiser Chiefs očekuje se početkom iduće godine. Trenutačna potpora najvećeg rock benda na svijetu – pri čemu možda *Jaggera* i družinu mladi britanski sastav podsjeća na svoje mladalaštvo – nije sitna stvar i teško da im može škoditi.

D. B. P.

Mia Čorak Slavenska (1916.-2002.)

Mia Čorak Slavenska, najveća hrvatska balerina svih vremena i jedna od najutjecajnijih umjetnica svoga vremena, rođena je 20. veljače 1916. u Slavonskom Brodu, a preminula 5. listopada 2002. godine u Los Angelesu.

Slavenska balet uči kod *Josefine Weiss* i *Margarite Froman*, a prvi puta nastupa na pozornici Hrvatskog narodnog kazališta davne 1924. godine, kada se premijerno izvodi Baranovićev balet »Licitarsko srce«. Daljnje usavršavanje nastavlja u Beču, da bi od 1929. u Zagrebačkom HNK-u bila angažirana kao solistkinja, ali uskoro i kao prva domaća primabalerina, jer su do tada u tom kazalištu angažirali strane plesačice. Na olimpijadi u Berlinu 1936. godine organiziran je i plesni turnir, na kojem nastupa i Mia s plesnom točkom, koju je nazvala »Iz moje domovine«. Bilo je riječ o hrvatskom narodnom plesu, koji je izvela u originalnoj posavskoj nošnji, a njemačka je publika ostala očarana plesom i ljepotom narodne nošnje.

Nije dugo trebalo čekati njezin prvi veliki međunarodni angažman. Dogodilo se to prilikom otvaranja Rockefellerovog kazališta u Parizu, gdje Mia Čorak nastupa zajedno sa zvjezdanom *Sergejom Lifarom* kao partnerom u baletu »Triumf Davidov«. Zaredali su njezini nastupi u više gradova u Europi i Africi.

Godine 1938. odlazi u Sjedinjene Države, gdje niže uspjeh za uspjehom u svjetski poznatom Metropolitanu. Plesni su joj partneri neki od najpoznatijih plesača svih vremena, uz već spomenutog Lifara, *Juškević* i *Mjasin*. I u Americi je pobudila veliki interes, gdje ponovno prima odlične kritike. Mia se okušala i na filmu »Smrt labuda«, koji je osvojio prvu nagradu na natjecanju umjetničkog filma u Parizu. Nakon Drugog svjetskog rata udaje se za *Kurta Neumanna*, austrijskog glumca, s kojim ima jedno dijete, kćer *Mariu*.

U New Yorku 1960. godine otvara baletni studio, pa se sve više posvećuje pedagoškom radu, da bi 1963. i konačno napustila kazališne daske. Do početka osamdesetih predavala je na Kalifornijskom Sveučilištu, nakon čega odlazi u mirovinu. U znak spomena na ovu veliku hrvatsku umjetnicu, njezin rodni grad, Slavonski Brod, postavlja 2004. godine spomen ploču na kuću u kojoj se rodila.

Radove odabrali: Ljubica Suturović i Arsen Ćosić

Grgo Stantić, II. b.,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Pitam se ljubav što je,
Kažu, za te još nije.
Čekaj da vrijeme prođe,
Pa da ona sama dođe.
Ljubav možda doći će,
U liku jedne djevojčice.

Ivan Vujković Lamić, IV h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Izabela Prčić, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

TIGAR

Mačka jeste, ali domaća nije
U zoo – vrtu se on krije.

Šareno tijelo on ima
Sa krugovima i linijama.

Na televiziji ga ima
Šveps on pije sa svima.

Možda znate tko je,
A možda i ne?!
Zelene oči, rep dug,
Iz divljine naš je drug.
Pogodili ste – tigar je!

Nina Brčić Kostić, IV h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Dragana Orčić, IV. a.,
»Matija Gubec«, Donji Tavankut

Martina Crnković, IV. a.,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

MOJA SIMPATIJA

Moja simpatija živi u Njemačkoj.
Kad dođe u Suboticu zadivim se od ljubavi.

Kad igramo odbojku ja želim uvi-
jek biti s njom. Kad idemo kod dru-
garice gledati film, ja uvijek sjedim
pored nje.

Pavle Horvacki, II h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Kristina Kuntić, VI. c.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Korina Francisković, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Priredio: Zoltan Sič

HRCKOV SVIJET ŽIVOTINJA

JAGUAR je krupan mesojed. Dug je metar i pol, bez re-

pa koji naraste do šezdeset centimetara. Visok je oko jedan metar i težak od stotinu do dvije stotine kilograma. Zbog žuto-riđe dlake poprsane crnim mrljama, nije ga lako zapaziti na tlu pokrivenom biljem. Ima vrlo osjetljive brkove koji ga vode dok juri i skače u najmračnijim noćima. Jaguar posjeduje strahovitu snagu: odvući će nekoliko metara tijelo životinje teške tisuću kilograma, a može i preplivati rijeku ne ispuštajući iz zuba dragocjeni

plijen. Jaguar živi u Americi. Prebiva po šumovitim predjelima u kojima ima mnogo rijeka i potoka. Danju se zadržava u jami, a kada padne mrak, napušta skrovište i odlazi u lov.

© Tim Knight

© Tim Knight

FAZAN je ptica dugačka oko devedeset centimetara, zajedno s repom, na koji otpada četrdeset centimetara. Velik je kao kokoš a može težiti do kilogram i pol. Ova je ptica osrednji letač, jer njezina kratka i zaobljena krila nisu otporna, ali je zato izvrstan trkač. Svojim dugačkim nogama izvodi korake dugačke dvadeset i pet centimetara. Fazanovo tijelo je pokriveno divnim perjem živahnih boja i ukrašeno

upadljivo lijepim i

skladnim repom. Fazan živi u šumama koje nisu guste, nedaleko od obrađenih polja, i to uvijek u blizini rijeka i jaruga s vodom. Voda mu je neophodno potrebna. Danju luta šumama i poljem tražeći hranu (sjemenke, žitarice, crve, miševе), dok noću najradije ostaje u gustim dijelovima šume. Ova životinja je loše čudi. Svađa se s pripadnicima svoga roda i ne podnosi blizinu ostalih ptica. Fazan nije pametna ptica i velika je kukavica. Zbog njegove lakoumnosti, lisica i ptice grabljivice love ga bez teškoća, a on i ne pokušava pobjeći ili se obraniti.

Zvonimir Šarčević, planinar na subotičkim krovovima

Radovi na Gradskoj kući su privilegij

Ukoliko nije bio u pitanju veći posao, manje i sitnije zahvate sam znao uraditi i bez ikakve naknade

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Jeste li se nekada zapitali tko »sređuje« sve visoke točke našeg grada, poput tornja Gradske kuće ili Crkve Sv. Tereze Avilske, brinući o svim mogućim poravncima, instalacijama i svemu što je potrebno na određenoj visini. Jedan od najiskusnijih »urbanih planinara« jamačno je Zvonimir Šarčević, koji je u ovom poslu još od 1988. godine, kada je odlučio svoju vještinu penjanja profesionalizirati u obrt s kojim se i danas bavi.

► Kako biste nazvali obrt kojim se bavite?

U biti posao kojim se bavim već punih 18 godina nema neko određeno ime, dok se moja tvrtka zove »Respekt«, a inače se sličnom djelatnosti bave mnogi ljudi diljem svijeta, jer uvijek ima visokih i nedostupnih površina koje traže određene pravke ili dotjeravanja.

► Koji je dijapazon poslova koje uslužno obavlja Vaša tvrtka?

Radimo sve poslove koji za koje smo angažirani, ponajviše su to radovi na krovovima i tornjevima crkava i visokih građevina, potom uslužno vršimo ličenje i pranje nedostupnijih prozora, kao i raznorazne krupnije i sitnije zahvate već ovisno o pogođenom poslu.

► Kada ste se počeli baviti alpinizmom kao sportskom disciplinom iz koje je poslije proistekao profesionalni poziv?

Bilo je to 1985. godine i samo tri godine poslije prvih uspona odlučio sam se, ponajviše vođen nekom linijom manjeg otpora i znatno manjom poslovnom konkurencijom, baviti se uslužnim obrtom na visini.

► Koja je najviša zgrada ili objekt na kojoj ste radili?

Jedan od najviših »angažmana« jamačno je bio uspon na televizijski repetitor u Crvenom Selu, na visinu od 220 metara.

► Prirodom Vašeg posla često puta ste angažirani za radove na najpoznatijoj subotičkoj građevini, Gradskoj kući. Što za Vas, kao Subotičaninu, znači uspon na njene visine?

Svaki posao na Gradskoj kući predstavlja svojevrsnu ekskluzivu i privilegij u našem poslu, jer kada se uspnem na njene visine imponira mi osjećaj da radim na objektu

Zvonimir Šarčević na tornju Franjevačke crkve u Subotici

broj jedan u gradu i okolici. Ukoliko nije bio u pitanju neki veći posao, znao sam sitnije zahvate uraditi i bez ikakve naknade.

► Uspon na veliku visinu neumitno je usko vezan i s određenim vremenskim uvjetima koji su znatno drugačiji nego na zemlji. Koji je godišnje doba najbolje za rad?

Zbog specifičnosti uvjeta na kojima radim ona prava i najbolja »sezona« je vrlo kratka, a najbolje razdoblje je upravo ovaj proljetni i onaj jesenski, naravno ukoliko ne pada kiša ili puše jači vjetar, te nije previše toplo. Jer na većoj visini sve to izgleda znatno jače i intenzivnije, i čas je pre-vruće, čas hladno, što u mnogome otežava obavljanje potrebitog radnog angažmana. Onih pravih, idealnih dana je u stvari jako malo, najviše tridesetak, ali moramo raditi gotovo tijekom cijele godine. Unatoč često i nepovoljnim uvjetima za rad.

► Što je, recimo, najgore za rad, a što opet predstavlja ljepši dio Vašeg posla? Najmanje volim raditi limariju, jer je u pitanju vrlo oštar materijal i vrlo lako se

može posjeći, te puno radiš a malo se toga vidi. Opet najlakše je ličiti neki objekt ili zgradu, jer povučesh četkom tri puta i odmah se vidi urađeno. Ipak najljepše je raditi pozlatu, jer se tim detaljem zgrade sjaje i bivaju mnogo atraktivnije za vidjeti.

► Koliko vremena dnevno provedete u zraku?

Ovisi od obima posla ili vremenskih prilika, ali to obično bude nekih efektivnih 5-6 sati.

► Kakvu opremu koristite za rad?

U pitanju je standardna alpinistička oprema, ništa specijalno uz neke manje specifikacije potrebitih alata, ali prije svega dominiraju užadi kao osnovno sredstvo za uspon i boravak na visini.

► Jeste li nekada pomišljali o odlasku vani i radu na »mnogo bolje plaćenim visinama«?

Istina je kako bih vani bio sigurno bolje plaćen za svoju djelatnost, ali ja sam tijekom svih proteklih godina ovdje stvorio svojevrsan brand od posla kojim se profesionalno bavim i unatoč svemu zadovoljan sam onim što radim. ■

Posjet 73. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu

U šarenilu svega

Sajamske manifestacija predstavljaju mogućnost da se na jednom mjestu vidi gotovo sve od igle do...

Piše: Dražen Prčić

Uz pitanje iz nadnaslova evo još jednog. Kada ste posljednji puta bili na nekom sajmu?

Vaš reporter je prošle subote posjetio 73. Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu, preciznije njegov posljednji dan iz jednostavnog razloga, jer voli razgledati ovakve izlagačke manifestacije. A na Sajmu svega...

SVJETSKA DIMENZIJA: Tijekom prošlog tjedna, a za vrijeme službenog trajanja ovog renomiranog Sajma u glavnom gradu naše pokrajine, vjerojatno je i veliki broj naših čitatelja, u privatnoj i službenoj nakani, prošetao ogromnim prostorom raznovrsnih štandova i izlagačkih cjelina, na otvorenom i zatvorenom prostoru. Ipak, puštanjem u rad nove Master hale, ova sajamska manifestacija dobila je novu, slo-

storima. Glede same sajamske ponude ona je ponovno bila na razini najveće priredbe ove vrste, pružajući mogućnost svakom »namjerniku« da prema svome osobnom (profesionalnom) izboru odluči kojoj će »ponudi« dati veći prioritet, a samim tim i vrijeme posvećeno određenom štandu, izloženoj cjelini, prodajnom mjestu...

Obišavši cijeli Sajam, za nekih dva sata, potpisnik ovih redaka najviše je bio impresioniran (kao i svake godine) izložbenim prostorom domaćih životinja, prije svih goveda (krave i bikovi najpoznatijih pasmina), crnih ovaca (cigaje) i francuskih koza. Obzirom kako sam u ovom dijelu sajmišta bio okružen brojnim »istomišljenicima«, mislim kako je i najveći dio publike dijelio istu znatiželju. Jer ipak je u pitanju poljoprivredni sajam!

nuća, koji su također okupljali veliki broj zainteresiranih posjetitelja, a rezultat interesiranja je i veliki broj prodanih ili rezerviranih traktora, kombajna, vršilica...

Glede ponude u tzv. zatvorenom prostoru, tj. dvoranama opremljenih prema tematskim izlagačima, ponajviše proizvođačima hrane i pića, ona je standardno obuhvaćala međunarodnu raznovrsnost brojnih domaćih i inozemnih izlagača. Brojne hrvatske tvrtke, renomirana imena

Traktor za 500 dinara

Za plaćenu ulaznicu od 500 dinara, koja je ujedno služila i kao srećka u tradicionalnoj sajamskoj lutriji, *Srđan Ristić* iz Sokobanje dobio je traktor vrijedan 36.500 eura.

bodno možemo reći svjetsku dimenziju i svrstala grad domaćin u elitnu skupinu reprezentativnijih na širim trgovačkim pro-

BROJNI IZLAGAČI: Na otvorenom dijelu dominirali su brojni poljoprivredni strojevi, najnovijih tehnoloških dostig-

s nekadašnjeg jugoslavenskog tržišta, sve više su nazočne u našim trgovinama, vraćajući se sve više na police malih i velikih trgovina, a u duhu promotivne politike mnoge od njih su se pojavili na štandovima, izlažući nove proizvode i prezentirajući i nove brandove. Kraš, Kandit, Saponia i mnogi drugi podsjetili su, ukoliko je to uopće potrebno, na svoje renomirane proizvode, nastavljajući dugogodišnji niz kvalitete koja se danas bazira na visokim standardima koje nalažu pravila EU. U duhu istih smjernica, bez kojih se jednostavno više ne može izaći na veće i ozbiljnije tržište, svi izlagači su više ili manje unaprijedili uvjetovanu kvalitetu svojih proizvoda, »oplemenivši« ih s brojnim zvučnim certifikatima (ISO, HACP) i spremni su za izlazak na sva moguća tržišta.

Tjedan sajamskih dana jamačno su bili efikasna prigoda za stvaranje novih ili obnavljanje starih poslovnih kontakata, te upoznavanje šire javnosti (armije potrošača) s ponudnim, izloženim »materijalom«. Koliko je to kome uspjelo, vidjet će se već u najskorijem periodu, a opet, negdje drugdje započinje novi sajam i nova prilika...

Pileći odresci u umaku

Pileća prsa (4 odreska)

1 dcl bijelog vina

1 dcl pavlake (vrhnja)

250 gr šampinjona

1 žlica vegete

80 gr margarina

soli po ukusu

Attila Szalai

Pileća prsa isjeći na odreske, izlupati i začiniti s malo soli i žlicom vegete sa obje strane. U posudu za pečenje staviti margarin i na vrelom margarinu ispeći meso sa obje strane, uz dodavanje malo vode. Zatim doliti vino i pirjati. Na kraju dodati vrhnje i unaprijed malo pirjane i na listiće izrezane šampinjone. Sve to kuhati na laganoj vatri dok se umak ne zgusne.

Služi se toplo uz pire od krumpira.

V I J E S T I

Rukomet

Podravka nije uspjela

Unatoč minimalnom porazu (32-33) u prvom finalnom susretu Kupa EHF, Podravka iz Koprivnice nije uspjela osvojiti naslov u ovom prestižnom europskom natjecanju za rukometašice. Uzvrat na domaćem parketu donio je još jedan minimalan poraz (36-37) i propuštenu priliku za osvajanjem vrijednog trofeja. Za utjehu ostaje novi naslov prvakinja Hrvatske. U finalu kupa kupova za rukometašice podgorička Budućnost bila je bolja od mađarskog Győra (26-23).

Tenis

Polufinale Hamburga za Ančića

Drugi hrvatski reket Mario Ančić igra u izvrsnoj formi, pa je poslije četvrtfinala Rima zabilježio u Hamburgu (2.082.000 eura) korak dalje, plasmanom u polufinale turnira

iz Masters serije. Dok ga nije zaustavio kasniji pobjednik turnira Španjolac Robredo (7-5, 6-4), Ančić je »nanizao« Amerikanca Blakea i Rusa Davidenka, dva igrača iz vrha svjetskog tenisa.

Nogomet

Viduka kapetan Australije

Napadač australske reprezentacije Hrvat Mark Viduka (30) doživio je veliku sportsku počast izborom za kapetana nacionalne selekcije koja će igrati na predstojećem Svjetskom prvenstvu u Njemačkoj. Nekadašnji igrač zagrebačkog Dinama, a danas udarna igla engleskog Middlesbrougha finalista ovogodišnjeg Uefa cupa, predvodit će »kengure« u susretima protiv Hrvatske, Brazila i Japana.

Elsneru Unique Zagreb Open

Nekadašnji prvi junior svijeta, Nijemac Elsner pobijedio je na 11. izdanju Zagreb Opena (Challenger 75.000 \$), svladavši u finalu Rumunja Crivoia (4-6, 6-1, 6-2). Na ovom tradicionalnom turniru, učesća je uzelo čak 19 hrvatskih tenisača mlađe generacije (13 u kvalifikacijama, 6 u glavnom ždrijebu). Najbolji rezultat ostvarili su članovi Davis cup vrste Marin Čilić i Saša Tuksar, poražen od pobjednika Elsnera (6-3, 6-3) plasmanom u četvrtfinale.

Vaterpolo

Jug prvak Europe

Vaterpolisti dubrovačkog Juga osvojili su ovogodišnji Final four i po treći puta u svojoj povijesti postali prvacima Europe. U finalnom susretu nadvisili su u svome plivalištu talijanski Pro Recco (9-7) i donijeli veliku radost prepunjenom

gledalištu ispunjenom s preko 3.000 gromoglasnih navijača. U polufinalu Jug je slavio protiv Savone (9-8), dok je Pro Recco bio bolje od Possillipa (9-8).

Uspjela proba Hrvatske nogometne reprezentacije protiv Austrije

Hrvatski vrtuljak u Prateru

Golovima Klasnića (2), Babića i Balabana izborna je pobjeda od 4-1 u prvoj od četiri pripremne utakmice za predstojeći nastup na SP u Njemačkoj

Piše: Dražen Prčić

Na najvećem austrijskom stadionu u bečkom parku Prater, svjetski poznatom po velikom vrtuljku, Hrvatska nogometna reprezentacija je, u sklopu mini priprema za predstojeće SP u Njemačkoj, »zavrtjela« domaću selekciju i slavila s uvjerljivih 4-1 na prvoj od četiri generalne probe. U noći utorka u Prateru vrtjeo se »hrvatski vrtuljak« zahvaljujući golovima Klasnića, Babića i Balabana.

AUSTRIJA – HRVATSKA 1-4: Posljednji tjedan u svibnju, posljednjem mjesecu pred »SP lipanj« i tri velika ispita u skupini s Brazilom, Australijom i Japanom, donio je prvi predisput izabranicima Zlatka Kranjčara i priliku uvida u trenutačno stanje u momčadi. Pomalo povijesno povezano s mjestom odigravanja (Beč, prijestol-

nica nekadašnje velike carevine kojoj je Hrvatska dugo pripadala) i jezikom zemlje domaćina Svjetskog prvenstva (njemački), izbor Austrije i njezine reprezentacije pokazao se pravim pogotkom stručnog vodstva HNS-a. Iako je cijeli susret protjecao u fair play ozračju, doličnom jednom prijateljskom ogledu, uvjerljiva pobjeda Hrvatske reprezentacija izborna je odličnom partijom cijelog sastava predvođenog, ovog puta, ponajboljim *Ivanom Klasničem*. Već sezonama jedan od najboljih strijelaca Bundes lige i ove sezone izabran u idealni sastav njemačkog šampionata, Werder-ov topnik pokazao je raskoš svog talenta »zabivši« dva pogotka u prvom dijelu igre. Još veću vrijednost njegovim pogotcima daje okolnost kako su postignuti

Jubileji

Pouzdan štoper Igor Tudor odigrao je na Prateru svoju 50. jubilaru utakmicu za hrvatsku reprezentaciju, dok je Marko Babić ubilježio 30. nastup.

nakon izvrsne suradnje s *Dadom Pršom*, što ohrabruje pred nastupajuće izazove u Njemačkoj. Unatoč posve neregularnom голу Austrijanaca, postignutom nakon faula nad vratarem Pletikosom, obrana se pokazala na visini, opravdavši renome neporažene reprezentacije tijekom kvalifikacija za SP. Opet su u prvoj i drugoj liniji ispred svog gola prednjačili najjači igrači, *Tudor* i *Niko Kovač*, gradeći igru na sredini terena i povezujući posljednju liniju obrane u kojoj su nastupili *Tomas* i *Šimić*. Na boku su solidnu partiju pružili *Srna* i osobito *Babić*, koji je početkom drugog dijela uputio jedan projektil s ruba šesnaesterca i povisio rezultat na 1-3.

Drugo poluvrijeme pružilo je, također, priliku izborniku Kranjčaru da provjeri nekoliko pričuvnih igrača poput drugog navalnog dvojca *Olić-Balaban*, posljednjeg čovjeka obrane *Tokića*, vratara *Didulice* i srednjaka *Modrića* i *Leke*. U novom rasporedu i postavci na terenu, pokazala se »širina« hrvatske klupe, što još više ulijeva samopouzdanje pred nastupajuće izazove. Pružajući priliku igračima koji su manje igrali u svojim klubovima (*Šimić*, *Leko*, *Olić*), igračima iz domaćeg prvenstva (*Kranjčar* i *Modrić*), dobiven je potpuni uvid u funkcionalnost tzv. pričuvne opcije, što se pokazalo i rezultatski efikasno nakon što je Balaban postigao lijepi pogodak iz slobodnog udarca za konačnih 1-4.

PRVI DOJMOVI: Ako bismo uzeli onu narodnu: »Po jutru (večeri u Beču) se dan (SP) poznaje, onda bismo mogli optimističnije čekati početak prvog susreta s Brazilom, ali oprez nikad nije naodmet, posebice ne na mundijalskim susretima (prisjetimo se Japana i Koreje 2002). Opet, Austrija nije nikako u istoj jakosnoj skupini s reprezentacijama protivnika na SP-u, ali dobra i organizirana igra cijele momčadi daje za pravo laganom optimizmu. Posebice održavanju odličnog, pobjedničkog ozračja pred nastupajućim izazovom cijele ove generacije. ■

Grgo Skenderović, maratonac

Trčanje kao sastavni dio života

Svoju rekordnu maratonsku utrku istrčao sam u New Yorku, svladavši stazu za manje od tri sata

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Za proteklih trinaest godina, od kada je istrčao svoj prvi maraton, a dosada ih je bilo više od četrdeset, *Grgo Skenderović* (1961.) inženjer zaštite na radu i privatni poduzetnik, pretrčao je tisuće i tisuće kilometara iz jednostavne želje za bavljenjem sportom. Negdašnji nogometaš Spartaka, Tavankuta i Palića, ostavivši loptu po strani, našao je sebe u ljepoti svakodnevnog trčanja i njegov dan obvezno sadrži 10-15 pretrčanih kilometara.

Ultra maraton

Grgo Skenderović povremeno trči i ultra maraton, a nastupao je na ovim specifičnim utrka u Beogradu, Budimpešti, New Yorku, uspijevajući »prevaliti« više od 100 km u 24 sata.

sudjelovao bio je Palički polumaraton (21,1 km) koji sam uspio istrčati za 1 sat i 45 minuta što je bilo dovoljno za 15. mjesto.

► **A kada je stigao na red Vaš prvi maraton?**

Maratonski debi sam imao na beogradskom maratону 1993. godine, a stazu u dužini od 42.195 metara sam savladao za 3 h 18 min i na koncu bio plasiran između 35. i 40. mjesta.

► **Kako ste se osjećali tijekom debija na najvećoj i najtežoj od svih atletičarskih utrka?**

Sve mi je bilo vrlo zanimljivo jer je u pitanju bio prvi put i jedno posve novo iskustvo, no tijekom utrke sam pozorno slušao upute starijih i iskusnijih trkača.

► **Vrhunac Vaše dosadašnje maratonske karijere jamačno je nastup na glasovitom New York maratonu. Kakvi su vaši dojmovi s najpoznatije svjetske ulične utrke?**

Maraton u New Yorku sam istrčao 1996. godine i zabilježio svoje rekordno vrijeme 2h 59 min i plasirao se negdje oko 600 mjesta na utrci u kojoj je sudjelovalo više od 30.000 maratonaca. Start utrke bio je u 11 sati prije podne, ispred mosta koji spaja otok s New Yorkom, a potom je ruta išla preko Brooklyna, Bronxa sve do Manhattana i Central parka u kojemu je bio cilj. Glede samih dojmova mogu reći kako je cijela manifestacija i sam odnos grada prema njoj jednostavno impresivan, jer je da-

nima sve u znaku velike utrke.

► **Što spada u standardnu opremu za jedan maraton?**

Najvažnije su kvalitetne, specijalne tenisice za trčanje (dodatno ojačanje), potom posebna vrsta majice i hlače od izuzetno laganog materijala (recimo Cool Max), u slučaju jakog sunca kapa je obvezna i na koncu rukavice, kako bi se izbjegao gubitak toplote (Maraton u New Yorku se trči prvog tjedna u studenom)

► **Opišite na ritam trčanja tijekom jedne maratonske utrke?**

U prvoj dionici (10-15 km) obično se trči u jednom prosječnom tempu od otprilike 4,20 minuta po kilometru, potom se u drugoj dionici (do 30 km utrke) lagano pojačava tempo na 4,10 min po km, a u konačnici utrke, kada u biti i počinje pravi maraton (poslije 35 km) počinje sve jači tempo i tada se vidi tko je kako pripremljen. Posljednjih 3-4 km slijedi finiš u sprintu.

► **Kakva je okrepa tijekom utrke?**

Diljem staze postoje okrepane stanice, a preporuča se uzimanje barem 1 dcl vode ili određenog napitka na svakih 5 km, a ovisno o potrebama organizma i energetske pločice koje sadrže hranjive materije.

► **Do kada se mislite baviti maratonskim trčanjem?**

Za kvalitetno trčanje godine uopće nisu važne, na utrkama učestvuju trkači u poznim godinama života, već je mnogo važniji pravilan odnos prema životu i svakodnevni trening. Također iznimno je važno voljeti sport i živjeti u jednoj harmoniji s njim. Trčeći uvijek nastojim motivirati i druge da se počnu baviti sportskom aktivnošću, jer biti u sportu znači biti zdrav i voditi računa o svom zdravlju. Osobno, mislim se baviti trčanjem sve dok to budem mogao. ■

► **Što je uvjetovalo Vašu odluku da se bavite trčanjem?**

Prekidom aktivnog igranja nogometa želio sam ostati u sportu, a kako sam uvijek volio trčati odlučio sam se početi i ozbiljnije baviti ovom disciplinom. U početku je sve to bilo više na nekoj rekreacijskoj razini, u vidu 3-4 kilometra na dan, ali poslije tri godine kontinuiranog trčanja počeo sam dnevno prevaljivati i ozbiljnije dionice.

► **Sjećate li se Vašeg prvog natjecanja?**

Prvo službeno natjecanje na kojemu sam

Zajedničko trčanje

Svake nedjelje brojni subotički zaljubljenici u trčanje skupa trče 20-30 km na relaciji prema kelebijskoj šumi, propagirajući zdravi odnos prema sportu, prirodi i samom životu.

Ante Starčević, otac hrvatske nacije

Priredio: Zdenko Samaržija

23. svibnja 1970. godine umro je Bojan Stupica.

23. svibnja 1823. godine u Žitniku kraj Gospića rođen je *Ante Starčević*, hrvatski političar. Gimnaziju je završio u Zagrebu, a teologiju, povijest i filozofiju studirao u Pešti, gdje je i doktorirao filozofiju. Pije ređenja napustio je bogosloviju u Senju te se zaposlio u odvjetničkoj kancelariji u Zagrebu. Oduševljen ilirskim idejama priključio se *Gajevo* pokretu te počeo objavljivati članke i družiti se sa *Eugenom Kvaternikom*. Oštro se suprotstavio utjecaju *Vuka Karadžića* i njegovoj koncepciji ujedinjenja Južnih Slavena oko Kneževine Srbije i širenja nacionalnoga imena Srbin na sve Južne Slaveni. Suprotno svim koncepcijama hrvatskih političara, koji su lavirali od manje ili veće suradnje s Bečom, Peštom ili Srbijom, Starčević je uspostavio koncepciju samostalne i suverene države Hrvatske, koja ima svoj legalitet još u srednjovjekovnom razdoblju, a sadašnji joj suverenitet proizlazi iz nacije. Bio je antiklerikalac. U raspravama se pozivao na hrvatsku povijest i kulturu, no nije nudio nikakav gospodarski program niti je imao jasnu viziju razvoja društvene strukture u Hrvata. Umro je 28. veljače 1896. u Zagrebu

23. svibnja 1849. godine rođen je *Karlo Khuen Hedervary*, hrvatski ban. Mladost je proveo u Nuštru, a pravo je nekoliko godina studirao u Zagrebu. Modernizacija, koju je vodio *Ivan Mažuranić*, osnažila je Banskú Hrvatsku, a ulazak austrougarskih vlasti u Bosnu i Hercegovinu učinio je nepotrebnim postojanje Vojne krajine. Niti Beču niti Pešti nije odgovarala odveć snažna Hrvatska i Mažuranić je morao odstupiti. Zaredali su banovi skloni Pešti, dakle mađaronske, unionističke orijentacije. Sve snažnija nacionalno svjesni Hrvati nisu se mirili s neprestanim kršenjem odredbi Nagodbe i 1883. godine izbila je pobuna s kojom se grof *Pejačević* nije mogao nositi. Za bana je postavljen ambiciozan i mlad *Karlo Khuen Hedervary*, koji je vladao dvadeset godina. Sustavno je gušio oporbu, novine držao pod prismotrom. Osni-vao je mađarske pučke škole, a mađarski je jezik uveo i u hrvatske škole. U nekim je državnim službama mađarski jezik postao uporabni, na primjer na željeznicama. Favorizirao je srpsko građanstvo i izazivao međunacionalne sukobe. Nemogućnost zapošljavanja hrvatske mlade inteligencije dovela je do iseljavanja mnogih, najčešće u Ameriku. *Isidor Kršnjavi* je, podilazeći Khuenu, uspio graditi kulturne objekte. Međutim, nove generacije obrazovanih Hrvata, poput *Vladimira Vidrića*, *Živana Bertića*, rođenog u Kukujevcima, i *Stjepana Radića*, stavile su se na čelo spontanoga narodnoga otpora, koji je pomeo Khuena s banske časti. Khune je napredovao u strukturama vlasti, no 1912. je odbacili su ga i peštanski i bečki vlastodršci. Umro je 16. veljače 1918. u Budimpešti.

23. svibnja 1971. godine u zrakoplovnoj nesreći na Krku poginuo je *Josip Pupačić*, hrvatski pjesnik.

24. svibnja 1992. godine JNA počela je napuštati Lastovo i Vis.

24. svibnja 1954. godine umro je u Zagrebu *Vladimir Becić*, hrvatski slikar.

24. svibnja 1822. godine rođen je u Starigradu na Hvaru hrvatski povjesničar i arheolog *Šime Ljubić*, gdje je 19. listopada 1896. godine i umro.

25. svibnja 1892. godine rođen je u Kumrovcu *Josip Broz*, hrvatski komunist, vođa jugoslavenske komunističke revolucije i državnik.

25. svibnja 1935. godine u jeku bezakonja i sve većeg žandarskog terora u cijeloj Hrvatskoj, zagrebački nadbiskup *dr. Antun Bauer* predao je memorandum knezu namjesniku *Pavlu*, u kome se vrlo detaljno, s imenima i prezimenima žrtava, opisuju brojni zločini žandara nad Hrvatima. Radi se o više stotina ubijenih, ranjenih ili do krvi pretučenih seljaka, svećenika i drugih hrvatskih građana. »Ne mogu gledati kako se sije sjeme koje može u budućnosti uroditi samo mržnjom«, napisao je u tom dokumentu nadbiskup Bauer.

26. svibnja 1919. godine u Zagrebu umro je *Milan Amruš*, hrvatski političar i znanstvenik, liječnik i pravnik, dugogodišnji gradonačelnik Zagreba.

27. svibnja 1875. godine rođen je u Garčinu *Antun Akšamović*, biskup Bosansko – đakovački i Srijemski.

28. svibnja obilježava se Dan hrvatske kopnene vojske, te Dan oružanih snaga Republike Hrvatske.

28. svibnja 1991. godine na stadionu NK »Zagreb« održana je prva smotra Zbora narodne garde Republike Hrvatske. Republika Hrvatska je po prvi

puta pokazala da ima vojnu silu koja će, dobro vođena, uskoro prerasti u jednu od najboljih vojski u srednjoj Europi i u respektabilnu regionalnu silu.

30. svibnja obilježava se Dan Hrvatskoga sabora – spomen-dan RH na Prvo zasjedanje Hrvatskog sabora 1990. godine.

[illegible]

RJEŠENJA:

SEVERINA, TROTINET, JELOVINA, EMONA, OM, PIS, LABA, ATKO, MEN, N, O NEAL, RK, IGNAC, ARIJADNA, DEŽELA, RIALTO, H, IMAM, BISTA, TSE, Č, NITROGLICERIN, VITOMIRA LONČAR, DI, IKA, AMA, KALI, EDO, ANODA, MAT, K, SORORAT, BOA, ITI, VENECIJANCI, KB, LIPANJ, RUDA, KVAS, ETA, ERAR, JURENJE, TOKA, OČAJ, BAZEN

PETAK 26. 5. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 10.00 Vijesti
 10.10 Edijev raj, dokumentarni film
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.08 TV raspored
 11.10 Među nama, znanstveno obrazovni program
 12.00 Dnevnik
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Oprah Show
 14.05 Vijesti
 14.15 Krim odjel 2., serija
 15.05 Limeni nos, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Dokumentarna emisija
 16.35 Život je lijep
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Znanstvene vijesti
 19.30 Dnevnik
 20.10 American Outlaws, američki film
 21.45 Kontraplan
 22.30 Vijesti iz kulture
 22.40 Kakav otac, takav sin miniserija
 23.55 Vijesti dana
 00.10 Mojave Moon, američki film
 01.45 Potpuna pomrčina, britansko francusko belgijsko talijanski film
 03.35 Futuresport, američki film
 05.05 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.20 To je kao ono 2., humoristična serija
 05.40 Krim odjel 2., serija
 06.25 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Crtani filmovi
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Deset minuta
 10.00 Kokice
 10.30 Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 NULTI SAT
 14.20 Vijesti za gluhe
 14.30 Fantastične obiteljske priče: Po njuhu, francuski film

16.05 Vijesti na drugom
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Put do Njemačke
 19.20 To je kao ono 2., humoristična serija
 19.40 Nevjerojatne priče 1., serija
 20.10 Joey, humoristična serija
 20.40 Večernja škola
 21.15 Izbor Miss Hrvatske za Miss svijeta, prijenos

22.50 Vijesti na drugom
 23.05 Zlikavci, hrvatska humoristična serija
 23.20 Lice s ožiljkom, američki film
 02.05 Pregled programa za subotu

06.10 Power Rangers, serija
 06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Mačeha, serija
 09.30 Putovi ljubavi, serija
 10.30 Izlog strasti, serija
 11.00 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Čarobnice, serija
 12.35 Opet iznova, serija
 13.30 Nova navečer, informativni magazin
 14.05 Bumerang, serija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vikend prognoza s Mirnom Maras
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Istraga, kriminalistički magazin
 21.30 Sekunde do katastrofe: Pakleni tunel, dokumentarni film
 22.30 Ali G, serija
 23.00 Seinfeld, serija
 23.30 National Geographic report: Drugi svjetski rat – prava istina

23.35 JAG, serija
 00.30 Poljubi ili umri, igrani film
 02.05 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.50 Astro Boy, crtana serija
 07.15 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.40 Transformers Energon, crtana serija
 08.00 Johnny Bravo, crtana serija
 08.20 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija (R)
 08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.45 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.15 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 10.45 Sanja, talk show (R)
 11.40 Eksploziv, magazin (R)
 12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
 13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.35 Carabinieri– žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel–Aira, humoristična serija
 16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
 17.55 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Fear Factor, show

21.25 Časni ljudi, igrani film, drama
 23.35 Vatrene stihije, igrani film, akcijski
 01.15 Vijesti, informativna emisija
 01.25 Bones, igrani film, horor
 02.55 Ubojstvo vrana, igrani film, akcijski triler (R)

SUBOTA

HRT 1

07.10 TV raspored
 07.15 TV kalendar
 07.25 Teletubbies, lutkarska serija
 07.50 Vijesti
 08.00 ŽUTOKLJUNAC
 08.55 Parlaonica
 09.50 Vijesti
 10.00 Briljanteen
 10.45 Vijesti iz kulture
 10.50 National Geographic Pearl Harbour: Ostavština napada

12.00 Dnevnik
 12.20 Ljubav nema cijene, serija
 13.05 Prizma, multinacionalni magazin
 13.50 Klub zdrave prehrane
 14.15 Dvoboj vrtlara 2.
 14.50 Oprah Show
 15.35 Reporter: Strani dopisnici
 16.35 Vijesti
 16.50 Hitna služba 11., serija
 17.40 Prirodni svijet: Tajfunski otok
 18.35 TV Bingo Show
 19.15 LOTO 7/39
 19.30 Dnevnik
 20.10 Odmori se, zaslužio si dramska serija
 20.55 Derbi (1.)
 22.05 Državni neprijatelj, američki film
 00.20 Vijesti dana
 00.30 Vijesti iz kulture
 00.40 Pokus, njemački film
 02.35 Sirens (Sirene), australsko britanski film
 04.05 Noćni pozivi, američki film
 05.35 Glas domovine
 06.05 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.20 TEST
 07.35 TV raspored
 07.40 Ljubav u zaleđu, serija
 09.10 Kinoteka: Uzduž i poprijeko, američki film

27. 5. 2006.

10.35 Kućni ljubimci
 11.05 Duhovni izazovi
 međureligijski magazin
 11.20 Glas domovine
 11.50 Američki odmetnici,
 američki film
 13.20 Automagazin
 13.55 Monte Carlo:
 Kvalifikacijski trening F1
 za Veliku nagradu Monaca,
 prijenos
 15.15 Filmska klasika:
 Legend, britanski film
 16.45 Rukomet (Ž) kvalifikacije
 za EP: Hrvatska Portugal,
 prijenos
 18.15 O. C. 2., serija
 19.00 Put do Njemačke
 19.30 Simpsoni 15.,
 humoristična serija
 20.00 Ona je prava, američki film
 21.40 Newyorški plavci 12., serija
 22.25 Matrioshki, serija
 23.10 Sport danas
 23.25 Justin Timberlake: Kod
 kuće u Memphisu

00.25 Pregled programa
 za nedjelju

06.30 Put oko svijeta u 80 dana,
 crtani film
 07.45 Power Rangers, serija
 08.35 Yu-Gi-Oh, crtana serija
 09.35 Tri sestre, serija
 10.05 Djevojke s Beverly Hillsa,
 serija
 10.35 Ali G, serija
 11.05 Čarobnice, serija
 11.55 Smallville, serija
 12.45 Odvjetnica, serija
 13.35 Simon Birch, igrani film
 15.30 Automotiv, auto moto
 magazin
 16.00 Navigator, nautički magazin
 16.30 Vijesti Nove TV
 16.40 Bumerang, serija
 17.30 Istraga, kriminalistički
 magazin
 19.00 Dnevnik Nove TV

19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer,
 informativni magazin
 20.00 Zuhra show,
 zabavna emisija
 21.00 Večer s mojom zvijezdom,
 igrani film po izboru
 gledatelja;
 – Turner i Hooch, igrani film
 – Neprijatelj pred vratima,
 igrani film
 – Narc, igrani film
 23.15 Mreža donosi smrt,
 igrani film
 00.50 VIP DJ, glazbena emisija
 01.25 Glavu gore, igrani film
 02.10 Kraj programa

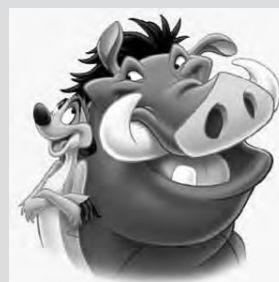

07.20 Lud za tobom,
 humoristična serija
 07.50 Dexterov laboratorij,
 crtana serija
 08.10 Scooby– Doo, where are
 you?, crtana serija
 08.40 Jagodica Bobica,
 crtana serija (R)
 09.05 Battle B-Daman,
 crtana serija
 09.25 Na zadatku,
 humoristična serija
 09.50 Dodir s neba, fantastična/
 dramska serija
 10.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 (5 epizoda) (R)
 13.05 Everwood, dramska serija
 14.00 Kimberly, igrani film,
 romantična komedija
 15.45 Divlji zapad, igrani film,
 znanstveno-
 fantastični vestern (R)
 17.40 Zvijezde Extra: 101
 najseksi tijelo Hollywooda,
 zabavna emisija
 18.40 Večernji list – nagradna igra
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Žuta minuta,
 zabavna emisija
 20.05 Brisač, igrani film,
 akcijski triler
 22.00 Boks:
 Stipe Drviš vs. Kai Kurzawa
 23.00 Playboy: Skrивene potrebe,
 igrani film, erotski
 00.35 Vatrene stihija, igrani film,
 akcijski (R)
 02.25 Bones, igrani film, horor (R)

NEDJELJA 28. 5. 2006.

06.55 TV raspored
 07.00 TV kalendar
 07.10 Vijesti
 07.15 Merlin: Povratak,
 britanski film za djecu
 08.50 Aladdin, crtana serija
 09.10 Timon i Pumbaa,
 crtana serija

09.35 Vijesti
 09.45 Vijesti iz kulture
 09.55 Miss Marple: 16.50 s
 Paddingtona
 11.40 TV kalendar
 12.00 Dnevnik
 12.15 TV raspored
 12.25 Plodovi zemlje
 13.20 Split: More
 14.00 Nedjeljom u dva
 15.10 Vijesti
 15.30 Istina o dinosaurima
 ubojicama,
 dokumentarna serija
 16.30 Fotografija u Hrvatskoj
 16.50 Središnja svečanost
 obilježavanja 15. obljetnice
 oružanih snaga RH, prijenos
 19.15 LOTO 6/45
 19.30 Dnevnik
 20.10 Tko želi biti milijunaš?,
 kviz
 21.10 Derbi (2.)
 22.30 Špizta
 23.20 Vijesti dana
 23.30 Vijesti iz kulture
 23.40 Zakon i red: Odjel za
 žrtve 6., serija
 00.30 Slučaj Dominici, serija
 02.05 Nedjeljom u dva
 03.05 Zakon i red: Odjel za
 žrtve 6., serija
 03.50 Istina o dinosaurima
 ubojicama,
 dokumentarna serija
 04.50 Slobodna zona
 (kod. na sat.)
 05.00 Opera Box
 05.30 Špizta
 06.15 Split: More

08.15 TEST
 08.30 TV raspored
 08.35 Ljubav u zaleđu, serija
 10.50 Biblija
 11.00 Lučko: Misa, prijenos
 12.00 TV raspored
 12.05 Slučaj Dominici, serija
 13.40 Studio F1 emisija
 13.50 Monte Carlo: Formula 1 za
 Veliku nagradu Monaca,
 prijenos
 16.00 Studio F1 emisija
 16.15 TV raspored
 16.20 Mir i dobro
 16.50 Opera Box
 17.20 Put do Njemačke
 17.55 Nogomet prijateljska
 utakmica: Hrvatska Iran,
 prijenos
 19.55 Simpsoni 15.,
 humoristična serija
 20.20 Najgol
 20.40 Evergreen filmovi Alfreda
 Hitchcocka: Čovjek
 koji je previše znao,
 američki film
 22.40 Povijest Svjetskih
 nogometnih prvenstava
 00.10 Sport danas
 00.20 Pregled programa
 za ponedjeljak

07.05 Zenki, crtana serija
 07.30 Školska liga
 08.00 Power Rangers, serija
 08.45 Yu-Gi-Oh, crtana serija
 09.45 National Geographic report:
 Drugi svjetski rat –
 prava istina
 09.50 20000 milja pod morem,
 crtani film
 11.10 Mjesec od papira,
 igrani film
 13.00 Princ Pacifika, igrani film
 14.35 Večer s mojom zvijezdom,
 igrani film
 16.50 Vijesti Nove TV
 16.55 Pevecov kutak
 17.00 Zuhra show,
 zabavna emisija
 18.00 Red carpet, zabavna emisija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV

NEDJELJA

19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer,
informativni magazin
20.00 Kolijevka prijave,
igrani film
21.40 Epicentar, informativno
zabavna emisija
22.40 Ludo zaljubljeni, igrani film
00.15 Red Carpet, zabavna emisija
01.10 VIP DJ, glazbena emisija
01.45 Automotiv, auto moto
magazin
02.15 Kraj programa

06.45 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
07.10 Krava i Pilić, crtana serija
07.35 Battle B-Daman,
crtana serija
08.00 Jagodica Bobica,
crtana serija
08.25 Školske tajne,
dramska serija
09.15 Žuta minuta,
zabavna emisija (R)
10.10 Mijenjam ženu,
dokumentarna serija (R)
11.25 Mjenjačnica,
zabavna emisija (R)
12.20 Bibin svijet,
humoristična serija (R)
12.55 Namještaljka,
igrani film, komedija
14.30 Brisač, igrani film,
akcijski triler (R)
16.30 Auto moto tv, magazin
17.05 Salto, zabavna emisija
18.05 Ekkluziv, magazin
18.45 Vijesti,
informativna emisija
19.10 Svijet čuda,
dokumentarna serija
20.05 Vjeruj u ljubav, show
21.20 Putovanje prema suncu,
saga
22.55 FBI: Istraga,
dokumentarno-
kriminalistička serija
23.50 Novi forenzičari,
dokumentarno-
kriminalistička serija
00.55 Autopsija,
dokumentarno-
kriminalistička serija
01.25 Playboy: Skrивene potrebe,
igrani film, erotski (R)

PONEDJELJAK 29. 5. 2006.

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
10.00 Vijesti
10.10 Epopeja o crnom zlatu,
dokumentarna serija
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.10 Ekumena,
religijski kontakt program
12.00 Dnevnik
12.15 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.20 Krim odjel 3., serija
15.05 Limeni nos, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Hrvatska kulturna baština:
Apoksiomen
16.35 Život u živo
17.35 Vijesti
17.50 Najslabija karika, kviz
18.35 Ljubav u zaleđu, serija
19.30 Dnevnik
20.10 Derbi (3.)
21.45 Na posebnom zadatku:
Autonomija na kraju Europe
22.15 Vijesti iz kulture
22.30 Otvoreno
23.25 Na rubu znanosti:
Ikone polja
00.30 Vijesti dana
00.45 Vrijeme je za jazz
01.45 Pandemonij, američki film
03.45 Krim odjel 3., serija
04.30 Na posebnom zadatku:
Autonomija na kraju Europe
05.00 Na rubu znanosti
06.00 Ljubav nema cijene, serija

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Tom i Jerry kao klinici,
crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Na glasu
10.00 Kratki spoj
10.30 Limeni nos, crtana serija
10.55 Briljanteen
11.40 Dvorac igračaka,
serija za djecu

12.05 Vremenski putnici,
serija za djecu
12.30 Geo reportaža:
Grad dijamanta
13.00 NULTI SAT
14.00 TV raspored
14.05 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
14.15 Vijesti za gluhe
14.25 Novi početak, američki film
16.05 Vijesti na drugom
16.15 Vrijeme sutra
16.20 Smogovci, serija za djecu
16.50 Dva i pol muškarca,
humoristična serija
17.10 Glavni grad 4., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Put do Njemačke
19.20 Magazin nogometne
Lige prvaka
19.50 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
20.50 Journal
21.35 Kuda idu divlje svinje,
TV serija
22.40 Vijesti na drugom
22.55 Kontrolori leta,
američki film
01.00 Glavni grad 4., serija
01.45 Na tajnim zadacima 2.,
serija
02.30 Pregled programa za utorak

06.10 Power Rangers, serija
06.35 Ninja kornjače, crtana serija
07.00 Šaljivi kućni video
07.25 Mačeha, serija
09.10 Putovi ljubavi, serija
10.05 Izlog strasti, serija
10.35 VIP DJ, glazbena emisija
11.20 Čarobnice, serija
12.20 Opet iznova, serija
13.20 Nova navečer,
informativni magazin
13.50 Red Carpet,
zabavna emisija
14.50 Hrvatski radijski festival,
uvodna emisija
15.05 Seinfeld, serija
15.35 Svi vole Raymonda, serija
16.20 Nasljednica, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.05 Mačeha, serija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove Tv
19.30 Nova navečer,
informativni magazin

20.00 Prvi u tjednu: Napuštena,
igrani film
21.40 Balkan Inc., serija
22.40 Will I Grace, serija
23.10 Seinfeld, serija
23.40 Suočenje, igrani film
01.10 Balkan Inc., serija
02.00 Kraj programa

05.50 Ljubav bez predaje,
telenovela (R)
06.30 Astro Boy, crtana serija
07.00 Transformers Cybertron,
crtana serija
07.25 Transformers Energon,
crtana serija
07.50 Johnny Bravo, crtana serija
08.10 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
08.40 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
09.10 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.35 Bračne vode,
humoristična serija (R)
10.05 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
10.35 Sanja, talk show (R)
11.30 Ekkluziv, magazin (R)
12.05 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
12.35 Macho muškarci, telenovela
13.40 Ljubav bez predaje,
telenovela
14.30 Carabinieri- žena na
zadatku, dramska serija
15.25 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.55 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.25 Roseanne,
humoristična serija
16.50 Bračne vode,
humoristična serija
17.20 Sam svoj majstor,
humoristična serija
17.50 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Razbijač, igrani film,
akcijski
21.50 Iznad zakona, igrani film,
akcijski triler
23.35 Vijesti, informativna emisija
23.50 Vjeruj u ljubav, show (R)
01.00 Putovanje prema Suncu,
saga (R)

UTORAK 30. 5. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Epopeja o crnom zlatu, dokumentarna serija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.08 TV raspored
 11.10 Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
 12.00 Dnevnik
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Oprah Show
 14.05 Vijesti
 14.20 Krim odjel 3., serija
 15.05 Limeni nos, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Euromagazin
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Znanstvene vijesti
 19.30 Dnevnik
 20.10 Svirci moji (8/8)
 21.00 Derbi (4.)
 22.05 Škrinja: Alka
 23.05 Otvoreno
 23.55 Vijesti iz kulture
 00.05 Drugi format
 01.00 Vijesti dana
 01.15 Ponoćna antologija: Van Gogh, francuski film
 03.50 Stažist 3., humoristična serija
 04.10 Krim odjel 3., serija
 04.55 Bez traga 3., serija
 05.40 To je kao ono 2., humoristična serija
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Navrh jezika
 10.00 Prvi put na moru, hrvatski dokumentarni film
 10.30 Limeni nos, crtana serija
 10.50 Parlaonica

11.45 Dvorac igračaka, serija za djecu
 12.10 Vremenski putnici, serija za djecu
 12.35 Slavni parovi: Steve McQueen i Ali McGraw
 13.05 Direkt
 13.30 NULTI SAT
 14.30 Vijesti za gluhe
 14.40 Fantastične obiteljske priče: Dvostruka ucjena, američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Put do Njemačke
 19.20 To je kao ono 2., humoristična serija
 19.40 Nevjerojatne priče 1., serija
 20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.45 Kuda idu divlje svinje, TV serija
 21.50 Vijesti na drugom
 22.05 Bez traga 3., serija
 22.50 Stažist 3., humoristična serija
 23.10 Glavni grad 4., serija
 23.55 Na tajnim zadacima 2., serija
 00.40 Pregled programa za srijedu

nova

06.10 Power Rangers, serija
 06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.25 Mačeha, serija
 09.10 Putovi ljubavi, serija
 10.05 Izlog strasti, serija
 10.35 VIP DJ, glazbena emisija
 11.20 Čarobnice, serija
 12.20 Opet iznova, serija
 13.20 Nova navečer, informativni magazin
 13.50 Epicentar, informativno zabavna emisija
 14.50 Hrvatski radijski festival, uvodna emisija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin

20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Totalna plavuša, igrani film
 22.40 Seinfeld, serija
 23.10 JAG, serija
 00.05 Klupski život, igrani film
 01.35 Kraj programa

RTL

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.40 Astro Boy, crtana serija
 07.05 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.30 Transformers Energon, crtana serija
 07.55 Johnny Bravo, crtana serija
 08.15 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
 08.45 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.10 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 10.40 Sanja, talk show (R)
 11.35 Eksploziv, magazin (R)
 12.05 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.35 Macho muškarci, telenovela
 13.40 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.30 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Sam svoj majstor, humoristična serija
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
 21.05 Bibin svijet, humoristična serija
 21.45 Urnebesna pljačka, igrani film, komedija
 23.10 Vijesti, informativna emisija
 23.25 Razbijač, igrani film, akcijski (R)
 01.00 Iznad zakona, igrani film, akcijski triler (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 10.00 Vijesti
 10.10 Epopeja o crnom zlatu, dokumentarna serija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.08 TV raspored
 11.10 Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Oprah Show
 14.05 Vijesti
 14.20 Krim odjel 3., serija
 15.05 Limeni nos, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Znanstvena petica
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 LOTO 7/39
 19.30 Dnevnik
 20.10 Piramida, zabavni program
 21.20 Derbi (5.)
 22.25 Poslovni klub
 23.05 Otvoreno
 23.55 Vijesti iz kulture
 00.05 Jackie život u dostojanstvu, dokumentarni film
 00.50 Vijesti dana
 01.05 Elita, američki film
 02.50 Krim odjel 3., serija
 03.35 Ekipa za očevid 5., serija
 04.20 Na tajnim zadacima 3., serija
 05.05 To je kao ono 2., humoristična serija
 05.25 Znanstvena petica
 05.55 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Športerica
 10.00 Kako nastaje?

SRIJEDA 31. 5. 2006.

10.30 Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 NULTI SAT
 14.25 Vijesti za gluhe
 14.35 Fantastične obiteljske priče: Guinevere, američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Put do Njemačke
 19.20 To je kao ono 2., humoristična serija
 19.40 Nevjerojatne priče 1., serija
 20.10 Kuda idu divlje svinje, TV serija
 21.15 Ekipa za očevid 5., serija
 22.05 Vijesti na drugom
 22.20 Klopka, američki film
 00.10 Glavni grad 4., serija
 00.55 Na tajnim zadacima 3., serija
 01.40 Pregled programa za četvrtak

06.10 Power Rangers, serija
 06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.25 Mačeha, serija
 09.10 Putovi ljubavi, serija
 10.05 Izlog strasti, serija
 10.35 VIP DJ, glazbena emisija
 11.20 Čarobnice, serija
 12.20 Opet iznova, serija
 13.20 Nova navečer, informativni magazin
 13.50 Naša mala klinika, serija
 14.50 Hrvatski radijski festival, uvodna emisija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Život u strahu, igrani film
 21.40 U sridu, društveno politički magazin
 22.40 Seinfeld, serija
 23.10 National Geographic report: Drugi svjetski rat – prava istina
 23.15 JAG, serija

00.10 Caponeovi ljudi, igrani film
 01.55 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.50 Astro Boy, crtana serija
 07.15 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.40 Transformers Energon, crtana serija
 08.00 Johnny Bravo, crtana serija
 08.20 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija (R)
 08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.45 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.15 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 10.45 Sanja, talk show (R)
 11.40 Eksploziv, magazin (R)
 12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.35 Carabinieri– žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Sam svoj majstor, humoristična serija
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 CSI: NY, kriminalistička serija
 21.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 21.55 Vatrene dečki, dramska serija
 22.50 Cobra 11, kriminalistička serija
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 00.00 Fear Factor, show (R)
 01.10 Auto moto tv, magazin (R)
 01.45 Cobra 11, kriminalistička serija (R)

ČETVRTAK

06.40 TV raspored
 06.45 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Epopeja o crnom zlatu, dokumentarna serija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.10 Heureka, znanstveno obrazovna emisija
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Govorimo o zdravlju
 14.00 Vijesti
 14.15 Krim odjel 3., serija
 15.05 Limeni nos, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 City Folk: Lisabon
 16.30 Zdravstveni savjetnik zaklade Simbex, pp
 16.35 Život u živo
 17.35 Vijesti
 17.50 Najslabija karika, kviz
 18.35 Ljubav u zaleđu, serija
 19.30 Dnevnik
 20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 Derbi (6.)
 22.15 Pola ure kulture
 22.55 Otvoreno
 23.45 Vijesti iz kulture
 23.55 Transfer
 00.30 Vijesti dana
 00.45 Filmovi Claudea Chabrola: Mesar, francuski film
 02.15 Krim odjel 3., serija
 03.00 Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
 03.20 Na tajnim zadacima 3., serija
 04.05 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.20 Transfer
 04.50 Pola ure kulture
 05.20 Brisani prostor
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Platno, boje, kist
 10.00 Tečaj talijanskog jezika
 10.30 Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos

13.30 NULTI SAT
 14.25 Vijesti za gluhe
 14.35 Obiteljske priče: John John in the Sky, američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.10 Daleke obale, serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Put do Njemačke
 19.20 To je kao ono 2., humoristična serija
 19.40 Nevjerojatne priče 1., serija
 20.10 Kuda idu divlje svinje, TV serija
 21.15 Genijalci, kviz (zadnji)
 21.50 Vijesti na drugom
 22.05 Glazba iz druge sobe, američki film
 23.45 Daleke obale, serija
 00.30 Na tajnim zadacima 3., serija
 01.15 Pregled programa za petak

06.05 Power Rangers, serija
 06.30 Ninja kornjače, crtana serija
 06.50 Šaljivi kućni video
 07.15 Mačeha, serija
 09.00 Putovi ljubavi, serija
 09.55 Izlog strasti, serija
 10.25 VIP DJ, glazbena emisija
 11.10 Čarobnice, serija
 12.10 Opet iznova, serija
 13.10 Nova navečer, informativni magazin
 13.40 U sridu, društveno politički magazin
 14.50 Hrvatski radijski festival, uvodna emisija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Hit četvrtak: Bumerang, serija
 21.00 Hit četvrtak: Kućanice, serija
 21.55 Hit četvrtak: Izgubljeni, serija
 22.50 Hit četvrtak: Seinfeld, serija
 23.20 JAG, serija
 00.10 Priča o Jessici Savitch, igrani film
 01.40 Kraj programa

1. 6. 2006.

- 06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.55 Astro Boy, crtana serija
 07.20 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.40 Transformers Energon, crtana serija
 08.05 Johnny Bravo, crtana serija
 08.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 08.55 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.25 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.50 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.20 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 10.50 Sanja, talk show (R)
 11.40 Eksploziv, magazin (R)
 12.15 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.35 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.30 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija

- 16.00 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
 17.55 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Mijenjam ženu, dokumentarna serija
 21.25 Vremeplov, igrani film, avanturistički
 23.00 Cobra 11, kriminalistička serija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 CSI: NY, kriminalistička serija (R)
 01.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
 01.45 Vatreni dečki, dramska serija (R)
 02.30 Cobra 11, kriminalistička serija (R)

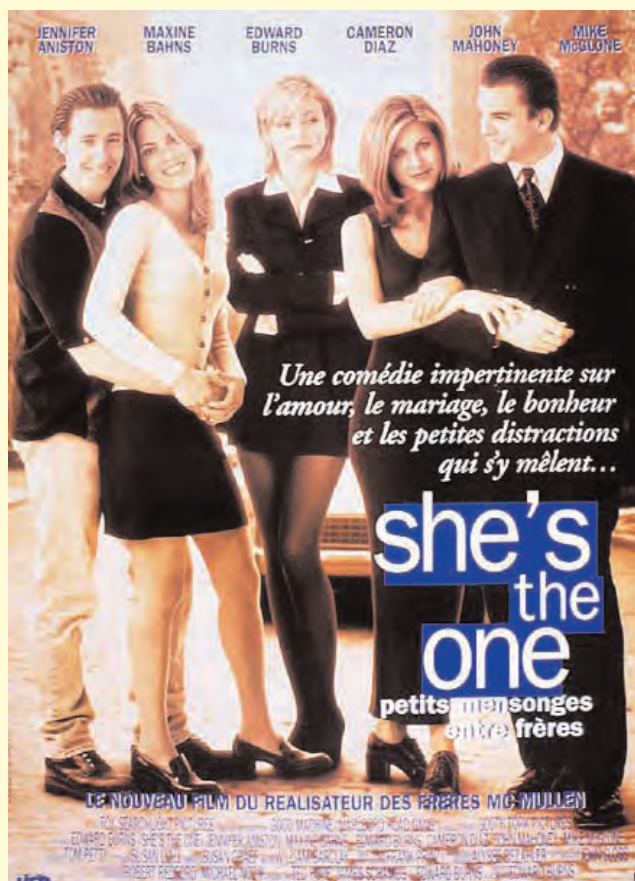
TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se u petak 26. svibnja u redovitom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza emisije je u subotu 27. svibnja u 15 sati.

FILM TJEDNA ONA JE PRAVA

američki film
(SHE'S THE ONE, 1996.)

HRT 2, subota 27.5.2006., 20.00

Romantična komedija. Mickey (E. Burns) stariji je od dvojice braće Fitzpatrick. Vozi taksi u New Yorku, a slobodno vrijeme provodi u pecanju s ocem (J. Mahoney) i bratom Francisom (M. McGlone), biznismenom na Wall Streetu. Jednoga dana u njegov taksi uđe lijepa Hope (M. Bahns). Tijekom kratke vožnje do aerodroma, s kojeg ona ide na vjenčanje prijateljici, oni se tako zbliže da Hope predloži da je on odveze do kraja i bude njezin pratilac na vjenčanju. Ležerni Mickey odmah pristaje, a 24 sata kasnije kući se vraćaju – vjenčani. Na tu vijest osobito se zgrozi Francis koji je, iako oženjen s Renee (J. Aniston), zaljubljen u drugu ženu, površnu i promiskuitetnu Heather Davis (C. Diaz), te stoga razmišlja i o razvodu. Da zavrzlama bude veća, Heather je bivša Mickeyeva zaručnica s kojom je zaruke prekinuo jer ga je prevarila. No, Heather je i danas stalo do Mickeya, a Francis svoju vezu s Heather drži u tajnosti i pred bratom. Kad on to sazna, nije mu svejedno. Sad je red na Hope da bude nesigurna u Mickeyeve osjećaje ...

Ova mješavina romantične i screwball komedije uistinu obiluje i romantikom i dinamikom i brojnim zapletenim situacijama. Edward Burns, hvaljeni mladi redatelj čiji je film »The Brothers McMullen« (1995) bio senzacija Sundance filmskog festivala, specijalizirao se za nenametljivu njujoršku komediju u kojoj onda i koristi tipično njujorške »fore«. Kao nepopravljivi romantik, također se stavlja u poziciju traganja za romansom u svijetu punom cinika. Komplikacije koje nastaju na putu do ostvarenja prave ljubavi pritom nikad nisu banalne, ali su uvijek pomalo smiješne. Inteligentan scenarij obiluje iskričavim dijalozima, smiješnim dosjetkama i humorističnim skicama muško-ženskih odnosa. I kao redatelj i kao glavni glumac, Burns očito zna pokrenuti scenu i udahnuti energiju.

Film je bio nominiran za Grand Special Prize na Deauville Film Festivalu, kao i za Zlatni satelit za najbolju originalnu pjesmu (Tom Petty). Naslovi u kojima je Edward Burns nastupao kao glumac uključuju: »Spašavajući vojnika Ryana«, »15 minuta slave«, »Ash Wednesday«, »Confidence«.

Uloge: Edward Burns, Cameron Diaz, Jennifer Aniston, Maxine Bahns, Mike McGlone, John Mahoney, Amanda Peet

Scenarist i redatelj: Edward Burns

Preplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

SWIFT: VIBUBCS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL, SUBOTICA
IBAN: CS73355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

**U SUBOTICI SE ODRŽAVA 13. MEĐUNARODNI FESTIVAL KAZALIŠTA ZA DJECU:
PREDSTAVA "ČAROBNA FRULA" ZAGREBAČKOG KAZALIŠTA LUTAKA**

